

Proef ingediend met het oog op het behalen van de graad van
Master of Science in de Criminologische Wetenschappen

Halfweg naar huis – Halfway home

**Een beschrijvende studie naar halfway houses in Canada – A
descriptive study of halfway houses in Canada**

Camille Van den Heuvel

0591805

Liesbeth Helsen

0589905

Academiejaar 2023-2024

Promotor: An-Sofie VANHOUCHE

Jury: Ione Geerts

Recht & Criminologie

VERKLARING VAN AUTHENTICITEIT EN OPENBAARMAKING

De ondertekende verklaring van authenticiteit en openbaarmaking is een integrale component van het geschreven werk dat wordt ingediend door de student.

Met mijn handtekening verklaar ik dat:

- ik de enige auteur ben van het ingesloten geschreven werk¹;
- ik dit werk in eigen woorden heb geschreven;
- ik geen plagiaat heb gepleegd zoals gedefinieerd in artikel 118 van het Onderwijs- en Examenreglement van de VUB; waarbij de meest voorkomende vormen van plagiaat zijn (niet-limitatieve lijst):
 - aard 1: tekst overnemen van andere auteurs, weliswaar met bronvermelding maar zonder gebruik van aanhalingstekens waar het om een letterlijke overname gaat;
 - aard 2: tekstfragmenten overnemen van andere auteurs, al dan niet letterlijk, zonder bronvermelding;
 - aard 3: verwijzen naar primair bronmateriaal waar de tekst en bronvermelding al dan niet letterlijk wordt overgenomen uit niet-vermelde secundaire bronnen;
 - aard 4: tekstfragmenten overnemen van andere auteurs, al dan niet met bronvermelding, met geringe en/of misleidende tekstaanpassingen;
 - aard 5: eigen werk overnemen zonder bronvermelding (zelfplagiat);
 - aard 6: tekstfragmenten genereren of substantieel aanpassen met softwaretools, zonder de uitdrukkelijke vermelding hiervan.
- ik in de tekst en in de referentielijst volledig heb gerefereerd naar alle internetbronnen, gepubliceerde of ongepubliceerde teksten die ik heb gebruikt of waaruit ik heb geciteerd;
- ik duidelijk alle tekst heb aangeduid die letterlijk is geciteerd;
- ik alle methoden, data en procedures waarheidsgetrouw heb gedocumenteerd;
- ik geen data heb gemanipuleerd;
- ik alle personen en organisaties heb vermeld die dit werk hebben gefaciliteerd, dus alle ingediende werk ter evaluatie is mijn eigen werk dat zonder hulp werd uitgevoerd tenzij uitdrukkelijk anders vermeld;
- dit werk noch een deel van dit werk werd ingediend aan een andere instelling, universiteit of programma;
- ik op de hoogte ben dat dit werk zal gescreend worden op plagiaat;
- ik alle origineel onderzoeksmateriaal onmiddellijk zal indienen op het Decanaat wanneer hierom wordt gevraagd;
- ik op de hoogte ben dat het mijn verantwoordelijkheid is om na te gaan dat ik word opgeroepen voor een hoorzitting en tijdens de periode van hoorzittingen beschikbaar te zijn;
- ik kennis genomen heb van artikel 118 van het Onderwijs- en Examenreglement van de VUB omtrent onregelmatigheden en dat ik op de hoogte ben van de disciplinaire sancties;
- (enkel voor masterproeven) ik akkoord ga met de openbaarmaking van mijn masterproef. Indien ik niet akkoord ga dien ik samen met mijn masterproef het formulier 'openbaarmaking masterproef' in (terug te vinden op de VUB website).

Student familienaam, voornaam: Van den Heuvel Camille en Helsen Liesbeth **Datum:** 29/05/2024

Handtekening:

¹ Voor groepswerken zijn de namen van alle auteurs verplicht. Hun handtekeningen staan collectief borg voor de volledige inhoud van het geschreven werk.

Inhoudsopgave

Trefwoorden	3
Nederlands.....	3
English.....	3
Abstract	3
Nederlands.....	3
English.....	4
Woord van dank	5
Lijst van afkortingen	6
1. Inleiding met probleemstelling	7
2. Literatuurstudie	9
2.1. Terminologie.....	9
2.2. Belgische transitiehuizen.....	10
2.3. Canadese halfway houses.....	11
2.4. Belang van halfway houses in de penitentiaire wereld.....	13
2.5. Tussentijdse conclusie.....	14
2.6. Aanmeldingsprocedure.....	15
2.6.1. Zedendelinquenten.....	17
2.6.2. Tussentijdse conclusie.....	19
2.7. Werking Canadese halfway houses.....	20
2.7.1. <i>Multi-Target Integrated Correctional Program Model (ICPM)</i>	20
2.7.2. <i>De rol van een caseworker</i>	23
2.7.3. <i>Moeder-kindprogramma</i>	24
2.7.4. <i>Programma's specifiek voor middelenmisbruik</i>	24
2.7.5. <i>Medische outreach</i>	25
2.7.6. <i>Externe programma's aangeboden in de gemeenschap</i>	26
2.7.7. <i>Tussentijdse conclusie</i>	27
2.8. Inclusie van inheemse groepen.....	28
2.8.1. <i>Oververtegenwoordiging in Canadese correctionele systeem</i>	28
2.8.2. <i>Healing lodges</i>	31
2.8.3. <i>Culturele tradities en ceremonies</i>	32
2.8.4. <i>Indigenous Integrated Correctional Program Model (IICPM)</i>	33
2.8.5. <i>Tussentijdse conclusie</i>	34
2.9. Not In My Backyard (NIMBY).....	35
2.9.1. <i>Tussentijdse conclusie</i>	37
3. Methodologie	38
4. Resultatenluik empirisch onderzoek	41
4.1. Het belang van een halfway house.....	41
4.2. Terminologie.....	42
4.3. Aanmeldingsprocedure.....	42
4.3.1. <i>Zedendelinquenten</i>	46
4.4. Werking Canadese halfway houses.....	48

4.4.1. Huisregels en discretionaire ruimte van personeel.....	48
4.4.2. Controlemaatregelen.....	49
4.4.3. Schendingen.....	50
4.4.4. Geld en maaltijden.....	51
4.4.5. Interne programma's.....	51
4.4.6. Werking halfway house respondent zes.....	53
4.4.7. Externe programma's.....	54
4.5. Inclusie van inheemse groepen.....	55
4.6. Not In My Backyard (NIMBY).....	57
5. Conclusie.....	58
6. Discussie.....	62
6.1. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek.....	65
7. Bibliografie.....	66
7.1. Wetgeving.....	66
7.1.1. Belgische wetgeving.....	66
7.1.2. Canadese wetgeving.....	66
7.2. Wetenschappelijke bronnen.....	66
7.2.1. Nationale bronnen.....	66
7.2.2. Internationale bronnen.....	67
7.3. Overheidsdocumenten.....	74
7.3.1. Nationale overheidsdocumenten.....	74
7.3.2. Internationale overheidsdocumenten.....	75
7.4. Maatschappelijke bronnen.....	77
7.4.1. Nationale maatschappelijke bronnen.....	77
7.4.2. Internationale maatschappelijke bronnen.....	77
8. Bijlagen.....	79
8.1. Bijlage 1: Belgische transitiehuizen.....	79
8.2. Bijlage 2: Externe programma's.....	84
8.3. Bijlage 3: Culturele tradities inheemse volkeren.....	88
8.4. Bijlage 4: Programma's aangeboden door CSC voor inheemse groepen.....	91
8.5. Bijlage 5: Vragenlijst.....	93
8.6. Bijlage 6: Informed Consent.....	98
8.7. Bijlage 7: Codeboom.....	100
8.8. Bijlage 8: Data management plan (DMP).....	101
9. Taakverdeling.....	102

Trefwoorden

Nederlands

Halfway house, NIMBY, aanmeldingsprocedure, Correctional Service Canada, inheemse minderheidsgroepen, *re-entry*

English

Halfway house, NIMBY, application process, Correctional Service Canada, indigenous minority groups, re-entry

Abstract

Nederlands

Ondanks het vergelijkbare doel (nl: voorbereiding op *re-entry*) van Belgische transitiehuizen en Canadese halfway houses, verschillen ze in wetgeving en methodieken. Canadese halfway houses bieden een breder scala aan diensten aan voormalige gedetineerden. Dit onderzoek formuleert een antwoord op de hoofdonderzoeksvraag: "Hoe krijgen Canadese halfway houses vorm?"

Deze studie onderzoekt de organisatie van Canadese halfway houses om de implementatie van Belgische transitiehuizen te bevorderen. Hiervoor zijn interviews afgenomen met tien directieleden van Canadese halfway houses.

In het onderzoek wordt gekeken naar de mate waarin de aanmeldingsprocedure, operationele aspecten van halfway houses, de inclusie van inheemse gemeenschappen en de impact van het Not-In-My-Backyard-fenomeen (NIMBY) bijdragen aan de wijze waarop halfway houses vorm krijgen in Canada.

De resultaten tonen aan dat halfway houses cruciaal zijn voor een terugkeer naar de gemeenschap. De geïnterviewde halfway houses werken op vergelijkbare wijze met behandeling en werk als centrale elementen. Uitdagingen zoals het NIMBY-fenomeen, de dominante overheidsvisie, geografische ligging en gepleegde feiten belemmeren echter hun effectiviteit. Programma's worden voornamelijk extern aangeboden met alleen het overheidsprogramma als wetenschappelijk onderbouwd. Hoewel er geen officiële exclusiecriteria zijn, worden personen met te hoge noden of risico's uitgesloten. Inheemse overtreders wonen meestal in rurale gebieden, terwijl halfway houses zich voornamelijk in stedelijke gebieden bevinden, wat de *re-entry* bemoeilijkt. De voorbereiding op terugkeer is vooral effectief in buurten waar men later ook zal wonen. Ondanks het lange bestaan van Canadese halfway houses blijven geografische ligging en gemeenschapsverzet een uitdaging.

English

Despite the similar purpose (i.e. preparation for re-entry) of Belgian transition houses and Canadian halfway houses, they differ in legislation and methodologies. Canadian halfway houses offer a wider range of services to former detainees. This research formulates an answer to the main research question, "How do Canadian halfway houses manifest?"

This study examines the organization of Canadian halfway houses to promote the implementation of Belgian transition houses. For this purpose, interviews were conducted with ten executives of Canadian halfway houses.

The study examines the extent to which the application process, operational aspects of halfway houses, the inclusion of Indigenous communities and the impact of the Not-In-My-Backyard (NIMBY) phenomenon contribute to how halfway houses take shape in Canada.

The results show that halfway houses are crucial for re-entry to the community. The halfway houses interviewed operate in similar ways, with treatment and work as central elements. However, challenges such as the NIMBY phenomenon, the dominant government vision, geographic location and committed crimes hinder their effectiveness. Programs are mainly offered externally, with only the government program being evidence based. Although there are no official exclusion criteria, some people with high needs or risks are excluded. Indigenous offenders tend to live in rural areas, while halfway houses are in urban areas, making re-entry more difficult. Re-entry preparation is especially effective in neighborhoods where an individual will later live. Despite the long existence of Canadian halfway houses, geographic location and community resistance remain a challenge.

Woord van dank

Deze masterthesis beëindigt onze reis als student. Een reis die ons veel heeft geleerd over de maatschappij, de mensheid en onszelf. De studierichting "Criminologische Wetenschappen" was voor ons een boeiende aanvulling op onze bachelor in de orthopedagogie met als afstudeerrichting toegepaste jeugdcriminologie.

Van deze pagina willen wij gebruik maken om een aantal personen te bedanken. Een eerste dankwoord richten wij tot onze promotor: Prof. Dr. An-Sofie Vanhouche. Ondanks de drukke planning van onze promotor werd er regelmatig tijd gemaakt om samen te brainstormen over onze ideeën. De uitgebreide feedback maakte dat wij onze thesis tot een goed einde hebben gebracht.

Verder willen we bijzondere aandacht schenken aan onze Canadese respondenten van de halfway houses. Bedankt voor jullie interesse in ons onderwerp en jullie medewerking aan de interviews. Met behulp van jullie inzichten en verhalen konden wij onze blik op het Canadese systeem verbreden.

Tot slot richten wij een woord van dank aan onze vrienden, familie en ouders. Bedankt om interesse te tonen in ons werk.

Camille Van den Heuvel

Liesbeth Helsen

Mechelen, Turnhout, 2023

Lijst van afkortingen

HH	Halfway house
CRF	Community-Based Residential Facility
CCC	Community Correctional Centre
NIMBY	Not In My Backyard
LULU	Locally Unwanted Land Use
NICC	Nationaal Instituut voor Criminaliteit en Criminalistiek
PO	Parole officer
PBC	Parole Board of Canada
LTSO	Long term supervision order
CSC	Correctional Service of Canada
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
OMS	Offender Management System
CAT	Community Assessment Team
ICPM	Integrated Correctional Program Model
IICPM	Indigenous Integrated Correctional Program Model
RNR	Risk-need-responsivity
CMP	Community Maintenance Program
TRC	Truth and Reconciliation Commission
VI	Voorwaardelijke invrijheidsstelling
CCTV	Cameratoezicht

1. Inleiding met probleemstelling

De transitie van de gevangenis naar de gemeenschap is voor vele gedetineerde personen een uitdaging (Turnbull & Hannah-Moffat, 2009). In België en Canada worden transitiehuizen en Community-Based Residential Facilities (CRF's, ook wel halfway houses genoemd, verder in de tekst benoemd als HH) gebruikt om gedetineerden die het laatste deel van hun straf moeten uitzitten, te helpen hun leven weer op orde te krijgen na detentie (Huishoudelijk reglement, 2019; Vanhouche & Nederlandt, 2020; White, 2003).

Ons idee is ontstaan vanuit de Belgische context waar hedendaags twee transitiehuizen operatief zijn (CTRG, 2021; Regie der Gebouwen, z.d). Om zicht te krijgen op de situatie in landen met een langere geschiedenis inzake de uitbating van HH's wordt met deze studie gepoogd een beeld te schetsen van het Canadese beleid aangaande de aanmeldingsprocedure en werking van HH's, de toegepaste methodieken, de inclusie van inheemse volkeren en de invloed van het Not In My Backyard-fenomeen (NIMBY).

Hoewel het doel van transitiehuizen in België en HH's in Canada vergelijkbaar is, staan ze in contrast met elkaar wat betreft de wetgeving omtrent de wijze waarop deze instellingen georganiseerd zijn (Corrections and Conditional Release Act, 1992; Wet betreffende de externe rechtspositie, 2006; Het KB van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis). Het is interessant om op dit verschil in wetgeving te duiden omdat dit een *policy transfer* onmogelijk maakt. Het is immers niet mogelijk om de Canadese werking van HH's volledig over te nemen naar de Belgische situatie wegens het verschil in wetgeving en de maatschappelijke visie (Nelken, 2010). Overigens blijkt uit onderzoek van Wong et al. (2018) dat interventies in de gemeenschap positieve effecten hebben op het beperken van recidive (Wong et al., 2018). De ondersteuning die HH's en transitiehuizen bieden wat betreft het vinden van een geschikte woning, een gepaste baan en het aanleren van vaardigheden blijken een waardevolle toevoeging aan de laatste fase van het detentietraject (Wong et al., 2018). Omdat de centrale onderzoeksvraag toespitst op Canadese HH's werd beslist om de Belgische situatie enkel kort toe te lichten in bijlage één.

Canadees onderzoek (Bell & Trevethan, 2004; Marquis, 2012; The Correctional Investigator, 2014) toont aan dat de eerste HH's in Canada werden geopend tussen de jaren 1940 en 1950. Deze voorzien een breed aanbod wat betreft de behandeling van voormalige delinquenten met verslavingsproblematieken en geestelijke gezondheidsproblematieken. Eveneens worden zedendelinquenten en gewelddadige delinquenten toegelaten in de HH's *en Community Correctional Centres* (CCC). Deze CCC's worden georganiseerd door de federale staat van Canada (Abracen et al., 2015). Tot op heden zien we een gebrek aan toelating van dergelijke doelgroepen in de Belgische transitiehuizen (CTRG, 2021).

Deze inzichten kunnen een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van Belgische transitiehuizen. Tot slot toont een studie uit 2015 van het NICC aan dat ongeveer 70% van de vrijgelaten gedetineerden recidiveert (Mine & Robert, 2015). Met behulp van een transitiehuis tracht men meer in te zetten op re-integratie en dit cijfer terug te dringen (De Wilde, 2021).

Dit onderzoek zal een antwoord formuleren op de volgende centrale onderzoeksvraag:

Hoe krijgen Canadese halfway houses vorm?

Deze hoofdvraag zal op een gestructureerde wijze beantwoord worden aan de hand van bijkomende subvragen:

- 1. Hoe verloopt de aanmeldingsprocedure in Canadese halfway houses?*
- 2. Hoe verloopt de werking in Canadese halfway houses?*
- 3. Hoe ziet de inclusie van inheemse volkeren in Canadese halfway houses eruit?*
- 4. Hoe beïnvloedt het Not In My Backyard-fenomeen de implementatie van Canadese halfway houses?*

2. Literatuurstudie

2.1. Terminologie

Deze literatuurstudie toont aan dat er terminologische verschillen zijn tussen Canada en België. Het verduidelijken van deze verschillen is cruciaal voor nauwkeurigheid en helderheid, voorkomt misverstanden en helpt lezers met diverse achtergronden de inhoud beter te begrijpen. Bovendien toont het aan dat er kritisch is nagedacht over taalkundige barrières.

Ten eerste spreekt men in België over transitiehuizen als kleinschalige woonprojecten waar bepaalde gedetineerden het laatste deel van hun straf uitzitten (Huishoudelijk reglement, 2019). In Canada is een transition house een plaats die onderdak biedt aan vrouwen en kinderen die op de vlucht zijn voor een risicovolle situatie (BC Housing, z.d.). Dit kan men vergelijken met Belgische vluchthuizen (Centrum Algemeen Welzijnswerk, z.d.).

Tevens heeft een detention centre een andere betekenis in Canada dan een detentiehuis in België. In deze situatie gaat het om een immigratiecentrum dat gerund wordt door het Canadian Border Service Agency. Hier kunnen zowel buitenlandse als permanente inwoners worden vastgehouden indien deze een veiligheidsrisico met zich meebrengen. Ook worden hier personen vastgehouden wanneer het zeer onwaarschijnlijk is dat ze voor de immigratieprocedures zullen verschijnen (Bensadoun, 2019; Canada Border Services Agency, 2023). In België spreekt men van een 'detentiehuis' als een nieuwe vorm van kleinschalige detentie waar personen met een gevangenisstraf van minder dan drie jaar hun straf kunnen uitzitten (Federale Overheidsdienst Justitie, 2023).

Het voornaamste verschil tussen een detentiehuis en een transitiehuis in België is dat in een detentiehuis kortgestraften hun volledige straf uitzitten (Federale Overheidsdienst Justitie, 2023). In een transitiehuis verblijven veroordeelden die reeds een deel van hun straf hebben uitgezeten in de klassieke gevangenis en hun laatste deel uitzitten in een transitiehuis (Vanhouche & Nederlandt, 2020). Wij beperken ons in deze masterproef tot transitiehuizen.

Verder is er in deze thesis gekozen voor de term *re-entry* in plaats van re-integratie. De keuze is gemaakt omdat onderzoek aantoont dat een groot deel van de gedetineerden voorafgaand aan detentie onvoldoende geïntegreerd waren in de maatschappij vanwege mogelijks een maatschappelijk kwetsbare positie (Griffiths et al., 2007).

Daarnaast botsten we tijdens de literatuurstudie regelmatig op types of releases of verschillende vrijlatingsmodaliteiten. Hieronder volgt een korte uiteenzetting van de meest voorkomende vrijlatingsvormen in Canada (PBC, 2019).

Statutory release

Wettelijke invrijheidstelling vereist dat federaal veroordeelde gedetineerden het laatste derde van hun straf in de gemeenschap uitzitten (Government of Canada, 2018c). Het CSC houdt toezicht en is in de mogelijkheid om de PBC in te schakelen indien er een reëel recidiverisico bestaat op vlak van drugs, seksuele delicten tegenover minderjarigen of een misdrijf met de dood of ernstige schade tot gevolg. De PBC kan op diens beurt extra voorwaarden opleggen, de automatische vrijlating (na het uitzitten van $\frac{2}{3}$ van de straf) weigeren, maar eveneens kan de PBC het verzoek van de CSC schorsen of ervoor zorgen dat desbetreffend persoon in CSC-hechtenis blijft tot het einde van diens straf. Hierna wordt de beslissing jaarlijks herzien om te bepalen of een *statutory release* alsnog mogelijk is (Government of Canada, 2013a; Parole Board of Canada, 2018; Corrections & Conditional Release Act, art. 129, 1992).

Day Parole

Dagverlof biedt gedetineerden de mogelijkheid om deel te nemen aan activiteiten in de gemeenschap. Meestal verblijft de gedetineerde in een woonvoorziening in de gemeenschap (CRF - CCC). Gedetineerden worden voorwaardelijk vrijgelaten om zich voor te bereiden op volledige voorwaardelijke vrijlating. Voor deze vorm van voorwaardelijke vrijlating komen gedetineerden in aanmerking zodra men voldoet aan volgende tijdsvereisten:

Zes maanden voordat men in aanmerking komt voor een volledige voorwaardelijke vrijlating of na het uitzitten van zes maanden bij een straf van twee jaar of meer. Dit is afhankelijk van welke van de twee het langst is.

Indien men een levenslange straf uitzit kan men drie jaar voor de datum van een volledige voorwaardelijke invrijheidsstelling dagverlof aanvragen (Government of Canada, 2018; Parole Board of Canada, 2018c).

Long term supervision order (LTSO)

Deze niet-vrijheidsbenemende modaliteit verlengt de tijd dat CSC toezicht houdt op desbetreffend persoon in de gemeenschap. Deze modaliteit start vanaf het moment dat de persoon zijn straf heeft uitgezeten. Een LTSO kan niet langer duren dan tien jaar en bovendien is deze modaliteit voor daders met een hoog recidiverisico (Parole Board of Canada, 2018).

2.2. Belgische transitiehuizen

Zoals reeds aangehaald in het onderdeel terminologie, is een transitiehuis een kleinschalig woonproject waarbij bepaalde veroordeelden aan het einde van hun straf de kans krijgen om er de

laatste maanden van hun detentie door te brengen en gelijktijdig te werken aan hun terugkeer in de maatschappij (Huishoudelijk Reglement, 2019). Momenteel zijn er in België twee transitiehuizen waarbij plaats is voor ongeveer vijftien deelnemers (Huishoudelijk reglement, 2019). Vermits ons onderzoek zich toespitst op de Canadese situatie wordt verwezen naar bijlage één voor een bondige toelichting van Belgische transitiehuizen.

2.3. Canadese halfway houses

HH's zijn niet-gouvernementele, particuliere organisaties die worden gefinancierd door overeenkomsten met de Correctional Service of Canada (CSC). Dit wil zeggen dat men opereert als zelfstandige, maar dat men wordt vergoed door de staat wegens de verschillende diensten die men voorziet. Een HH is dus een uitbesteding aan een private actor (Bell & Trevethan, 2004).

HH's voorzien huisvestingsmogelijkheden voor overtreeders die voorwaardelijk in vrijheid zijn gesteld. LeMoel (2008) stelt in haar masterproef dat er in 2007 ongeveer 200 HH's een contract hadden met CSC. Verder worden HH's beschouwd als een brug tussen de institutie en de gemeenschap (Maier, 2020). Meestal wonen individuen in HH's terwijl ze werken, werkzoekend zijn, naar school gaan, deelnemen aan programma's of behandelingen volgen. HH's voorzien rehabilitatieve diensten en een mogelijkheid om positieve verandering teweeg te brengen door middel van het aanbieden van unieke en innovatieve programma's. Stafleden, die werken in teams en meestal volgens shiften, voorzien 24 uur per dag zorg en controle aan de bewoners (LeMoel, 2008).

De Correctional Service Canada (CSC) is een federale overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor de opgelegde straffen van twee jaar of meer aan federale overtreeders (Government of Canada, 2024b). CSC beheert verschillende instellingen en houdt toezicht op daders onder voorwaardelijke invrijheidsstelling. Daarbij streeft CSC ernaar om de openbare veiligheid te bevorderen door overtreeders te begeleiden bij het ontwikkelen van een gezagsgetrouwe houding via programma's en door middel van eerlijke en humane monitoring. Verder is CSC verantwoordelijk voor de zorg en voogdij over gedetineerden, het aanbieden van programma's die bijdragen aan de rehabilitatie van daders en aan hun succesvolle re-integratie in de gemeenschap, de voorbereiding van gedetineerden op vrijlating, voorwaardelijke vrijlating, wettelijk toezicht op vrijlating en langdurig toezicht op overtreeders en het onderhouden van een programma voor publieke voorlichting over de activiteiten van de dienst (Government of Canada, 2024b; Corrections and Conditional Release Act, art 5, 1992). Eveneens bezit CSC enkele Federale Community Correctional Centres (CCC's) die fungeren zoals een CRF, maar volledig gefinancierd worden door de staat (The Correctional Investigator, 2014). In deze masterproef beperken we ons tot de HH's uitgeroepen door NGO's.

De wettelijke basis van de werking van CRF's behoort tot de 'Corrections and Conditional Release Act (1992)'. In deze wet betekent een HH een plaats die accommodatie voorziet voor overtreeders die

voorwaardelijk vrij zijn, overtreders die wettelijk in vrijheid worden gesteld of overtreders die van een tijdelijke vrijlating genieten. The Parole Board Canada (PBC) heeft de uitvoerende bevoegdheid om de voorwaardelijke vrijlating te verlenen, te beëindigen of in te trekken. De voorwaardelijke invrijheidstelling draagt bij aan de instandhouding van een rechtvaardige en veilige samenleving. Dit wordt gedaan op basis van beslissingen omtrent de tijd en voorwaarden van de vrijlating om zo rehabilitatie en re-integratie in de gemeenschap te vergemakkelijken. Voorwaardelijke vrijlating wordt verleend zodra de desbetreffende persoon geen buitensporig risico (meer) vormt voor de samenleving. Daarnaast zal de vrijlating bijdragen aan de veiligheid van de samenleving door de *re-entry* van de dader te vergemakkelijken. Om een succesvolle terugkeer naar de gemeenschap te realiseren kunnen residentievoorwaarden gekoppeld worden aan de voorwaardelijke invrijheidstelling (Corrections and Conditional Release Act, art. 133, 1992). Zodoende zal de persoon voor een vastgestelde periode in een HH of psychiatrische instelling verblijven.

Overigens wordt er met de gedetineerde een correctieplan opgesteld zodra men is aangekomen in de penitentiaire inrichting (Corrections and Conditional Release Act, art. 15, 1992). Het plan moet onder meer doelstellingen voor het gedrag van de overtreder, de deelname aan programma's en het nakomen van de door de PBC opgelegde verplichtingen bevatten. Het correctieplan moet worden gehandhaafd in overleg met de dader om er voor te zorgen dat men op het juiste moment in hun straf programma's krijgen die effectief zijn om te rehabiliteren en om zich voor te bereiden op een terugkeer naar de gemeenschap (Corrections and Conditional Release Act, art. 15, 1992). De vraag hierbij kan gesteld worden of een correctieplan vergelijkbaar is met het plaatsingsplan dat wordt opgesteld voorafgaand aan een verblijf in het Belgische transitiehuis (CTRG, 2021).

Belangrijk is dat de PBC beslist welke federale overtreders een residentievoorwaarde krijgen en welke rechtstreeks in de gemeenschap worden vrijgelaten. In Canada kunnen personen met een day parole, statutory release en LTSO in een HH verblijven mits een residentievoorwaarde werd opgelegd (LeMoel, 2008). Uit het onderzoeksrapport van Bell & Trevethan (2004) blijkt dat de veroordeelden die rechtstreeks naar een HH werden verwezen voornamelijk bestonden uit veroordeelden met een gemiddeld tot hoog risico (Bell & Trevethan, 2004).

Overigens zijn HH's voorzien van zowel structuur als toezicht. Dit laat bewoners toe om voor zichzelf en voor anderen te leren zorgen (Turnbull & Hannah-Moffat, 2009). Elk HH combineert de staatsregels met de eigen huisregels (Information package, R2, intern document; Maier, 2020; Statement of Work, 2018), zoals bijvoorbeeld een extra avondklok. Die extra huisregel dient te worden gerapporteerd aan de *parole officer* (PO) van de bewoner (Maier, 2020). De richtlijnen van de staat waaraan een HH dient te voldoen, worden weergegeven in het Statement of Work (2018). Indien een bewoner zich niet houdt aan de vooropgestelde tijdsvoorwaarden is het HH verplicht om dit te rapporteren aan de PO van de bewoner of rechtstreeks bij het Nationaal Monitoringscentrum

(NMC) van CSC (Maier, 2020). Verder beslist de PBC of een persoon al dan niet terug naar de gevangenis moet na het schenden van diens voorwaarden. Eveneens melden medewerkers van het HH een niet-naleving van de huisregels aan de desbetreffende PO (Maier, 2020; LeMoel, 2008).

Bovendien is het afhankelijk per residentie welke aanmeldingscriteria van toepassing zijn om in een HH terecht te kunnen (Bell & Trevethan, 2004). In deel 2.6 van de thesis wordt dieper ingegaan op de aanmeldingsprocedure alsook op de inclusie-en exclusiecriteria van personen die in een HH zullen verblijven.

2.4. Belang van halfway houses in de penitentiaire wereld

Ondanks het feit dat er wereldwijd verschillende huisvestingsmogelijkheden beschikbaar zijn voor individuen die terugkeren uit detentie, zien we dat sommige individuen niet de juiste netwerken en/of mogelijkheden hebben om een criminaliteitsvrij leven te leiden. Door een gebrek aan ondersteuningsnetwerken na detentie komen sommigen terecht in potentiële criminogene omgevingen of situaties, waaronder dakloosheid, druggebruik en mentale gezondheidsproblemen (Wong et al., 2018; Baldry et al., 2003). Volgens Baldry et al. (2003) is het daarom belangrijk om stabiele huisvesting te combineren met ondersteuning op gebied van verslavingsproblematiek, (gezins)relaties en werk. Dit omdat gedetineerden dan minder snel terug naar de gevangenis zouden keren (Baldry et al., 2003). Om dit probleem aan te pakken wordt wereldwijd gebruik gemaakt van HH's (Lee, 2023).

Dergelijke HH's worden in Noorwegen beschouwd als het laagste niveau in het gevangenisstelsel waar de meerderheid van de Noorse gedetineerden hun straf beëindigt (Berger, 2016). Het primaire doel is om voormalige gedetineerden te helpen bij het vinden van een baan, maar er wordt ook een focus gelegd op het veiligstellen van de toekomstige huisvesting en sociale noden van ex-gedetineerden (Berger, 2016). Vermits HH's een tussenstap bieden tussen een leven in detentie en een leven buiten detentie, helpen ze gedetineerden om opnieuw te integreren in de samenleving. Dit door een stabiele leefsituatie, bijkomende programma's, training, werk en andere ondersteuningsmiddelen aan te bieden (Lee, 2023). Wel varieert de manier van werken van land tot land en van huis tot huis.

Zo zien we bij Exodushuizen in Nederland, gekenmerkt door kleinschaligheid, dat er wordt gewerkt op basis van een specifieke methodiek die zich inzet op vier modules: wonen, werken, relaties en zingeving, waarbij elke module bestaat uit een aantal fasen. Indien een fase is voltooid, schuift men door naar een volgende fase. Het programma tracht bovendien gedragsverandering teweeg te brengen. Daarnaast biedt Exodus opvang en begeleiding aan zowel gedetineerden die in de laatste fase van hun detentieperiode zitten als aan voormalige gedetineerden. Dit verblijf kan zowel op vrijwillige basis als op niet-vrijwillige basis plaatsvinden mits men voldoende motivatie heeft, geen

aanstalten maakt om opnieuw criminele feiten te plegen en mits er geen overheersende problematiek zoals een verslavingsproblematiek of agressieproblematiek aanwezig is (Van Wingerden & Moerings, 2007; Van Wingerden et al., 2017; Moerings et al., 2006).

Ook in de Verenigde Staten van Amerika is er sprake van HH's. Enerzijds kan men als alternatief voor een gevangenisopsluiting aan het begin van de detentieperiode in een *halfway-in house* worden geplaatst. Anderzijds kan men aan het einde van de detentieperiode, na een poos in de gevangenis te verblijven, geplaatst worden in een *halfway-out house*. Het verschil tussen beide detentieconcepten bevindt zich voornamelijk in het gegeven dat men in een *halfway-out house* intensief werkt naar *re-entry* in de samenleving nadat men reeds een deel van de straf heeft uitgezeten in de reguliere gevangenis (Wong et al., 2018).

Het belang van ondersteuning van professionals in HH's kan teruggevonden worden in de begeleiding bij enerzijds het uitbouwen van positieve relaties en anderzijds bij het bieden van controle om toekomstig crimineel gedrag te vermijden (Costanza et al., 2015). Doch geeft dit onderzoek ook aan dat te intensieve controle negatieve effecten met zich kan meebrengen. Supervisie heeft dus zowel positieve als negatieve gevolgen (Costanza et al., 2015). Maier (2018) geeft in haar onderzoek weer dat het gevoel van "*prisoner by night, citizen by day*" een voorbeeld is van de negatieve gevolgen van supervisie (Maier, 2018).

2.5. Tussentijdse conclusie

Kortom, het belang van HH's kan worden samengevat in verschillende aspecten. Ten eerste bieden HH's stabiele huisvesting (Lee, 2023). Een gebrek hieraan kan leiden tot dakloosheid en andere risico's die kunnen bijdragen tot een terugval in crimineel gedrag (Baldry et al., 2003; Wong et al., 2018). Ten tweede bieden HH's ondersteuning bij het uitbouwen van een sociaal netwerk. Ondersteuning hierbij is cruciaal vermits een sterk sociaal netwerk stimulerend kan zijn om werk te vinden en een criminaliteitsvrij leven te leiden. Een zwak sociaal netwerk kan de voormalige gedetineerde mogelijk negatief beïnvloeden (Costanza et al., 2015). Ten derde bieden HH's *re-entry* programma's aan die ex-gedetineerden helpen bij hun aanpassing aan het leven buiten detentie. Dergelijke programma's kunnen variëren van het zoeken naar werk tot counseling voor middelenmisbruik en het verbeteren van sociale banden en relaties (Van Wingerden & Moerings, 2007; Van Wingerden et al., 2017; Moerings et al., 2006; Lee, 2023). Door het aanbieden van deze drie aspecten helpt een verblijf in een HH om recidive te voorkomen en om succesvol terug te keren naar de maatschappij. Tot slot kunnen HH's in sommige gevallen, zoals in de VS, dienen als alternatief voor de gevangenisstraf, waardoor gedetineerden de mogelijkheid krijgen om aan hun *re-entry* te werken terwijl ze onder toezicht staan van de autoriteiten (Wong et al., 2018).

Na deze uiteenzetting, die een eerste bijdrage levert aan het beantwoorden van de hoofdvraag, zal in wat volgt (zie *infra*) gedetailleerder worden ingegaan op het beantwoorden van volgende subvragen aan de hand van de beschikbare literatuur en de resultaten uit empirisch onderzoek:

- *Hoe verloopt de aanmeldingsprocedure in Canadese halfway houses?*
- *Hoe verloopt de werking in Canadese halfway houses?*
- *Hoe ziet de inclusie van inheemse volkeren in Canadese halfway houses eruit?*
- *Hoe beïnvloedt het Not In My Backyard-fenomeen de implementatie van Canadese halfway houses?*

2.6. Aanmeldingsprocedure

Zoals eerder vermeld (zie *supra*) variëren de inclusie- en exclusiecriteria per residentie voor opname in een HH. Alvorens een verblijf in een HH mogelijk is, moet voorwaardelijke vrijlating worden aangevraagd in de betrokken gevangenis binnen de wettelijke termijnen, waarna de aanvraag naar de PBC gaat (Zorzi et al., 2006). Na ontvangst wordt een PO van de CSC toegewezen aan de gedetineerde. De PO heeft vanaf de aanvraagdatum drie maanden de tijd om de zaak voor te bereiden voor de PBC-zitting, inclusief het voeren van een gesprek met de gedetineerde over het correctieplan. Dit plan kan een verblijf in een specifiek HH en deelname aan programma's bevatten (Corrections and Conditional Release Act, art. 15, 1992; Government of Canada, 2017d).

Bestuursleden van de PBC beoordelen op basis van het dossier of een persoon een risico vormt voor de publieke veiligheid en of dit beheersbaar is in de gemeenschap. Deze beoordeling, uitgevoerd volgens het *Structured Decision-Making Framework*, omvat empirisch onderbouwde richtlijnen om relevante informatie te overwegen bij het inschatten van het recidiverisico (Parole Board of Canada, 2024). Ze analyseren het gedrag en de attitude van de dader tijdens detentie en verifiëren zelfgerapporteerde informatie van de dader. Risicogerelateerde informatie wordt door de PBC samengevat. Het correctieplan wordt ook beoordeeld volgens deze richtlijnen (Corrections and Conditional Release Act, art. 100-102, 1992). Vermits bestuursleden verantwoordelijk zijn voor het vaststellen van de relevantie, betrouwbaarheid en overtuigingskracht van de informatie, bepalen zij of er voldoende informatie aanwezig is voor een adequate risicobeoordeling. Bij ontbrekende informatie kan men aanvullende gegevens opvragen (Parole Board of Canada, 2024). Dit kader is verder geen risicobeoordelingsinstrument, maar een model voor professioneel oordeel vanuit discretionaire bevoegdheid (Parole Board of Canada, 2024). Uit dit alles blijkt bovendien dat de bescherming van de gemeenschap het allerbelangrijkste is bij iedere vrijlatingsbeslissing (Government of Canada, 2013a).

De aanmeldingsprocedure om in een HH te verblijven is enigszins gelijkaardig in de verschillende organisaties. De gedetineerde kan een verzoek indienen bij een HH door een aanvraagformulier in te vullen alvorens de PBC-zitting heeft plaatsgevonden. Sommige aanvraagformulieren zijn online beschikbaar. Bij andere huizen dient vooraf een schriftelijke korte voorstelling en motivatie bezorgd te worden aan het HH waarin volgende zaken verduidelijkt worden: volledige naam, naam van de gevangenis, verwachte vrijlatingsdatum en een motivering waarom men voor dit huis een aanvraag indient (SLSS, 2023; Oxford House, z.d.). Het officiële aanmeldingsformulier bevat bijkomende vragen omtrent de persoon in kwestie, zoals de naam, geboortedatum, gender, of men al dan niet tot een inheemse groep behoort, of men met een verslavingsproblematiek kampt, welke drugs men in het laatste jaar heeft gebruikt, wanneer men voor het laatst heeft gegokt, of men een job heeft, wat het salaris bedraagt, waarom men geen job heeft, wie de sociale begeleider is, of men zedengerelateerde feiten heeft gepleegd, wat de gegevens van de PO zijn, of men ooit in het desbetreffende huis heeft verbleven, wie de noodcontacten zijn en wat de relatie met hen is, van welke veroordeling(en) er sprake is, et cetera (Oxford House, z.d.; Application form, R9, intern document). Bepaalde aanvraagformulieren stellen bijkomend de vraag voor welk type vrijlating men een aanvraag indient en/of men reeds een PBC-zitting heeft gepland, welke programma's zijn voltooid en welke programma's verplicht zijn om nog te volbrengen. Voorts worden vragen gesteld die nagaan op welke specifieke domeinen men ondersteuning verwacht vanaf de vrijlating. Deze vragen kunnen zich richten op mentale gezondheidsondersteuning. Eveneens wordt de fysieke gezondheid bevraagd in enkele formulieren (Application form, R2, intern document).

Op basis van de aanmeldingsformulieren wordt multidisciplinair beoordeeld of iemand past binnen de voorziening. De selectie van bewoners blijkt complex door twee cruciale factoren: (1) overtreders met een hoog risico hebben de meeste ondersteuning nodig vanwege stigmatisering en afwijzing door de gemeenschap, waardoor een terugkeer moeilijker lijkt en (2) de gemeenschap moet beschermd worden tegen mogelijke incidenten (Ricciardelli & Moir, 2013). Daarom is het essentieel om het risico te evalueren, de capaciteit en middelen van de voorziening te beoordelen, voldoende personeel en beveiliging te waarborgen en de beschikbaarheid van ondersteuning vanuit de gemeenschap te verzekeren (St. Leonard's Society, 2007).

Verder stelt Mallows in het onderzoek voor de St. Leonard's Society (2007) dat een ideaal selectieproces een aantal elementen dient te bevatten, zoals het afnemen van interviews met de gedetineerden in de gevangenis zelf. Dit zodat gedetineerden de residentiële gemeenschapsvoorziening leren kennen, maar ook zodat medewerkers van HH's een beter beeld krijgen van personen die een aanvraag indienen. Deze gesprekken leiden ertoe dat zowel personeel als gedetineerden vooraf kunnen werken aan het uitbouwen van een relatie. Alvorens men een gedetineerde accepteert, is het interessant om het dossier van de gedetineerde grondig te bekijken. In Canada is dit mogelijk via het Offender Management System (OMS), waarin alle gegevens van

gedetineerden worden verzameld vanaf de eerste *intake* tot vrijlating. Zowel medische informatie als informatie over de veroordeling en woonplaats zijn hierin terug te vinden (GTL, z.d.; St. Leonard's Society, 2007). Tevens zouden gesprekken met de PO en samenwerkingen met verschillende CRF's in de buurt bijdragen tot het ideale selectieproces van bewoners. Samenwerkingen met HH's zijn interessant omdat men op deze manier kan kijken welke voorziening het meest aansluit bij de noden en het profiel van de gedetineerde. Daarnaast draagt ook een toelatingscommissie, waarbij verschillende personeelsleden van de HH's, vertegenwoordigers uit de gemeenschap, PO's en politie samenkomen, bij aan het ideale selectieproces (St. Leonard's Society, 2007). Men moet zich echter afvragen of een ideaal selectieproces in de praktijk überhaupt haalbaar is.

Hoewel HH's gedetineerden om verschillende redenen kunnen weigeren, is er bij sommige huizen geen sprake van officiële exclusiecriteria (RHHA, z.d.; Bell & Trevethan, 2004). Over het algemeen worden bewoners geselecteerd op basis van elke unieke situatie en persoon (St. Leonard's Society, 2007). Toelatingscriteria kunnen soms gericht zijn op bepaalde groepen, zoals inheemse overtredders, leeftijd, geslacht, motivatie, zij die problemen ervaren met middelenmisbruik of overtredders die in een HH met hun kinderen willen verblijven. Dit aangezien bepaalde groepen overtredders meer nood hebben aan aangepaste vormen van ondersteuning (Bell & Trevethan, 2004; Government of Canada, 2024e; St. Leonard's Society, 2007).

Daarnaast blijkt uit de literatuur dat de meeste HH's bepaalde daderprofielen niet toelaten. Zo zouden jonge daders minder snel worden toegelaten dan daders op leeftijd, maar ook overtredders met een mentale of fysieke beperking worden regelmatig uitgesloten. Dit zou te wijten zijn aan het gegeven dat het moeilijk is om jongeren en ouderen in eenzelfde accommodatie te laten verblijven en omdat de woonomgeving niet altijd tegemoet kan komen aan de specifieke fysieke en mentale noden van diverse individuen. Daarnaast kan voor zedendelinquenten, gewelddadige delinquenten, mededaders, bendeleden en personen met een verslavingsproblematiek de toegang tot een HH worden geweigerd (Bell & Trevethan, 2004). Omgekeerd kan een overtredder ook zelf beslissen om niet te verblijven in een bepaalde voorziening omwille van persoonlijke redenen, zoals de geografische ligging of andere bewoners die er verblijven (Government of Canada, 2024e).

2.6.1. Zedendelinquenten

Chris Watts, een veroordeelde Canadese zedendelinquent en psychopaat, werd in 2017 vrijgelaten uit de gevangenis van British Columbia. Vanwege een hoog risico werd hij door elk HH in de regio geweigerd. Noch in Ontario, noch in Quebec werd hij toegelaten omwille van het bedreigen van politiepersonen. Uiteindelijk accepteerde één HH de aanvraag van Chris Watts, een halfway house in Nova Scotia (Cuthbertson, 2019).

Voorgaand krantenartikel en een wetenschappelijk artikel van Grossi (2017) geven weer dat zowel zedendelinquenten als gewelddadige delinquenten twee subgroepen vormen in de daderpopulatie die worden geconfronteerd met unieke uitdagingen wat betreft hun terugkeer naar de maatschappij (Cuthbertson, 2019; Grossi, 2017). Ricciardelli & Spencer (2014) stellen eveneens dat zedendelinquenten de meest kwetsbare groep zijn, zowel binnen de gevangenis muren als daarbuiten (Ricciardelli & Spencer, 2014). Veroordeelde zedendelinquenten dragen bovendien een groter stigma met zich mee dan enkel het stigma van 'crimineel' zijn (Ricciardelli & Moir, 2013). Deze stigmatisering vormt mee de sociale identiteit en de opsluitingservaringen van veroordeelde zedendelinquenten (Ricciardelli & Spencer, 2014; Ricciardelli & Moir, 2013). Daarnaast ervaren zedendelinquenten die bijna worden vrijgelaten hinder bij het vinden van een woonplaats. Vrijgelaten delinquenten trekken meestal in bij familieleden. Echter is dit bij personen die werden veroordeeld voor zedenfeiten niet altijd mogelijk omdat er bijvoorbeeld kinderen wonen of omdat er een school, park of kinderopvang in de buurt is. Kortom, zedendelinquenten worden geconfronteerd met een sociaal stigma en belemmeringen op vlak van huisvesting en werk. Deze factoren hangen vaak samen, wat maakt dat moeilijkheden op het ene gebied bijdragen aan moeilijkheden op het andere gebied (Grossi, 2017).

Verder toont Grossi (2017) aan dat overtreders baat hebben bij gemeenschapsgerichte ondersteuning, waaronder hulp krijgen bij het tegemoetkomen aan de basisbehoeften en het aanleren van vaardigheden door training. Met dergelijke gemeenschapsgerichte ondersteuning zouden de barrières die zedendelinquenten ervaren bij hun terugkeer naar de maatschappij beperkt worden (Grossi, 2017). Toch worden HH's vaak beschouwd als minder toegankelijk voor vrijgelaten zedendelinquenten (Tewksbury & Copes, 2012). Hier kan de vraag gesteld worden of dit komt doordat HH's niet altijd in de mogelijkheid zijn om risico's te beperken of wegens de delicate aard van de feiten. Heel wat gemeenschappen staan namelijk sceptisch tegenover een verblijf van veroordeelde zedendelinquenten in hun buurt omdat men bang is voor recidive (Zorzi et al., 2006). De negatieve publieke opinie is dus een belangrijke factor die van invloed is op huisvestingsproblemen van zedendelinquenten die opnieuw hun plaats in de maatschappij willen innemen. Daarnaast vreest men ervoor dat zedendelinquenten die samenwonen in HH's een groter risico vormen voor de gemeenschap (CSOM, 2007).

Uit de thesis van Backman (2016) blijkt vervolgens dat zedendelinquenten, die niet zijn uitgesloten voor een verblijf in een HH, door medebewoners worden beschouwd als respectvol, meewerkend en positief. Medewerkers ervaren dit echter anders. Zij geven namelijk aan dat zedendelinquenten vaak meer aandacht vereisen dan andere bewoners, ongeacht hun medewerking. Medewerkers van een HH lijken ook meer bezorgd te zijn voor recidive bij zedendelinquenten dan bij niet-zedendelinquenten. Uit deze thesis blijkt tevens dat medewerkers zedendelinquenten als "erger" beschouwen dan andere overtreders, wat mogelijks bijdraagt aan de extra monitoring en

waakzaamheid (Backman, 2016). Hierbij kan de vraag gesteld worden of er meer nood is aan personeel dat opgeleid is om deze specifieke doelgroep te begeleiden. Vanuit een kritische blik kunnen we stellen dat de stigma's rond zedendelicten bijdragen aan de manier waarop deze groep wordt benaderd door het personeel. Tevens kunnen we ons de vraag stellen in hoeverre deze extra monitoring, zelfs wanneer er geen of weinig aanleiding voor is, bevorderlijk is voor de terugkeer van zedendelinquenten naar de gemeenschap. Deze extra aandacht kan mogelijk bijdragen aan een ongemakkelijk en wantrouwig gevoel bij de overtreder en bovendien houdt het de stigma's die ze reeds ervaren in stand. Door deze groep van overtreiders voortdurend als "erger" te beschouwen dan niet-zedendelinquenten, wordt enerzijds het stigma versterkt en anderzijds worden ze verder gemarginaliseerd. Vermits deze stigma's en vooroordelen mogelijk een negatieve invloed kunnen hebben op hun terugkeer maatschappij, kunnen we ons de vraag stellen of zedendelinquenten wel op een adequate manier ondersteuning krijgen binnen HH's.

2.6.2. Tussentijdse conclusie

Kortom, elk HH doet beroep op zijn eigen proces en criteria bij de selectie van bewoners. Wel is men verplicht om in dit selectieproces elke verwijzing van CSC te bekijken, een beoordeling te doen aan de hand van de toelatingscriteria en de capaciteit van het HH om aan de behoeften van de overtreder te voldoen en verder dient men steeds op papier te zetten waarom iemand wordt aangenomen of geweigerd (Statement of Work, 2018). Sommige huizen hebben duidelijke uitsluitingscriteria, andere huizen niet. Er kan dus worden gesteld dat HH's over het algemeen op zoek zijn naar personen die gemotiveerd zijn om te veranderen, personen die in de gevangenis reeds programma's hebben gevolgd en personen die een ondersteuningsnetwerk hebben in de gemeenschap (St. Leonard's Society, 2007). Vanuit een kritisch oogpunt kan de vraag worden gesteld in hoeverre er eigenlijk géén sprake is van exclusiecriteria vermits er volgens de literatuur alsnog personen worden geweigerd op basis van bepaalde factoren, zoals we ondervonden bij zedendelinquenten. Zij ervaren immers een bijzondere vorm van uitsluiting, waarbij stigmatisering een cruciale rol speelt (Ricciardelli & Moir, 2013; Ricciardelli & Spencer; Grossi, 2017, Tewksbury & Copes, 2012).

2.7. Werking Canadese halfway houses

De werking van Canadese HH's wordt toegelicht op basis van een aantal leefklimaatfactoren, zoals contacten tussen personeel en bewoners, autonomie, contact met de buitenwereld, veiligheid, zinvolle dagbesteding en fysiek welbevinden (Boone et al., 2016). In het resultatenluik komen deze tevens aan bod.

2.7.1. *Multi-Target Integrated Correctional Program Model (ICPM)*

Sinds 2010 heeft het CSC het 'Multi-Target Integrated Correctional Program Model (ICPM)' geïmplementeerd, een cognitief gedragsbenaderingsprogramma gebaseerd op het risk-need-responsivity model (RNR-model) (Andrews & Bonta, 2007; Chadwick et al., 2021). Dit programma wordt aangeboden aan federale overtreeders en dient als zinvolle dagbesteding (Boone et al., 2006). Voorheen waren er diverse programma's gericht op specifieke behoeften en delicten van overtreeders, maar hedendaags is er één holistisch programma dat zich richt op meerdere doelen (multi-target). Het accent ligt op gemeenschappelijke elementen die leiden tot criminaliteit, gedeelde belangen, individuele omstandigheden en vaardigheden (Government of Canada, 2021f; Abracen & Looman, 2016; Chadwick et al., 2021). Dit maakt dat het programma zinvol is voor overtreeders die verschillende feiten hebben gepleegd. Specifieke programma's zijn tevens opgezet voor mannen, vrouwen, inheemse groepen, zedendelinquenten en inheemse zedendelinquenten om tegemoet te komen aan hun unieke behoeften (Government of Canada, 2023g; Government of Canada, 2021f).

Het ICPM-programma richt zich op het behandelen van risicofactoren en het aanleren van nieuwe copingvaardigheden (Chadwick et al., 2021). Selectiecriteria worden gebruikt om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor het programma, waaronder het risiconiveau met aanvullende beoordeling (Government of Canada, 2022h). Afhankelijk van dit risiconiveau wordt het programma op een meer of minder intensieve basis aangeboden (Government of Canada, 2022h; Chadwick et al., 2021). De bronnen geven echter geen specifieke informatie over de elementen die worden meegenomen in de aanvullende beoordeling.

Verder bevat het ICPM-programma drie componenten: een voorprogramma, een hoofdprogramma en een onderhoudsprogramma (*Multi-Target Community Maintenance Program - CMP*) (Government of Canada, 2021f). Het voor- en hoofdprogramma worden doorlopen in de gevangenis. Personen met een gemiddeld tot hoog risiconiveau, die reeds een ICPM-programma doorlopen hebben, worden aangespoord tot het vervolledigen van het onderhoudsprogramma. Dit programma zal doorgaans aangeboden worden in de gemeenschap (of HH). Tevens bestaat de mogelijkheid om dit programma te volgen in de gevangenis bij een langdurige gevangenisstraf (*Institutional Maintenance Program - IMP*). Als laatste is er de mogelijkheid om een motivationele module te doorlopen. Deze module is voorbehouden voor personen die niet geslaagd zijn voor het programma en nog steeds een groot

recidiverisico inhouden. In deze modules zal er een extra focus gelegd worden op gebieden waarmee de overtreder moeilijkheden ervaart. De officiële website van de CSC (Government of Canada, 2021f) geeft een overzicht van het programma en de daarbij horende intensiteitsniveaus. Verder zal dit onderdeel beperkt worden tot het onderhoudsprogramma dat wordt uitgewerkt in de gemeenschap (Government of Canada, 2021f).

Het doel van het CPM is om het risico op recidive te verminderen, wat kan worden beschouwd als nazorg wanneer men het onderhoudsprogramma volgt (Chadwick et al., 2021). Het onderhoudsprogramma is overigens gebaseerd op hervalpreventie en het zelfregulatiemodel van behandeling voor middelenverslaving, zedendelinquenten en andere overtredders (Correctional Service Canada, 2010). De diverse sessies van het programma behandelen volgende thema's (Statement of Work, 2018): (1) Het vinden van een slimme balans, (2) omgaan met cravings, noden, verleidingen en impulsen, (3) communicatie en relatievaardigheden, (4) problemen oplossen, (5) omgaan met negatieve emoties, (6) vrije tijd, (7) omgaan met risicodenken, (8) *the good life wheel*, (9) goede en slechte ondersteuning, (10) omgaan met conflicten, (11) alert zijn voor waarschuwingssignalen en (12) het denken in perspectief houden (Correctional Service Canada, z.d.). Bijkomend kunnen er extra sessies ingepland worden afhankelijk van de noden van de groep.

Het CMP bestaat uit circa 12 sessies die gegeven worden in een groep van maximaal tien personen. Tijdens dit traject zullen (ex-)overtreders een herhaling krijgen van eerder aangeleerde vaardigheden uit voorgaande programma's (Chadwick et al., 2021; Government of Canada, 2021f). Indien een persoon eerdere programma's niet doorlopen heeft in de gevangenis, kan deze alsnog een onderhoudsprogramma starten in de gemeenschap. Een herhaling van de vaardigheden geleerd in de voorgaande modules is om die reden waardevol. Bijkomend zullen de aangeleerde competenties toegepast worden in levensechte situaties. Er zal ervaring opgedaan worden. Er wordt geleerd de ervaringen toe te passen en te onderhouden (Government of Canada, 2021f). Net zoals bij het voor- en hoofdprogramma zijn er aangepaste programma's voor zedendelinquenten, inheemse groepen en vrouwen (Chadwick et al., 2021). Vanuit een kritisch oogpunt rijst de vraag in hoeverre er voldoende mogelijkheden zijn om dit programma aan te bieden aan overtredders. In wat volgt wordt het onderhoudsprogramma voor zedendelinquenten toegelicht. Het programma wat betreft de inheemse volkeren wordt in een later hoofdstuk aangekaart.

Het onderhoudsprogramma opgericht voor zedendelinquenten (*Community Maintenance Program Sex Offender - CMP SO*) is verschillend van dat van andere overtredders (Government of Canada, 2021f). Zij zullen dit programma moeten volgen wanneer een beoordeling aantoont dat een recidiverisico te groot is. De beoordeling wordt uitgevoerd door de PO en de *correctional program officer*. Doorheen het traject¹ herevalueren de bevoegde personen het risico. Het programma legt

¹ Voorprogramma, hoofdprogramma, institutioneel onderhoudsprogramma en gemeenschapsonderhoudsprogramma

niet enkel een accent op zedendelicten, maar ook op algemene criminaliteit en geweld, huishoudelijk geweld en middelenmisbruik. De reden hiervoor is dat er doorgaans ook niet-seksuele delicten gepleegd worden door deze doelgroep (Government of Canada, 2021f). Het programma is gelijk aan het CMP met een aanvullende focus op: problematische seksuele aantrekkingskracht, seksuele preoccupatie², emotionele identificatie met kinderen, intimiteitstekorten en vijandigheid jegens vrouwen (Government of Canada, 2021f). De Canadese overheidswebsite en The John Howard Society (2024) lichten de werking van het programma bondig toe (Government of Canada, 2021f; John Howard Society, 2024). Er wordt getracht vaardigheden aan te leren die overtreeders leren om om te gaan met antisociale gedragingen en gedachten (John Howard Society, 2024). Het programma bevat zowel groeps- als individuele sessies die steeds twee uur duren. Aan dit programma kunnen enkel personen deelnemen die doorverwezen zijn door de CSC (John Howard Society, 2024; Government of Canada, 2021f).

Het programma voor vrouwen is eveneens een holistisch programma dat vanuit een gendersensitieve en *trauma-informed* benadering inspeelt op de specifieke noden van vrouwen (Government of Canada, 2020i). Tevens is er een specifiek onderdeel voor inheemse vrouwen of vrouwen die het inheemse pad willen volgen. Dit traject wordt toegelicht in het onderdeel "Inclusie van inheemse groepen". Het programma legt een focus op het leiden van een criminaliteitsvrij leven en een succesvolle terugkeer naar de samenleving. Afhankelijk van het risico wordt het intensiteitsniveau bepaald (Government of Canada, 2020i). Het is opmerkelijk dat tijdens de analyse van de officiële website van de CSC de informatie omtrent het programma voor vrouwen eerder beperkt is. Er wordt niet ingegaan op de concrete inhoud en duur van het programma. Is dit programma in mindere mate uitgebouwd of is er minder nood aan dit programma aangezien in 2018-2019 slechts 6% van de Canadese federale overtreeders vrouwen waren (Government of Canada, 2020i)? Worden vrouwen doorgaans als een lager risicoprofiel ingeschat waardoor ze minder snel verplicht worden tot het volgen van dit programma?

Het theoretisch kader dat gehanteerd wordt om het ICPM te ontwikkelen is een evidence-based programma, namelijk het eerder genoemde RNR-model (Andrews & Bonta, 2007). Er wordt gepoogd om de risico's en noden van overtreeders in te schatten om vervolgens een behandlungsplan te kunnen opstarten. Tevens is het cruciaal om te begrijpen dat dergelijke analyses niet foutloos verlopen. Het menselijk gedrag is namelijk te complex om simpelweg ingeschat en behandeld te worden (Andrews & Bonta, 2007). Volgens de Canadese overheid zijn programma's zoals deze cruciaal om recidivisme te beperken en tegelijkertijd veiligheid in de samenleving te waarborgen. Er wordt getracht risicofactoren te reguleren en prosociale vaardigheden aan te leren. Aan de hand van het RNR-model zullen overtreeders gekoppeld worden aan het ingeschatte risiconiveau en worden de

² Terugkerende, intense en overmatige preoccupatie met seksuele fantasieën en gedragingen die individuen maar moeilijk kunnen beheersen

criminogene noden in kaart gebracht. Verder oogt het responsiviteitsgedeelte op het 'op maat maken' van een programma (Andrews & Bonta, 2007; Chadwick et al., 2021). Hier kan de vraag gesteld worden in hoeverre een overkoepelend programma op maat kan zijn. Tevens kan de mogelijkheid om extra sessies in te plannen op basis van de noden van de persoon hieraan bijdragen.

Een onderzoek van Wilton en collega's (2015) geeft weer dat bijkomende vormen van ondersteuning de kansen van een ex-overtreder verbeteren (Wilton et al., 2015). Verder tonen verschillende studies aan dat recidivisme een resultaat is van overtreeders die hindernissen ondervinden in hun leven na detentie door *prisonization* (De Vos, 2019; Bell & Trevethan, 2004; Zamble & Quinsey, 2010). Bovendien zorgt het gebrek aan prosociale vaardigheden voor moeilijkheden op diverse levensdomeinen. Eveneens zorgen kleine problemen voor grotere problemen die uiteindelijk onoplosbaar blijken. Met andere woorden belanden deze personen regelmatig in een vicieuze cirkel (Zamble & Quinsey, 2010). Overigens zijn er de gekende kritieken op het RNR-model zoals het feit dat gedrag en criminaliteit vanuit een individualistisch perspectief worden benaderd eerder dan deze fenomenen breder maatschappelijk te benaderen (Boone, 2016; Nelissen, 2008). Kortom, op basis van deze informatie kunnen we aannemen dat het aanbieden van dergelijk programma eventueel in combinatie met een HH een waardevolle bijdrage levert aan de *re-entry* van ex-gedetineerden.

2.7.2. De rol van een caseworker

Los van het aangeboden programma van de CSC is de ondersteuning die in-house wordt aangeboden van groot belang. Een artikel van Maier (2020) omschrijft het werk van de *caseworker*³ als "tussenpersoon" met een duale rol: het bieden van ondersteuning en supervisie (Maier, 2020). Dit onderdeel legt een focus op een tweede leefklimaatfactor: namelijk de contacten tussen personeel en bewoners (Boone et al., 2016). In dit onderzoek wordt duidelijk dat de medewerkers in het HH vaak beter op de hoogte zijn over de situatie en moeilijkheden van een bewoner. PO's van de CSC zien hun cliënten op een wekelijkse basis, terwijl een *caseworker* de bewoners dagelijks ziet in een min of meer vertrouwde huishoudelijke omgeving. De omgeving is meer ontspannen en er wordt ondersteuning geboden op vlak van dagelijkse activiteiten, zoals medicatie geven, geld en voeding geven, inschrijven en uitschrijven wanneer bewoners naar het werk gaan, et cetera. Uit het onderzoek van Maier (2020) blijkt dat bewoners eerder hun struikelblokken zullen delen met een *caseworker*. Dit kan deels verklaard worden doordat beide profielen andere bevoegdheden hebben. Een PO heeft de bevoegdheid om een persoon terug naar de gevangenis te sturen, terwijl een *caseworker* dit niet heeft (Maier, 2020). Om deze reden is het mogelijk dat een *caseworker* eerder als een neutraal persoon wordt gezien (Maier, 2020). De relatie tussen medewerker en bewoner is om deze reden dan ook een cruciaal element en een belangrijke leefklimaatfactor in de werking van

³ Medewerker van een HH. Werkt niet voor de CSC, wel voor de NGO.

een HH (Boone et al., 2016). Zowel een ondersteunende als controlerende opdracht wordt efficiënt uitgevoerd. Deze *caseworkers* hebben doorgaans sneller gezien wanneer een persoon zich niet goed voelt of een risico loopt zijn/haar voorwaarden te schenden (Maier, 2020).

Over het algemeen is er weinig in de literatuur terug te vinden omtrent de precieze jobinhoud van een *caseworker*. Onderzoek van Backman (2016) en een specifieke vacature gericht op *caseworkers*, afkomstig van de Government of Canada (2024j) lichten de functie verder toe. Aan de hand van een jobomschrijving en een onderzoek uit 2016 zal dit verder verduidelijkt worden. *Caseworkers* analyseren het verleden van personen om zich voor te bereiden op intakegesprekken. Verder wordt er ondersteuning geboden bij het ontwikkelen van vaardigheden, zoals helpen met een aanmelding bij een externe dienst, helpen in het uitbouwen van een actieplan en de nodige ondersteuning en toezicht bieden bij uitvoeren van de huishoudelijke activiteiten (Backman, 2016; Government of Canada, 2024j). Het controlerende onderdeel houdt over het algemeen in dat men de persoon in- en uitschrijft bij het verlaten van het huis, dat men (telefonische) *check-ins* registreert, dat men controle uitvoert op het naleven van de avondklok (*curfew*) en andere opgelegde voorwaarden. Samengevat, een *caseworker* ondersteunt een persoon in het volledige traject (Backman, 2016). Hoewel deze werking niet specifiek omschreven wordt als een "*in-house-programma*" is dit toch wel een zeer belangrijk element in de *re-entry*.

2.7.3. Moeder-kindprogramma

In de verschillende HH's voor vrouwen worden daarnaast moeder-kindprogramma's aangeboden. Het voornaamste doel van dit programma is om de relatie tussen beiden te versterken en/of te onderhouden. Echter, er is enkel onderzoek verricht naar het programma in een penitentiaire instelling (Paynter et al., 2020; Paynter et al., 2022).

2.7.4. Programma's specifiek voor middelenmisbruik

In dit onderdeel zal de sociale leertheorie bondig worden toegelicht alvorens een concreter beeld over de werking van een HH voor middelenmisbruik geïllustreerd wordt in het resultatenluik. Tijdens ons onderzoek hebben wij één huis geïnterviewd dat de focus legt op het 'behandelen' van een middelenverslaving. Dit huis werkt aan de hand van de sociale leertheorie. Zij geloven dat een verslaving aangeleerd gedrag is. Dit kan verholpen worden door nieuw aangeleerd gedrag en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen (MDH, z.d.).

De sociale leertheorie is ontwikkeld door Albert Bandura (1969). Bandura verrichtte onderzoek naar het kopiëren of imiteren van gedrag van personen waarmee we mogelijks een intieme relatie onderhouden (Bandura & Walters, 1969). Met andere woorden gaat het dus om aangeleerd gedrag. Het imiteren van bepaald gedrag is doorgaans groter wanneer men positieve gevolgen ziet van

bepaalde gedragingen bij andere personen (Bandura & Walters, 1969; Smith, 2020; Williams & McShane, 2014a). Zowel de omgeving als de mensen hierin bepalen mee het gedrag dat iemand zal vertonen. Gedrag kan bijkomend versterkt worden door factoren als bijvoorbeeld inclusie en positieve lof. Tegenovergesteld kan gedrag afgekeurd worden door negatieve reacties zoals afwijzing en uitsluiting. Los van de omgeving en gedrag hebben persoonlijke factoren een invloed op welke elementen als relevant worden beschouwd om gedrag te veranderen of om toekomstig gedrag te sturen. Deze drie factoren hebben een wederzijdse invloed op elkaar (Bandura & Walters, 1969; Smith, 2020; Williams & McShane, 2014a).

Wanneer we deze theorie linken aan een middelenverslaving, zien we dat een drugsverslaving het resultaat is van een relatie tussen volgende drie factoren: (1) de persoonlijke kenmerken van een individu, zoals een kindertrauma en impulsief gedrag, (2) zijn sociale omgeving, zoals vrienden die drugs gebruiken, ouders die met een verslavingsproblematiek kampen of zich in een maatschappelijke kwetsbare positie bevinden en (3) het drugsgerelateerde gedrag is een verslaving ontstaan door langdurige interactie met het centrale zenuwstelsel. Deze drie factoren kunnen in verschillende richtingen werken. Zo kan bijvoorbeeld het verlies van een relatie zorgen voor een depressie, die vervolgens het gebruik van drugs kan beïnvloeden (Smith, 2020).

Het is belangrijk om op het verschil te wijzen tussen een HH met een focus op een middelenverslaving en een regulier HH. Het huis biedt onderdak en behandeling aan deze personen voor een periode van 60 of 90 dagen (MDH, z.d.). Met andere woorden kunnen hier enkel personen met een middelenverslaving terecht. Echter, in een regulier HH wordt hier geen onderscheid in gemaakt. Bijkomend focust dit vooral op de verslaving, terwijl we de vraag kunnen stellen of dit in andere huizen even geprofessionaliseerd is. Tevens kunnen we de effectiviteit van desbetreffend programma in vraag stellen vermits er geen wetenschappelijk onderzoek naar dit specifieke programma is verricht. Er ontbreekt eveneens concrete informatie over de toepassing van de sociale leertheorie op de acht modules⁴.

2.7.5. Medische outreach

Een volgend cruciaal aspect is (geestelijke) gezondheidszorg. Een onderzoek uit British Columbia (Palis et al., 2022) toont aan dat deze leefklimaatfactor een punt van kritiek is in British Columbia, Canada (Boone et al., 2016; Palis et al., 2022). Meerdere personen die de gevangenis verlaten kampen met verschillende (geestelijke) gezondheidsproblematieken, zoals psychische problemen, middelenverslaving, et cetera. Ondanks de hoge nood aan geestelijke gezondheidszorg, is deze eerder beperkt aanwezig in British Columbia (Palis et al., 2022). Een goede (geestelijke) gezondheid

⁴ Oriëntatie/intake, huisvesting en financiën, emotieregulatie en stresspreventie, communicatie, vrije tijd en hobby's, werkgelegenheden, familie en gemeenschap, re-integratie en outtake.

kan beschouwd worden als één van de factoren die het succes op een positieve *re-entry* verhoogt (Palis et al., 2022). Is dit ook het geval in andere delen van Canada?

Personen die verblijven in een HH krijgen extra tijd om zich aan te passen aan het leven in de gemeenschap. Tijdens hun verblijf krijgen ze ondersteuning van het aanwezige personeel, zoals onder andere de eerder genoemde *caseworkers*, bij het vinden van de juiste hulpverlening, een job, et cetera (Zorzi et al., 2006). Dit klinkt als muziek in de oren voor elke criminoloog. Echter, het is van cruciaal belang om met een kritische blik te kijken naar de mogelijkheden om toegang te verkrijgen tot mentale gezondheidszorg. Het onderzoek van Griffiths et al. (2007) toont aan dat het niet enkel belangrijk is om door te verwijzen, maar ook om effectieve inhoudelijke nazorg te bieden (Griffiths, et al., 2007). Gezien het feit dat er volgens de literatuur een gebrek is aan beschikbare geestelijke gezondheidszorg lopen veel personen dit mis. Naast meer beschikbaarheid is er doorgaans een hogere nood aan ondersteuning van de behoeften van specifieke groepen, zoals vrouwen, ouderen en inheemse minderheidsgroepen (Mental Health Commission of Canada, 2021).

Personen die uit een federale gevangenis komen krijgen indien nodig bepaalde diensten aangeboden door de CSC. Zij kunnen gebruikmaken van deze hulp zolang hun probatie loopt. Doch blijkt dat het daarna aan hen is om hulp te zoeken bij diensten die toegankelijk zijn voor iedereen in de gemeenschap. Het probleem met deze diensten is dat ze overvraagd zijn (Palis et al., 2022). Dit probleem zien we tevens in België terugkomen (Agentschap Justitie en Handhaving, 2020). Hier kan de kritische vraag gesteld worden of de personen die volgens de CSC geen 'extra' (psychologische) begeleiding nodig hebben, naast een HH, de mogelijkheid hebben om deze zorgen te krijgen. Kan dit ook op een later tijdstip ingeroepen worden wanneer personen reeds in het huis verblijven?

Een ander punt van kritiek dat aangehaald wordt in de literatuur is dat veel programma's die beschikbaar zijn in de gemeenschap, zoals Anonieme Alcoholisten (AA) of Narcotics Anonymous (NA), werken op basis van groepstherapie. Uit het onderzoek van de Mental Health Commission of Canada (2021) komt de opmerking dat er meer nood is aan laagdrempelige ondersteuning. Een brede waaier aan mogelijkheden zal meer inspelen op de noden van verschillende groepen. Ook zijn programma's zoals AA en NA vaak gefocust op de Christelijke godsdienst waardoor niet-Christelijke individuen hier minder aansluiting bij vinden (Mental Health Commission of Canada, 2021).

2.7.6. Externe programma's aangeboden in de gemeenschap

Zoals eerder aangehaald zijn er in Canada verschillende NGO's die HH's en andere diensten aanbieden aan kwetsbare personen (St. Leonard's Society, 2007). Volgende organisaties zijn de grootste en meest voorkomende: The John Howard Society, Elizabeth Fry Society, St. Leonard's Society en The Salvation Army (St. Leonard's Society, 2007). Ongetwijfeld zijn er nog tal van andere organisaties die voor ons onbekend zijn gebleven. De grotere organisaties bieden vaak verschillende

programma's aan vanuit hun organisatie, wat verschillend is qua regio. Zo is er sprake van John Howard Ontario, John Howard Calgary, John Howard Toronto, John Howard BC, et cetera. Vermits een verdere toelichting van deze programma's in het kader van dit eindwerk te breed is en er een gebrek is aan wetenschappelijke literatuur, verwijzen wij de geïnteresseerde lezer door naar bijlage twee.

2.7.7. Tussentijdse conclusie

Samengevat kunnen we stellen dat de literatuur weergeeft dat er voor ex-gedetineerden met een gemiddeld tot hoog risico een verplicht evidence-based programma kan worden opgelegd, namelijk het CMP volgens de RNR-richtlijnen (Andrews & Bonta, 2007). Voor bepaalde doelgroepen wordt een aangepast programma voorzien (Chadwick et al., 2021; Government of Canada, 2021f; Correctional Service Canada, 2010). Naast het programma dat beoogt om de desbetreffende persoon sociale vaardigheden aan te leren, spelen ook *caseworkers* hierin een cruciale rol. Zij hebben op dagelijkse basis contact met de bewoners en ondersteunen hen in onder andere de activiteiten van het dagelijkse leven en de *re-entry* naar de gemeenschap. Doorheen dit traject heeft deze *caseworker* met andere woorden een dubbele rol: ondersteuning bieden en controle uitvoeren (Maier, 2020; Backman, 2016). Zoals eerder vermeld, wordt er in een aantal huizen een moeder-kindprogramma aangeboden (Leroux, 2019). Andere huizen kunnen de nadruk dan weer leggen op middelenmisbruik en bieden hier gepaste programma's voor aan (MDH, z.d.). Wat betreft de toegang tot geestelijke gezondheidszorg, blijkt deze een punt van kritiek te zijn in British Columbia (Palis et al., 2022). We kunnen de bedenking maken of van dit kritiekpunt sprake is in heel Canada, aangezien er verder geen literatuur over werd gevonden. Tot slot is er kort gewezen op de externe programma's die aangeboden worden in de gemeenschap door diverse NGO's. Doch bleek hier eveneens een hiaat te zijn betreffende (beschikbare) wetenschappelijke literatuur.

Zowel externe programma's als het ICPM zijn cruciaal voor het ontwikkelen van nieuwe prosociale vaardigheden (Chadwick et al., 2021). Desalniettemin ontbreekt beschikbare informatie inzake de externe programma's aan wetenschappelijke onderbouwing. Dit is niet het geval bij het ICPM. Het ICPM is namelijk ontwikkeld op basis van de evidence-based RNR-principes. Hieropvolgend kan de vraag worden gesteld waarom er tot op heden niet meer literatuur terug te vinden is omtrent de effectiviteit van externe programma's. Kunnen we deze programma's dan als effectief beschouwen?

2.8. Inclusie van inheemse groepen

Hedendaags erkent Canada drie groepen inheemse volkeren, namelijk de First Nations, de Métis en de Inuits (Government of Canada, 2024k; Canadian Institutes of Health Research et al., 2018). Alvorens we overgaan tot een bespreking van de inclusie van deze minderheidsgroepen in Canadese HH's, is het belangrijk om even stil te staan bij de gehanteerde terminologie doorheen deze tekst. Onder "inheemse groepen" kan men een verzamelnaam voor de oorspronkelijke volkeren van Noord-Amerika en hun nakomelingen begrijpen (Government of Canada, 2024k; Canadian Institutes of Health Research et al., 2018).

Verder wijzen wij erop dat inheemse minderheidsgroepen divers zijn en elk hun eigen unieke geschiedenis, eigen spirituele overtuigingen en culturele praktijken hebben. Verschillende inheemse groepen spreken tevens verschillende talen en kunnen daarom niet als één homogene groep beschouwd worden (Canadian Institutes of Health Research et al., 2018; Bonta et al., 1997). Vermits een volledige toelichting van de verschillen en gelijkenissen tussen Inuits, Métis en First Nations in het kader van deze thesis te breed is, wordt er daarom voornamelijk verwezen naar een verzamelterm, namelijk inheemse groepen.

2.8.1. Oververtegenwoordiging in Canadese correctionele systeem

In Canada komen inheemse volkeren al sinds 1989 in aanraking met het Canadese correctionele systeem in aantallen die disproportioneel zijn tegenover hun aanwezigheid in de gemeenschap (Jackson, 1989). Zoals eerder vermeld hebben inheemse volkeren hun eigen specifieke geschiedenis en cultuur. Om deze reden is de nood aan het voorzien van een aangepaste omgeving voor minderheidsgroepen cruciaal. In het volgende onderdeel staan we daarom eerst stil bij de redenen voor deze oververtegenwoordiging om bredere uitsluitingsprocessen te begrijpen. Vervolgens bespreken we de toepassing van healing lodges als cultuursensitief initiatief in de gemeenschap.

Over verschillende landen in de wereld worden de veelvuldige veroordelingen van inheemse overtreeders bekritiseerd. Dit vooral in landen waar sprake is van inheemse volkeren als minderheidsgroepen (Jeffries & Stenning, 2016). Volgens recentere cijfers van Statistics Canada (2016) werd in 2014 een hogere proportie van inheemse groepen gevictimiseerd dan niet-inheemse groepen (Clark, 2019; Statistics Canada, 2016). In het jaar 2020-2021 was het opsluitingspercentage van inheemse personen ongeveer negen keer hoger dan dat van niet-inheemse personen (Robinson et al., 2023). Hiervoor zijn een aantal verschillende redenen. Zo bestaan inheemse groepen in verschillende landen, waaronder Canada, uit unieke tradities met eigen wettelijke rechten, vaak daterend van voor de oprichting van koloniale staten. Deze wettelijke rechten verwijzen onder andere naar de behoefte om op een bepaalde wijze behandeld te worden en dit op een respectvolle manier ten opzichte van de cultuur. Daarnaast hebben inheemse personen

een geschiedenis met onderdrukking en discriminatie, dit omwille van het koloniaal verleden. Deze zaken hebben ertoe bijgedragen dat inheemse personen tot op heden worden benadeeld, zowel op sociaal, politiek als cultureel vlak (Jeffries & Stenning, 2016).

Toch is het bijna onmogelijk om deze overrepresentatie te begrijpen zonder aandacht te schenken aan de bredere Canadese context. Historisch gezien zijn inheemse gemeenschappen getroffen door koloniale beleidsmaatregelen die hebben geleid tot ontwrichting van hun sociale structuren, culturele vervreemding, territoriale onteigening, systemische discriminatie en intergenerationeel trauma (Clark, 2019). Deze gebeurtenissen hebben bijgedragen tot armoede, werkloosheid, huiselijk geweld, verslavingsproblematieken en geestelijke gezondheidsproblemen binnen de inheemse gemeenschap (Heckbert & Turkington, 2001; Campbell, 2018; Clark, 2019). Volgens Heckbert & Turkington (2001) en Clark (2019) bestaat er daarnaast een link tussen deze socio-economische factoren en de overrepresentatie van inheemse groepen in het Canadese strafrechtelijke systeem. De maatschappelijke kwetsbaarheidstheorie bevestigt hoe schade toegebracht door maatschappelijke instellingen kan bijdragen aan enerzijds het stellen van delinquent gedrag en anderzijds het verstrikt raken in een gemarginaliseerde positie wegens herhaaldelijke negatieve ervaringen met maatschappelijke instellingen. Dit is wellicht verbonden aan de structurele positie van inheemse personen en negatieve stereotypen betreffende hun cultuur (Van Kerckvoorde et al., 1984). Bovendien worden inheemse personen vaker beschouwd als overtreders met een hoog risico. Hierdoor wordt deze groep veelal in hoogbeveiligde inrichtingen geplaatst. De toegang tot correctionele programma's is in deze inrichtingen beperkter dan in lager beveiligde gevangenissen (Martel et al., 2011).

De oververtegenwoordiging in gevangenissen zou te wijten zijn aan het hoge aantal inheemse overtreders die na een veroordeling opnieuw in de gevangenis belanden, zoals aangegeven door Heckbert & Turkington (2001), Jackson (1998) en Clark (2019). Hoewel veel niet-inheemse personen succesvol terugkeren naar de maatschappij na een detentieperiode, hebben inheemse individuen een veel grotere kans om het "draaideureffect" te ervaren en opnieuw crimineel gedrag te stellen na hun vrijlating, zo stelt Campbell (2018) in haar thesis (Campbell, 2018). Uit voorgaand onderzoek wordt echter niet duidelijk hoe dit komt. Wordt er te weinig ingezet op hun re-integratie waardoor ze steeds weer in de gevangenis terechtkomen? Of zijn er te weinig HH's afgestemd op de culturele en spirituele behoeften van inheemse personen waardoor ze weinig tot geen baat hebben bij een verblijf in een HH als tussenstap naar de maatschappij? Tevens blijkt volgens Jeffries en Stenning (2016) dat inheemse personen vaker schuldig pleiten omdat het rechtssysteem hen intimideert (Jeffries & Stenning, 2016). Heeft dit te maken met de hoge gerechtskosten en/of een gebrek aan het begrijpen van de stappen in dergelijke strafprocessen? Is de juridische begeleiding misschien onvoldoende afgestemd op inheemse gemeenschappen? In wat volgt zullen mogelijke oorzaken

besproken worden die wellicht een bijdrage hebben geleverd aan dit draaideureffect en de kwetsbaarheid van inheemse personen in het Canadese strafrechtelijk systeem.

Heckbert & Turkington (2001) constateren in hun literatuurstudie dat een groot aantal delicten, gepleegd door inheemse personen, plaatsvindt onder invloed van alcohol. Het gebruik van alcohol zou gevoelens onderdrukken, zoals eenzaamheid en wanhoop. Deze gevoelens vinden eveneens hun wortels in het koloniaal verleden dat ertoe leidde dat kinderen van hun inheemse families werden gescheiden en werden geplaatst in pleeggezinnen of residentiële scholen (IRS - Indian Residential Schools) buiten de inheemse gemeenschap (Heckbert & Turkington, 2001). Kinderen die in dergelijke gezinnen of scholen werden geplaatst, werden van hun inheemse taal, cultuur en tradities ontnomen. Vaak was er sprake van fysiek en emotioneel geweld binnen deze scholen en gezinnen. Ten gevolge hiervan worden inheemse volkeren tot op de dag van vandaag geconfronteerd met een toegenomen sociale ongelijkheid en een verminderde welzijnskwaliteit in vergelijking met niet-inheemse volkeren (Atienza et al., 2019).

Verder blijkt uit het provinciaal gezondheidsrapport van British Columbia uit 2013 dat de inheemse groepen doorgaans een lagere gezondheidsstatus kennen dan niet-inheemse groepen. Tevens kent de gevangenispopulatie een lagere gezondheidsstatus dan de populatie die zich niet in gevangenschap bevindt (Office of the Provincial Health Officer, 2013). Dit duidt op het feit dat inheemse personen in gevangenschap een extra kwetsbare groep zijn. Bovendien blijkt dat inheemse personen een zwakkere gezondheid hebben op vlak van HIV, hepatitis C, middelenmisbruik en andere mentale gezondheidsproblematieken. Daarnaast hebben inheemse personen vaak van minder educatie genoten en zijn ze vaker werkloos dan niet-inheemse personen. Deze socio-economische factoren worden bovendien beschouwd als determinanten van het al dan niet betrokken zijn in criminaliteit, wat opnieuw kan wijzen op de oververtegenwoordiging van inheemse personen in Canadese gevangenissen (Office of the Provincial Health Officer, 2013). Kortom, er kan worden gesteld dat problematisch middelenmisbruik gekoppeld is aan de hoge armoede- en werkloosheidsgraad en het uiteenvallen van zowel gezinnen als gemeenschappen onder de inheemse volkeren. Deze socio-economische, maar ook historische factoren leiden ertoe dat inheemse groepen steeds vaker (opnieuw) in aanraking komen met het Canadese strafrechtstelsel. Deze draaideur draagt er verder toe bij dat inheemse groepen worden gecriminaliseerd, gestigmatiseerd en bovendien oververtegenwoordigd blijven in het Canadese gevangeniswezen (Zinger, 2023).

Om de Canadezen te informeren over wat er gebeurde in de residentiële scholen, werd in 2008 een commissie opgericht, namelijk de *Truth and Reconciliation Commission of Canada* (TRC). Het doel van deze commissie is om op niet-gerechterlijke wijze de patronen van mensenrechtenschendingen te onderzoeken die gedurende jaren plaatsvonden in Canada. Zoals elke andere commissie staat de TRC in om een historisch verslag op te stellen en om aanbevelingen te formuleren. De TRC

onderscheidt zich van andere commissies door het gegeven dat deze is ontstaan uit rechtszaken die plaatsvonden (Stanton, 2011). Deze erkenning van onrechtvaardigheid kan worden beschouwd als een belangrijke stap in het proces richting heling en verzoening tussen niet-inheemse groepen en inheemse groepen. Echter, als we kijken naar de oververtegenwoordiging van inheemse groepen in het strafrechtstelsel, kan worden gesteld dat er nog een hele weg te gaan is in het verzoeningsproces en de erkenning van het onrecht dat inheemse groepen jarenlang werd aangedaan.

2.8.2. Healing lodges

Om de oververtegenwoordiging van inheemse groepen in de federale gevangenissen aan te pakken, werd in 1992 "Section 84" toegevoegd aan de Corrections and Conditional Release Act (1992). Section 84 biedt inheemse overtreeders de mogelijkheid om hun voorwaardelijke straf of wettelijke invrijheidstelling uit te zitten onder hoede en zorg van een inheemse gemeenschap in een healing lodge (Garnett et al., 2013). Overigens bestaat deze wet uit Sectie 81, dewelke een overeenkomst inhoudt tussen de CSC en een inheemse gemeenschap voor het verlenen van correctionele diensten aan inheemse overtreeders en dit gefinancierd door de staat (Corrections and Conditional Release Act, art. 81, 1992). Vier jaar later werd subsectie 718.2(e) toegevoegd aan de Criminal Code (Criminal Code, 1985; Office of the Provincial Health Officer, 2013). Deze toevoeging houdt in dat rechters alle mogelijke straffen dienen te overwegen alvorens men een opsluiting oplegt en dit in het bijzonder bij inheemse overtreeders. Deze initiatieven tonen aan dat er in het verleden reeds inspanningen werden geleverd om de overrepresentatie van inheemse personen in het gevangeniswezen aan te pakken.

Hoewel een groot aantal van de culturele minderheidsgroepen hun straf vaker uitzitten in gevangenissen dan in de gemeenschap (Martel & Brassard, 2008), zijn er in Canada een aantal HH's ontwikkeld die specifiek gericht zijn op het bieden van cultuursensitieve diensten voor de *re-entry* van inheemse overtreeders (Milward, 2009). Healing lodges werken op twee manieren. Enerzijds kan de healing lodge volledig uitgebaat worden door CSC, anderzijds is het mogelijk dat een inheemse organisatie een 'Section 81-overeenkomst' aangaat met CSC. In beide gevallen wordt financiering voorzien van de staat (Government of Canada, 2021). CSC-healing lodges en Section 81-healing lodges hebben overigens een gelijkaardige insteek en doel, maar werken op verschillende manieren. Healing lodges die gerund worden door de staat leggen een focus op traditionele inheemse praktijken, maar ze zijn en blijven federale voorzieningen van de CSC waardoor deze dus onderhevig zijn aan gelijkaardige procedures als de federale gevangenissen van de CSC. Ze werken wel samen met inheemse gemeenschappen. Section 81-healing lodges worden daarentegen gerund door inheemse gemeenschappen en functioneren op basis van een Section 81-overeenkomst met de CSC (Native Women's Association of Canada, 2019). Hierbij rijst de vraag of CSC-healing lodges voornamelijk toegang verlenen aan personen die een negatieve respons krijgen van Section

81-healing lodges wegens een te hoog risiconiveau of zorgen deze ervoor dat meer personen gehuisvest kunnen worden in omgevingen die tegemoet komen aan hun culturele noden? Overigens focussen beide healing lodges op de *re-entry* van inheemse overtreeders. Om dit doel te bereiken wordt over het algemeen personeel ingezet dat ook tot een inheemse groep behoort (Bennet, 2000). Bewoners van healing lodges krijgen overigens de toegang tot individuele programma's, waaronder ouderschaps cursussen en onderwijs. Een healing lodge draagt dus zowel bij aan de spirituele genezing als aan het vergroten van de levensvaardigheden om een zinvol leven te leiden (Hyatt, 2013).

De eerste healing lodges in het Canadese correctionele systeem vinden hun oorsprong in de late jaren 1980. Dergelijke healing lodges waren bedoeld als plaatsen waar inheemse groepen hun federale straf konden uitzitten in een landelijke omgeving in de buurt van natuurlijk, zuiver en stromend water. Dit gebeurt bovendien met de steun van een *Elder*⁵, de gemeenschap en hun families (Zinger, 2023; Couture, 2000). In 1995 werd een eerste federale healing lodge geopend in Saskatchewan. Heden ten dage zijn er in Canada tien healing lodges. Vier daarvan worden volledig uitgebaat door de CSC. De overige zes lodges worden gefinancierd door de CSC, maar uitgebaat door inheemse gemeenschappen (Government of Canada, 2021). Vanuit een kritische blik kan de vraag worden gesteld of tien healing lodges overeenstemmen met het aantal inheemse personen in de gevangenis. Inheemse personen worden oververtegenwoordigd in Canadese gevangenissen, maar worden healing lodges op deze overrepresentatie afgestemd? Daarnaast is het van belang om stil te staan bij wie deze lodges uitbaat. In welke mate is er voldoende inheemse betrokkenheid indien een lodge volledig wordt uitgebaat door CSC? Kunnen we hieruit afleiden dat het Canadese rechtssysteem nog steeds dominant is ten opzichte van de minderheidsgroepen in het land?

Niet enkel in healing lodges kunnen inheemse groepen terecht als tussenstap naar de vrije maatschappij, maar ook in HH's kunnen zij terecht. Echter, HH's bevinden zich grotendeels in stedelijke gebieden, wat wellicht een barrière vormt voor inheemse personen die wensen terug te keren naar hun eigen gemeenschap (Dingwall, 2020).

2.8.3. Culturele tradities en ceremonies

Traditionele inheemse rechtspraktijken zijn gebaseerd op het gegeven dat de gemeenschap problemen moet aanpakken door enerzijds het oplossen van geschillen en anderzijds het helen van wonden en het herstellen van de sociale harmonie (Bennet, 2000). Verder tonen veel traditionele praktijken respect en dankbaarheid voor de giften van zowel de fysieke als de spirituele wereld. Over het hele continent delen inheemse gemeenschappen een traditie van het regelmatig bedanken door middel van alledaagse handelingen, rituelen en ceremonies (Kainai Board of Education, 2004).

⁵ Een *Elder* is een persoon die door de inheemse gemeenschap wordt erkend als iemand die kennis heeft over de traditionele cultuur en geschiedenis

Voorbeelden van traditionele ceremonies⁶ die eigen zijn aan inheemse gemeenschappen zijn: de weggeefdans, de theedans, de sweat lodge en smudging. Voor de geïnteresseerde lezer is er meer informatie terug te vinden omtrent de inhoud van deze ceremonies en tradities in bijlage drie.

De vraag die nu heerst is hoe deze culturele tradities tot uiting komen in HH's. Hoewel er weinig literatuur te vinden is over de implementatie van culturele ceremonies en tradities binnen HH's, blijkt volgens Milward (2011) dat veel van de diensten die in federale penitentiaire instellingen worden aangeboden vaak ook beschikbaar zijn in HH's. Ondanks het feit dat inheemse personen sinds 1983 toestemming hebben om culturele praktijken uit te voeren in de gevangenissen, worden *Elders* in de gevangenissen nog steeds met een aantal uitdagingen geconfronteerd. In eerste instantie worden *Elders* onderzocht alvorens ze toegang krijgen tot de gevangenis. Het doorzoeken van *Elders* hun heilige en spirituele objecten wordt echter als problematisch ervaren omdat heilige objecten enkel door de eigenaar mogen worden aangeraakt. Ten tweede vinden de meeste ceremonies plaats in natuurlijke omgevingen (Hyatt, 2013). Het aanpassen van de ceremonies in de natuur naar ceremonies binnen de gevangensmuren vergt een uitdagende inspanning (Hyatt, 2013; Waldram, 1997). Zo is het voor bepaalde inheemse groepen een traditie om deel te nemen aan een vierdaagse periode van vasten in volledige afzondering tijdens de lente (Huber, 2010). De gedetineerden zijn in de mogelijkheid om deel te nemen aan de vierdaagse vastenperiode met de *Elder*, maar ze kunnen zowel de gevangenis niet verlaten als de vierdaagse in volledige afzondering laten plaatsvinden. Tot slot kunnen sommige *Elders* terughoudend zijn om de ceremonies uit te voeren in gevangenissen omdat heel wat gedetineerden worstelen met middelenmisbruik en zich hierdoor niet kunnen houden aan de culturele protocollen met betrekking tot onthouding van middelen (Hyatt, 2013). Vanuit de gevangenissen worden hiervoor alternatieven aangeboden, zoals het aanbieden van programma's door niet-inheemse stafleden in plaats van door een *Elder*.

2.8.4. Indigenous Integrated Correctional Program Model (IICPM)

Zo is het IICPM (Indigenous Integrated Correctional Program Model) een programma dat door niet-inheemse medewerkers, in samenwerking met een *Elder*, wordt aangeboden aan inheemse volkeren met een gemiddeld tot hoog risico in correctionele instellingen. Ook niet-inheemse personen die inheemse culturele tradities volgen, kunnen deelnemen. Niet-inheemse medewerkers moeten een training volgen en een officieel certificaat behalen als "*trained indigenous correctional program officer - ICPO*" (Government of Canada, 2021m). Het programma omvat onder andere wekelijkse ceremoniële sessies met cultureel relevante objecten. Bij de helft van het programma is een *Elder* betrokken. Tijdens de sessies wordt onderzocht hoe de persoon in kwestie de residentiële scholen, pleeggezinnen en culturele disruptie heeft ervaren zodat de deelnemer zich opnieuw kan

⁶ Een ceremonie is een formele handeling of een reeks handelingen die worden uitgevoerd zoals voorgeschreven door bijvoorbeeld een wet of andere autoriteit.

verbinden met diens cultuur. Het doel is om de deelnemers opnieuw te verbinden met hun cultuur en een prosociaal leven te leiden dat in overeenstemming is met traditionele waarden. Het programma wordt aangeboden op verschillende intensiteitsniveaus, afhankelijk van het risiconiveau (Government of Canada, 2021m). Zodra inheemse volkeren zich naar de gemeenschap begeven, is het mogelijk dat men een onderhoudsprogramma moet volgen dat hen verder ondersteunt in de aangeleerde vaardigheden om een succesvolle re-integratie te bekomen (Government of Canada, 2021m). De specifieke inhoud van dit onderhoudsprogramma wordt niet door CSC beschreven, maar op basis van informatie van de officiële Canadese overheidswebsite wordt verondersteld dat dit deels een herhaling is van het eerder doorlopen hoofdprogramma in de gevangenis (Government of Canada, 2021m).

Zoals eerder aangehaald bij programma's voor niet-inheemse personen, bestaan er eveneens specifieke onderverdelingen voor volgende inheemse doelgroepen: inheemse vrouwen, inheemse mannelijke zedendelinquenten, inheemse vrouwelijke zedendelinquenten en mannelijke Inuits. Aangezien concrete informatie over de inhoud van deze programma's in de gemeenschap ontbreekt, hebben we ervoor geopteerd om de informatie wat betreft het programma in de gevangenis in bijlage vier beschikbaar te stellen voor de lezer die geïnteresseerd is in een verdere toelichting.

Volgens Milward (2011) levert een effectieve implementatie van cultureel aangepaste programma's voor inheemse gedetineerden vaak positieve resultaten op. Gedetineerden geven tevens zelf aan dat deelname aan spirituele programma's bijdraagt aan genezing, het vergroten van het gevoel van eigenwaarde en het maken van prosociale veranderingen in de levensstijl. Positieve veranderingen worden tevens opgemerkt door het gevangenispersoneel. Zo blijkt dat de relatie tussen personeelsleden en gedetineerden beter is en bovendien is er minder sprake van agressie indien cultuursensitieve programma's worden aangeboden (Milward, 2011). Daarnaast stellen Sioui en Thibault (2002) dat deelname aan spirituele activiteiten en programma's bijdragen aan een lagere recidivegraad (Sioui & Thibault, 2002). De vraag kan hier gesteld worden in hoeverre een inheems persoon kan leren over de cultuur door een niet-inheems persoon. Een niet-inheems persoon heeft immers weinig tot geen voeling met het leven in geïsoleerde gemeenschappen en het uitvoeren van ceremonies (Hyatt, 2013). Het volledig begrijpen van deze cultuur is één ding, maar dit ook correct overbrengen aan inheemse groepen is een ander verhaal.

2.8.5. Tussentijdse conclusie

Hoewel Canadese penitentiaire instellingen inspanningen leveren om inheemse volkeren de mogelijkheid te bieden om hun cultuur uit te oefenen in gevangenissen, kunnen we dit mogelijk interpreteren als een subtiele vorm van kolonialisme vermits de Canadese overheid nog steeds de bevoegdheid heeft om te beslissen welke programma's aangeboden en gefundeerd worden. De programma's worden immers aangeboden vanuit het perspectief van de Canadese overheid en

bovendien heeft niet elke inheemse cultuur baat bij de aangeboden programma's (Hyatt, 2013). Hoewel de overheid diversiteit in de gevangenis probeert te implementeren, lijkt deze diversiteit eerder beperkt omdat er weinig rekening wordt gehouden met diversiteit binnen verschillende inheemse culturen. In het kort kan worden gesteld dat inheemse gemeenschappen worden beschouwd als één homogene groep, terwijl zij dit niet zijn (Bonta et al., 1997; Canadian Institutes of Health Research et al., 2018;).

Verder werd er voornamelijk een focus gelegd op de inclusie van minderheidsgroepen in gevangenis en niet zozeer in HH's (Clark, 2019; Martel et al., 2011; Office of the Provincial Health Officer, 2013; Statistics Canada, 2016; Zinger, 2023). Een reden hiervoor is dat er weinig literatuur omtrent minderheidsgroepen in Canadese HH's terug te vinden is. Is er mogelijk meer onderzoek verricht naar de situatie in gevangenis omdat inheemse overtredders vaker als een groter risico worden beschouwd en dus langer in de gevangenis verblijven? Op basis van onze interviews pogen wij een beter beeld te schetsen omtrent de inclusie van inheemse groepen in HH's.

Eveneens kan de bedenking gemaakt worden dat er diverse aangepaste straffen en initiatieven worden ontwikkeld door de Canadese overheid vanaf het moment dat inheemse personen zich in het juridisch systeem bevinden. Niettegenstaande is er een gebrek aan manieren die ervoor zorgen dat deze inheemse personen in eerste instantie niet in dergelijke disproportionele mate in het strafrechtstelsel terecht komen. Alsook ontbreken er initiatieven die tegemoetkomen aan de maatschappelijke kwetsbaarheidstheorie (Van Kerckvoorde et al., 1984).

2.9. Not In My Backyard (NIMBY)

Not In My Backyard (NIMBY) is een veelgebruikte term voor argumenten van mensen die zich verzetten tegen ontwikkelingen in hun buurt, maar dit wil niet zeggen dat men zich tegen het soort ontwikkeling op zich verzet, ook wel "Locally Unwanted Land Uses" (LULU's) genoemd (Hubbard, 2009; Schively, 2007). De publieke opinie kan voorstander zijn van de ondersteuning van overtredders in hun *re-entry* via een HH, wat niet betekent dat men dit in hun eigen buurt wilt. Het huisvesten van een persoon met een strafblad brengt verschillende angsten met zich mee. Zo verwachten buurtbewoners dat er meer criminaliteit zal ontstaan in de gemeenschap. Daarnaast zijn er bezorgdheden omtrent een vermindering van eigendoms waarde. Eveneens heerst het gevoel dat men zich onveilig moet voelen door het risico dat de aanwezige doelgroep met zich meebrengt. Niet enkel HH's krijgen met dit fenomeen te maken, maar ook bijvoorbeeld daklozencentra en gevangenis (Schively, 2007; The Correctional Investigator, 2014).

Het gevolg van de opstand tegen dergelijke initiatieven is dat HH's voornamelijk in meer gemarginaliseerde of industriële buurten geplaatst worden waar buurtbewoners minder mogelijkheden hebben om zich te verzetten tegen dergelijke initiatieven (The Correctional

Investigator, 2014). Vermits buurtbewoners zich verzetten tegen deze huizen wordt het moeilijker om deze te verplaatsen of om nieuwe huizen op te richten (The Correctional Investigator, 2014).

Hoewel er in Canada wel sprake is van een register voor zedendelinquenten, is deze tot op heden niet toegankelijk voor het publiek, wat in de Verenigde Staten wel het geval is (Lussier & Mathesius, 2019). Enkel de politie kan deze Canadese lijst raadplegen voor politionele doeleinden (Murphy & Fedoroff, 2013). Ondanks de pogingen om informatie van dergelijke personen niet vrij te geven op het internet, verschijnen er alsnog diverse krantenartikels wanneer een zedendelinquent naar een HH gaat. Tevens is het zo dat wanneer een zedendelinquent wegloopt uit het HH, dit frequent in de media aan bod komt (Black Press Media Staff, 2023; Frew, 2022; Smith, 2004). Net zoals bij andere vormen van criminaliteit levert de media een bijdrage aan een "fear of crime" wanneer buurtbewoners vernemen dat er een zedendelinquent in een HH verblijft (Rader, 2017). Dragen deze negatieve gebeurtenissen bij aan het NIMBY-fenomeen? Tevens zien we geen of weinig artikels verschijnen over de succesverhalen van een HH. Trachten de medewerkers van HH's hiermee te bereiken dat het bestaan van hun HH eerder onder de radar blijft om zo angstgevoelens bij buurtbewoners te reduceren?

Is het enerzijds beter om een gemeenschap in te lichten over toekomstige HH's en diens werking of is het anderzijds interessanter om deze operaties geheim te houden voor het publiek? Onderzoek van de CSC uit 2014 toont aan dat bepaalde werknemers van een CCC⁷ opteerden om het bestaan geheim te houden, terwijl anderen het belang van sensibilisering voorop stelden. Het onderzoek van de CSC stelt dat een nauwe samenwerking met de omgeving positief bijdraagt aan de kansen voor bewoners van het CCC (The Correctional Investigator, 2014). Verder onderstreept Amerikaans onderzoek van Garcia (2024) het cruciale belang van het inlichten en informeren van de omgeving omtrent de werking en positieve effecten van dergelijke woonvoorzieningen. De heersende bezorgdheden van de buurtbewoners worden op deze manier aangekaart. Hierdoor is de kans groter dat desbetreffende huizen geaccepteerd worden door de gemeenschap (Garcia, 2024). Maar is deze acceptatie voldoende groot om geen bezwaar te hebben tegen een HH in de eigen buurt of 'achtertuin'?

Maier (2018) stelt in haar onderzoek dat HH's veelal in minder goede buurten gelegen zijn. De respondenten (HH-medewerkers) die aan haar onderzoek deelnamen stellen dat deze factor niet bevorderend is wat betreft de *re-entry* (Maier, 2018). Canada is bovendien een uitgestrekt land, waardoor de geografische ligging niet steeds even voordelig is voor desbetreffende personen. Doordat er in bepaalde plattelandsgebieden geen HH's aanwezig zijn of de personen door een opgelegde voorwaarde niet meer terug mogen naar hun eigen omgeving, bestaat er een reële kans dat dit individu ver verwijderd is van diens steunnetwerk (Maier, 2020a). In welke mate zullen deze

⁷ Fungeert als halfway house, maar onder leiding van CSC, geen NGO

factoren de *re-entry* negatief beïnvloeden? Welk effect heeft een stadsleven op een persoon die aanvankelijk in een klein dorp woonde? Men kan ook de vraag stellen of het NIMBY-fenomeen een invloed heeft op het openen van nieuwe HH's.

Uit een ander onderzoek van Maier (2020a) blijkt dat al de respondenten het verblijf in een HH eerder zagen als een 'pitsstop' doordat huizen doorgaans in negatieve buurten gelegen zijn. De respondenten in het onderzoek van Maier (2020a) waren doorgaans afkomstig uit een landelijk gebied. Het verblijf in het HH is noodzakelijk om het laatste deel van de straf uit te voeren. Een stedelijke omgeving biedt meer mogelijkheden wat betreft werken en behandeling. Doch kan deze omgeving moeilijkheden met zich meebrengen (Maier, 2020a). Mincke (2016) omschrijft dit als een "mobility test"; het verblijf in een HH is een test die de bewoners krijgen om aan te tonen dat men klaar is voor meer vrijheid ondanks de aanwezigheid van risicofactoren (Maier 2020a; Mincke, 2016).

Uitvoerend directeur Clinton van de St. Leonard's Society of Hamilton is reeds drie jaar aan het 'vechten' om zijn verbouwingen te kunnen uitvoeren (Chapman, 2013). Dergelijke maatschappelijke situaties tonen aan dat ondanks het lange bestaan van deze initiatieven, het niet efficiënt is om deze door te voeren en uit te breiden.

2.9.1. Tussentijdse conclusie

Hoewel de publieke opinie soms rehabilitatie en *re-entry* van overtreeders ondersteunt, neemt deze steun vaak af wanneer het gaat om het huisvesten van ex-gedetineerden in nabijgelegen gemeenschappen. Buurtbewoners uiten angsten over toenemende criminaliteit en waardedaling van eigendommen, wat leidt tot verzet tegen de vestiging van nieuwe HH's (Maier, 2020a; Schively, 2007; The Correctional Investigator, 2014). Dit verzet, bekend als het NIMBY-fenomeen, resulteert vaak in plaatsing van HH's in industriële of gemarginaliseerde buurten, waardoor ex-gedetineerden geïsoleerd worden van de bredere samenleving (Maier, 2018). Maar in hoeverre is het gerechtvaardigd om ex-gedetineerden te isoleren van de bredere samenleving uit angst voor mogelijke negatieve gevolgen? Bovendien kunnen we ons afvragen of de mogelijkheid hierdoor bestaat dat de kansen op een succesvolle *re-entry* juist worden verminderd door een gebrek aan solidariteit en inclusie. Bijkomend kunnen we de vraag stellen of de locatie van een HH kan leiden tot verdere marginalisatie en stigmatisering. Een HH wordt volgens Maier (2020a) wel beschouwd als een tussenstap naar de gemeenschap (Maier, 2020a). Tevens lijkt de 'echte' gemeenschap nog een heel eind verderop te liggen. Zijn ex-gedetineerden dan voldoende voorbereid op het leven in de vrije gemeenschap?

3. Methodologie

In deze beschrijvende studie voerden we kwalitatief onderzoek met de focus op de werking en toegankelijkheid van Canadese halfway houses. Dit onderzoek beoogt een bijdrage te leveren aan de vergroting van onze kennis over de bestaande situatie in Canada en overigens kan dit bijdragen tot reflectie op de huidige Belgische situatie. De relevantie van dit onderzoek bevindt zich in het blootleggen van werkingsprincipes van ervaringen van directieleden werkzaam in de Canadese HH's.

Op de website "Regional Halfway House Association" (<https://halfwayhouses.ca/en/region/rhha/>) vonden we een bondig overzicht van verschillende HH's in diverse regio's van Canada. Wegens de afstandsbarrière en de beperkte zekerheid omtrent welke HH's al dan niet operationeel zijn, werden er geen specifieke exclusiecriteria gehanteerd. De enige vereiste om deel te nemen aan deze studie was dat federale overtreeders met een voorwaardelijke invrijheidsstelling hier werden gehuisvest. Aan de hand van de contactgegevens die te vinden waren op deze eerdergenoemde Canadese website (RHHA, z.d.) werden 74 e-mails verstuurd met de vraag of de desbetreffende huizen in de mogelijkheid waren om deel te nemen aan een online interview via Microsoft Teams.

Dit empirisch luik laat toe te begrijpen hoe de HH's werken en welke ervaringen het personeel heeft dat werkzaam is binnen deze huizen. Voor het afnemen van deze interviews werd een semi-gestructureerde vragenlijst opgesteld van initieel 41 vragen (zie bijlage vijf). Deze vragen werden opgesteld aan de hand van de minder recente beschikbare literatuur. De vragenlijst legt een focus op volgende onderwerpen: korte voorstelling van de respondent, werking van het HH op basis van de organisatie van het leefklimaat, aanwezige doelgroep, inclusie (zoals van inheemse minderheidsgroepen of personen met een verslavingsproblematiek) en de ervaringen van en met de gemeenschap.

Ongeveer een week na het versturen van de Engelstalige e-mails kwamen de eerste reacties in onze mailbox. Vervolgens werd een datum en uur afgesproken om een online interview in te plannen. De uren werden omgezet naar de desbetreffende Canadese tijdzone. Dit was niet altijd voor de hand liggend, aangezien we in België slechts één tijdzone hanteren en er in Canada verschillende tijdzones van kracht zijn. Zowel een foute berekening van ons als het niet correct ingeven van de aangepaste tijd, kon miscommunicatie teweegbrengen. Zo vonden verschillende interviews een uur vroeger of later plaats dan aanvankelijk via e-mail werd afgesproken. Wegens de flexibiliteit van onze respondenten hebben wij hier geen verdere moeilijkheden door ondervonden. We zijn er ons echter van bewust dat dit wellicht een probleem had kunnen vormen en dat bepaalde interviews hierdoor mogelijk niet konden plaatsvinden. Tevens was deze manier van werken tijdrovend aangezien we steeds één uur van tevoren online waren, hoewel sommige interviews wel op het afgesproken uur plaatsvonden. Verder werd bij elke bevestigingsmail een informed consentformulier toegevoegd met

cruciale informatie voor deelname aan deze studie. Desbetreffend document werd gehandtekend aan ons bezorgd (zie bijlage zes).

In de zoektocht naar respondenten werden we geconfronteerd met een hoge non-responsgraad. Een eerste oorzaak hiervoor kan mogelijks liggen in het feit dat er Engelstalige e-mails verstuurd werden. Er werd vooraf een bewuste keuze gemaakt om enkel Engelstalige respondenten te contacteren, vermits beide onderzoekers de kennis van de Franse taal onvoldoende beheersen om een professioneel en diepgaand interview af te nemen. Verder is er niet geselecteerd op basis van de taal in de verschillende regio's. Echter, de bedenking kan gemaakt worden dat Franstalige potentiële respondenten hierdoor geen reactie gaven op onze e-mail. Een tweede oorzaak die wellicht ten grondslag ligt van deze hoge non-responsgraad is het gegeven dat bepaalde e-mailadressen inactief bleken te zijn op het moment van een poging tot contactname. Deze conclusie kunnen we afleiden uit het ontvangen van verschillende automatische e-mails van de Outlook-server betreffende het feit dat ons bericht niet afgeleverd kon worden aan bepaalde geadresseerden. Een gevolg van deze hoge non-responsgraad is het bereiken van een eerder specifieke groep respondenten. Zo zijn er verschillende huizen die behoren tot één organisatie ingegaan op onze e-mail. Hierbij kan de kritische bedenking gemaakt worden of bepaalde kleinschalige huizen onvoldoende in beeld werden gebracht en hierdoor wellicht specifieke elementen die een bepaald huis kenmerken onderbelicht bleven. Dit heeft mogelijks de volledigheid van ons onderzoek beïnvloed. Tevens zou het voor vervolgonderzoek nuttig zijn om een Canadees contactpersoon te hebben die welbekend is met de diverse huizen en die ons in direct contact kan brengen met respondenten. Echter, dit lijkt eveneens niet voor de hand liggend wegens de geografische ligging van de verschillende Canadese regio's.

Per HH werd er doorgaans één persoon geïnterviewd. Voorafgaand werd mondeling gevraagd of het informed consentformulier duidelijk was en of er bezwaar was tegen het digitaal opnemen van het interview. Bovendien bekleedden de geïnterviewde respondenten voornamelijk een directiefunctie. Hierbij kan de bedenking gemaakt worden dat de gegeven informatie eerder aanleunt tegen sociaal wenselijke antwoorden om zo een positiever beeld te schetsen van de werking. Dit probeerden de onderzoekers te voorkomen door gerichte kritische vragen te stellen, door naar voorbeeldsituaties te peilen en door extra toelichting te vragen bij eerder onduidelijke antwoorden. Toch menen we het gevoel te hebben dat respondenten zich voldoende veilig voelden om hun kritische mening te uiten omtrent bepaalde thema's en hun eigen werking. Niet-succesverhalen kwamen meermaals aan bod in verschillende interviews. Dit draagt bij aan de geloofwaardigheid van de respondenten.

Daarnaast zijn enkel de namen van deelnemende huizen/organisaties opgenomen in de methodologie. Verder in dit onderzoek zal er verwezen worden naar "R1", "R2", "R3"... om de anonimiteit van de respondenten te waarborgen.

	Afname interview	Geslacht	Federale / provinciale overtreders	Aantal bedden	Regio
R1 - HH 1 - HH 2	12/1/2024	HH 1: man HH 2: vrouw	Federaal	HH 1: 32 HH 2: 10	Calgary
R2	15/01/2024	Man	Federaal	20	Oshawa Ontario
R3	25/01/2024	Man	Federaal	12	London
R4	25/01/2024	Man	Federaal	21	London
R5 - HH 1 - HH 2	29/01/2024	HH 1: man HH 2: vrouw	Federaal	HH 1: 25 HH 2: 16	Southern Ontario
R6	31/01/2024	Man	Federaal	14	Ottawa
R7 - HH 1 - HH 2	21/02/2024	HH 1: man HH 2: man	Federaal	HH 1: 22 HH 2: 28	Hamilton
R8 - HH 1 - HH 2	28/02/2024	HH 1: man HH 2: vrouw	Federaal	HH 1: 20 HH 2: 8	Nova Scotia
R9	1/03/2024	Man en vrouw	Federaal en provinciaal	14	Western Newfoundland
R10	1/03/2024	Man	Federaal en provinciaal	16	East Coast Newfoundland

Aan de hand van audio- en beeldopnames van de uitgevoerde interviews werden op een later tijdstip transcripties gemaakt. Deze werden handmatig geanalyseerd op basis van verschillen, gelijkenissen en bijzonderheden. Aan de hand van codes werden de resultaten gebundeld in een codeboom (zie bijlage zeven) en uitgewerkt in een resultatenluik (zie *infra*). In de analyse van deze transcripties werd tevens een focus gelegd op verschillen in taalgebruik.

4. Resultatenluik empirisch onderzoek

4.1. Het belang van een halfway house

Dit onderdeel spitst zich in eerste instantie toe op het algemene doel van HH's volgens de respondenten. Vervolgens wordt gedetailleerder ingegaan op de vier verschillende onderdelen waarop onze subvragen zijn gebaseerd.

Een terugkerend thema wat betreft het belang van een HH is het risico dat ex-gedetineerden zonder steun in de gemeenschap terugvallen in hun oude gedragspatronen. Dit gedrag leidde immers vaak tot een oorspronkelijke opsluiting: *"Well I think if you release someone who doesn't have support in the community they are gonna go back to exactly what they know and where they came from and they are going to repeat the behavior that resulted in them going to prison in the first place"* (R1). HH's bieden enerzijds ondersteuning en geven bewoners een kans om positieve veranderingen te maken in hun leven. Anderzijds zien we dat HH's controle uitoefenen op de naleving van opgelegde voorwaarden (R1). Respondent vijf omschrijft het belang van een HH als een introductie en een geleidelijke terugkeer naar hoe een 'normaal' leven er zal uitzien. Deze geleidelijke terugkeer is cruciaal voor het opbouwen van een succesvolle toekomst: *"(...) and that's really the goal, right is to set them up for success, not failure"* (R3). Verder wordt het belang van een overgangsfase door respondent zes kritisch onderstreept door het feit dat gedetineerden vaak een gebrek hebben aan verantwoordelijkheid en vaardigheden als gevolg van hun afhankelijkheid van het systeem tijdens detentie. Tijdens detentie is men immers afhankelijk van anderen, waaronder cipiers, terwijl men na detentie verplicht is om plots weer volledig zelfstandig en onafhankelijk te fungeren. Tot slot stelt respondent zeven dat HH's een bufferzone vormen waar ex-gedetineerden geleidelijk aan de banden met hun geliefden en familie kunnen herstellen.

Hoewel bovenstaande gegevens mogelijks laten uitstralen dat de Canadese situatie ideaal is, botsen verschillende respondenten toch op een aantal beperkingen. Zo geven de respondenten aan dat het verblijf in een HH soms te kort is omdat sommige bewoners bijvoorbeeld nog geen woonplaats hebben (R1-10). Eveneens zijn er weinig tot geen HH's beschikbaar voor personen die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf van minder dan twee jaar. Deze bevoegdheid behoort niet tot de CSC, maar maakt deel uit van het provinciale systeem. In deze thesis hebben wij ons beperkt tot het federale systeem. Het is wel belangrijk om deze beperking kort aan te kaarten, vermits dit het totaalbeeld van de Canadese situatie beter weergeeft. Tot slot is er een gebrek aan verplegend en psychiatrisch personeel in de huizen. Op deze manier worden oudere mensen en/of mensen met fysieke beperkingen alsook personen met psychiatrische problematieken (onbewust) uitgesloten. De binnenshuisinfrastructuur draagt er tevens toe bij dat personen in een rolstoel enkel toegelaten worden in een rolstoelvriendelijke omgeving (R7, 2, 4, 9, 8, 5).

"So when you have someone (...) that's been incarcerated for years and years of the time, they're coming out with jail skills, they're not coming out with life skills" (R7).

I mean we can point to social services and resources and counseling and treatment programs, but time, they need time. Time to get rent. Time to get a job. Time to get an email. Time to get all these practical things that have been taken away from them.

Right?" (R6).

4.2. Terminologie

Wat betreft de terminologie die gehanteerd wordt voor personen die naar een HH komen, is het belangrijk om te illustreren hoe verschillende respondenten hiertegenover staan. Alle respondenten refereren naar hun bewoners als 'residents' of 'clients' (R1-10). Het gebruik van de term 'inmate' wordt volgens respondent acht vermeden wegens de negatieve connotatie, hoewel bewoners en de CSC hier wel soms naar refereren. Taalgebruik is van belang omdat het verwijst naar het zelfbeeld van bewoners. Hoewel bewoners zich niet meer in de gevangenis bevinden, voelt men zich nog steeds een 'inmate' (Griffiths et al., 2007). Wordt het HH dan ervaren als een gevangenis? In wat volgt zal daarom de term "bewoner" gehanteerd worden.

"Residents or clients, we don't use the words inmate, offender or convict. (...) The language is important because when they're coming back into the community. You know a big part of that is trying to shed that mentality and that identity. It's arguably the hardest thing for any of them to do right?" (R6).

4.3. Aanmeldingsprocedure

Doorheen alle interviews bleken de aanmeldingsprocedures gelijkaardig te verlopen. Weliswaar verschilt het per residentie of de aanmeldingsdocumenten online beschikbaar zijn of op papier worden bezorgd via de PO nadat contact werd opgenomen met het desbetreffende HH.

Allereerst blijkt dat de meeste respondenten geen specifieke exclusiecriteria hanteren (R1, 2, 3, 4, 8). Er wordt voornamelijk per individu bekeken of hij/zij past binnen de voorziening en dit meestal vanuit een veiligheidsdenken (R1-10). Hierbij wordt grotendeels gekeken naar het risiconiveau, de veiligheid van stafleden, medebewoners in het HH en buurtbewoners. Tevens wordt nagegaan in hoeverre de persoon nood heeft aan ondersteuning en/of de voorziening tegemoet kan komen aan deze ondersteuningsbehoeften (R1, 5). Verder worden voornamelijk federale overtreeders gehuisvest in HH's (R2). Uit sommige interviews blijkt het een enige vereiste te zijn dat men een volwassen man is die uit een federale instelling komt en van een voorwaardelijke vrijlating geniet (R2, 3, 4, 5, 6). Mannen en vrouwen worden bovendien meestal in een apart HH gehuisvest (R1, 5).

"(...) there's (...) nothing exclusionary" (R10).

"Everyone is assessed" (R9).

"(...) we base a lot of it on safety for our staff and other residents. We base it on any incompatibilities with another resident (...)" (R8).

"So we don't necessarily not accept someone because they have a violent past. We look at the recommendations and the programs that they have gone through to determine if we feel that the risk is suitable within our facility" (R5).

"(...) we try to manage like to take people that are easier to manage with mental health concerns. Like, if they're stable on their medication. Um, because we don't have direct psychiatric care here. So we would have to refer them to outside agencies, which can sometimes take a while and then they would only be able to meet with them maybe twice a month roughly. So, we don't have access to enough care to take on more severe mental health cases" (R2).

Daarnaast zijn in de meeste HH personen met een psychiatrische problematiek, zedendelinquenten, personen met verslavingsproblematieken en oudere personen welkom (R2, 5, 8). Uit alle interviews blijkt dat er in geen enkel huis directe psychiatrische ondersteuning aanwezig is. Indien de noden van een persoon met een psychiatrische problematiek de mogelijkheden van het HH te boven gaan, bestaat de mogelijkheid dat dit individu wordt doorverwezen naar instanties buiten de voorziening (R1-10).

Overigens is het niet mogelijk om in elk HH te verblijven op vrijwillige basis. Dit kan slechts indien dit wordt opgelegd door de rechter door middel van de voorwaardelijke vrijlating. Heel uitzonderlijk kan de CSC toelating geven om iemand zonder steunnetwerk in een HH te laten verblijven, maar dit is volgens respondent één slechts voor een korte termijn (R1). Respondent acht geeft aan dat personen die wettelijk werden vrijgelaten en geen woonplaats hebben, wel op vrijwillige basis in het HH kunnen verblijven. Hieruit blijkt dat een vrijwillige plaatsing afhankelijk is per residentie.

"The CSC might grant permission for somebody to come and voluntarily stay, but it would be for a short period of time. So that does happen occasionally, but it's not. It's not the normal way of doing things" (R1).

Het is opmerkelijk dat er meestal geen personen worden gehuisvest die verkiezen om in een andere omgeving te wonen of die oorspronkelijk niet uit de omgeving komen (R1, 5). Men probeert namelijk personen uit de buurt toe te laten in plaats van personen die verder weg wonen, tenzij er sprake is van een plaatsverbod (R2, 5). Dit zou namelijk bevorderlijk zijn voor hun terugkeer naar de

gemeenschap. Men houdt tevens rekening met eventuele slachtoffers die in de omgeving wonen (R2).

"We don't take people who don't want to be in Calgary. If they don't want to live here, if they are supposed to be in a different city... we rather not support them, it's not like we won't support them. We push back on their home community that they should go there, but when they want a fresh start in Calgary and wanna come to Calgary or maybe they have an aunt. It is really individualized. We don't have straight exclusions" (R1).

In overleg met zowel de politie als de CSC en een lid uit de gemeenschap wordt beslist of de persoon past binnen het HH. Wanneer een risico te groot is en men denkt dat dit risico niet past binnen de setting en de huidige populatie, dan wordt de persoon niet toegelaten. Verschillende respondenten maken tevens meermaals duidelijk dat ze niemand discrimineren op basis van hun feiten (R3, 4, 7, 9, 10). Toekomstige bewoners ontvangen in verschillende HH's vooraf een huishoudelijk reglement. De toekomstige bewoner dient dit te ondertekenen (R3, 4, 6).

"Safety is always going to trump anything and it's something that's paramount that we really need to pay attention to" (R3).

"So for us, we have an admissions application that we give to the parole officers" (R9).

De aanmeldingsprocedure vindt plaats op het moment waarop de gedetineerde zich nog in de gevangenis bevindt (R1, 8). Sommige HH's ontvangen handgeschreven brieven of telefoontjes van gedetineerden waaruit blijkt dat ze interesse hebben in een verblijf in hun HH. Eveneens is het mogelijk dat familieleden een aanvraag indienen per e-mail (R2). Wanneer een individu geïnteresseerd is in huisvesting binnen een bepaald HH, dan ontvangt het CAT (ook wel "Community Assessment Team") het dossier van de persoon in kwestie door de PO. Elk lid van het CAT bekijkt op individuele wijze dit dossier zodat een volledige casusbeoordeling mogelijk is. Vervolgens komt het team samen om te bespreken in hoeverre de persoon past binnen het HH. De PO presenteert het dossier en er wordt binnen het team gesproken over de eerder gepleegde delicten, de huidige overtredingen en het gestelde gedrag in de gevangenis (R2). Doorgaans bestaat dergelijk team uit de manager van de organisatie en van de programma's, vertegenwoordigers van de CSC, de PO, de lokale politie en een lid uit de gemeenschap (R1, 2, 3, 4, 8). Respondenten negen en tien geven aan dat hun ex-directeur ook deel uitmaakt van dit team. Verder geeft één respondent ons mee dat de directeur van het HH de gedetineerde zal ingeven in het OMS om een zicht te krijgen op de veroordeling(en) en op het gestelde gedrag in de gevangenis (R8). Het team neemt vervolgens een gezamenlijke beslissing of de persoon al dan niet in het huis terecht kan (R2, 3, 4, 8, 9, 10).

"We have a really thorough admissions process, so every single individual is presented to us and to our respective committees with historical and background information that will help us assess the risk manageability in the community and what interventions might be appropriate or suitable for that individual. If the risk is deemed manageable in the absence of programs, sometimes we will say "OK, you know what? Bring them.". You know, we'll accept" (R10).

" We have a police officer on our admissions committee (...). Sometimes they're not in favor of us taking a resident, but we feel we can manage them. So we do" (R9).

Sommige medewerkers van HH's verplaatsen zich soms naar de gevangenis om gesprekken met gedetineerden te voeren (R3, 4, 5), maar niet alle respondenten hebben deze mogelijkheid en regelen de meeste zaken voornamelijk telefonisch (R2, 9, 10). Het is volgens respondent één cruciaal dat toekomstige bewoners een bekend gezicht hebben bij aankomst in een nieuwe omgeving. Daarom wordt er ingezet op voorafgaande kennismaking.

Tot slot is het mogelijk dat een HH toestemming geeft aan een gedetineerde om de voorwaardelijke vrijlating uit te zitten in het HH, maar dat deze persoon er uiteindelijk niet verblijft. Dit kan verschillende redenen hebben, bijvoorbeeld als de gedetineerde zijn voorwaardelijke vrijlatingsaanvraag niet wordt toegekend door de PBC of wanneer er geen bed beschikbaar is op het moment van vrijlating. Het is ook mogelijk dat de persoon zelf kiest om naar een ander HH te gaan of dat er een plaats beschikbaar is in een HH dat beter tegemoet kan komen aan de noden van de bewoner (R1, 3, 4, 6).

"So we do a lot of file reviews and don't see a lot of those people come to us for those different reasons" (R1).

Bovendien werken de meeste HH's op basis van een wachtlijst (R1, 2, 3, 4, 5, 6, 7). Echter blijkt deze wachtlijst vaak niet lang te zijn of zelfs leeg (R1, 7, 8, 9, 10), wat positief lijkt. Toch is het opmerkelijk dat een respondent tijdens het interview stelde dat ze hoopte dat er sprake was van een wachtlijst (R9). De reden hiervoor is dat zij dagvergoedingen per bed ontvangen van de CSC. Een leeg bed betekent logischerwijze geen inkomsten (R10).

"There's always a waiting list, a waiting period, at least a little while before you're released. (...) that's hard to talk to the offenders about because when they're calling from the institution, they're all excited that they got granted and then you have to say, well, we don't have a bed yet, like, you have to wait. (...) Usually, it's like a two to three month wait" (R2).

"(...) prior to Christmas we had five guys on a waiting list. And now, yeah, just after Christmas, everybody got placed (...) Next week we'll be full again" (R7).

Bij respondent twee is er wel sprake van een wachtlijst. Deze respondent geeft aan dat de wachtlijst op bepaalde momenten moeilijkheden kan bevatten, voornamelijk omdat gedetineerden verwachten dat ze meteen in een HH terecht kunnen zodra ze een voorwaardelijke invrijheidsstelling opgelegd krijgen. De realiteit blijkt anders te zijn. Omdat er meestal niet meteen een bed beschikbaar is moeten gedetineerden vaak nog wachten terwijl ze eigenlijk al uit de gevangenis mogen (R2). Ook respondenten drie en vier spreken over een wachtlijst. Deze lijst kan variëren van één tot tien personen, maar dit hangt van verschillende factoren af, zoals de winter-of zomerperiode (R3, 6). Een andere respondent stelt dat er momenteel één persoon wachtende is op een plaats in het huis. Wegens werkzaamheden is dit individu reeds 50 dagen aan het wachten op een bed (R4). Niet enkel de respondenten uit interview drie en zes stellen dat de grootte van de wachtlijst kan variëren omwille van allerlei factoren, maar ook respondent vijf. Volgend citaat geeft dit weer:

"So, for example, uh, just a couple months ago, the male facility was full and the waiting list was started and the female facility, the waiting list, was nonexistent. (...) sometimes individuals don't complete their stay and they have to go back to prison. That can be something that can tap in very, very quickly for various reasons, and other people also can get potentially out quicker than expected from the halfway house if things are working well. So we tend to have people coming in, people going out. (...) They may have been accepted to our program, to go on a waiting list, but we are not 100% sure when they are leaving prison for example" (R5).

4.3.1. Zedendelinquenten

"So in the past we were more strict with the type of offenses that we would accept. So when the halfway house first opened, I believe we were a lot stricter with sex offenders. We didn't take, we tried not to take as many, but now we don't have any restrictions in place anymore" (R2).

"I think everybody's an individual, so we need to look at it individually. (...) Saying no murderers isn't fair. (...) I don't think that's right for sex offenders (...) I think it works to treat people in an equitable way" (R8).

"Yeah, there are some halfway houses that won't take anyone that's committed a sexual offense from. But yeah, we've always worked and we've had good clinics in Hamilton that we've referred people that have committed sexual offenses to and work well with the halfway house. So we've always had a fairly large number, but we try to like somebody that's committed a sexual offense. We tend to take more of somebody that's groomed people because you can kind of stop it if you see it happening where somebody snatched somebody from a bus shelter and sexually assaulted them. And we don't tend to take guys like that cause they're too unpredictable" (R7).

"So we're not close to an elementary school, but the high school is something that we take into account as well, because there's definitely vulnerable individuals that are there. So we do take that into account when we're reviewing a sex offender" (R2).

Sommige zedendelinquenten krijgen een verbod opgelegd om zich op plaatsen te begeven waar kinderen aanwezig zijn. Een aantal HH's bevinden zich in de buurt van een middelbare school of park waardoor zedendelinquenten hier niet worden gehuisvest (R2, 3, 4).

In het huis met enkel mannelijke bewoners worden helemaal geen minderjarigen toegelaten, evenmin om op bezoek te komen (R1, 8). Volgens deze respondent ligt de onderliggende reden hiervoor in het feit dat heel wat zedendelinquenten in het huis verblijven. Een ander HH laat wel kinderen van de bewoners toe om op bezoek te komen, maar dit steeds in het bijzijn van een persoon die ouder is dan 18 jaar (R3, 4). Doch komt uit interview drie en vier naar voren dat de meeste bewoners liever niet hebben dat hun familie hen bezoekt in het HH omdat dit niet de beste setting blijkt te zijn om tijd met familie door te brengen. Bewoners willen familie en hun leven binnen het HH liefst gescheiden houden. Respondent zeven zegt dat kinderen op bezoek kunnen komen. Hieraan zijn wel duidelijke afspraken verbonden omdat men nog steeds respect heeft voor bewoners die zedenfeiten op minderjarigen hebben gepleegd. Indien een kind op bezoek komt, wordt een bewoner met zedenfeiten op minderjarigen immers beperkt in zijn beweegruimte door het HH.

Het is bijzonder dat zedendelinquenten die gediagnosticeerd zijn met een pedofiele stoornis volgens respondent één een enkelband dragen wanneer ze het HH verlaten. Hierbij kunnen we wel de vraag stellen in hoeverre deze enkelband het herhalen van zedenfeiten tegengaat. Kinderen kunnen zich immers op plaatsen begeven die zich niet zozeer in de buurt van een school, park of dergelijke bevinden. In hoeverre zijn potentiële slachtoffers dan beschermd tegen zedenfeiten door elektronische monitoring? Hier kan de vraag worden gesteld of dit het stigma en de vooroordelen versterkt en/of dit een invloed heeft op het re-integratieproces van de bewoner.

"(...) proportionally speaking, umm, sex offenders are the most likely to not recidivate, right? That learn their lesson after going through the system, even if it's only once (...) it's a difficult population to work with, like not gonna lie, like it's absolutely not easy for all the reasons (...) It's a very heinous crime and you're full of (...) disgust and whatnot. And but you gotta put your professional face on. And if you can be objective about it, most of the ones that I've worked with are like, you know, they're full of remorse and they're trying really hard" (R6).

Daarnaast lijkt er vanuit de gemeenschap weerstand te zijn tegenover zedendelinquenten die in een HH in hun buurt komen wonen. Zo duidt respondent één op het feit dat een bepaald HH een overeenkomst heeft met de gemeenschap om geen zedendelinquenten te huisvesten. Respondent twee stelt dat een CCC in de buurt zich diende te beperken in het huisvesten van zedendelinquenten vanwege weerstand door de gemeenschap. Meer hierover wordt aangehaald in het onderdeel omtrent de NIMBY-beweging (zie *infra*).

4.4. Werking Canadese halfway houses

4.4.1. Huisregels en discretionaire ruimte van personeel

Hét HH bestaat niet. Elk huis dat overtreders onderdak geeft moet voldoen aan de richtlijnen van de Statement of Work dat de CSC hen voorlegt (Statement of Work, 2018). Los daarvan moet het HH ervoor zorgen dat bewoners hun opgelegde voorwaarden volgen. Hoe het HH verder een invulling geeft aan de werking wat betreft toelating van personen, maaltijden, groepsactiviteiten, et cetera is afhankelijk per huis (R1-10). Niet alle respondenten delen dezelfde mening omtrent het verschil tussen de huizen.

"So there are differences and we need these differences because we need all of those things because there is a variety of people coming out of prison. So it's nice to have different houses that have different approaches" (R2).

" (...) most of the halfway houses, all kind of run very, very similar" (R3).

Afhankelijk van de opgelegde voorwaarden worden regels geïndividualiseerd (R4), zoals het gebruik van internet. Er is WIFI aanwezig in het huis, maar bepaalde zedendelinquenten mogen hier geen gebruik van maken. Zij zullen dus geen smartphone of computer in hun bezit hebben (R2). In hoeverre blijven voorwaarden ongeschonden wanneer sommige huizen duo-kamers voorzien? Regels kunnen wel worden aangepast ten voordele van bewoners.

"I had one resident (...) and he was very religious and wanted to go to church and he was not allowed to go to church because there were children in the area. (...) but there's also ways to work around it (...) they can go to those places as long as they have someone with them that's like an approved supervisor" (R2).

Niet elk HH is even flexibel. Twee respondenten benadrukten dat er weliswaar regels zijn, maar dat er ook ruimte is voor flexibiliteit en alternatieve oplossingen (R1, 2). Respondent één noemde een speciaal familiediner als reden om de avondklok aan te passen. De meeste HH's houden zich aan de afgesproken avondklokuren (R3, 4, 5, 7, 8, 9, 10), maar de systemen variëren. Sommige HH's gebruiken een geïndividualiseerd systeem (R1, 5, 9, 10), terwijl anderen een levelsysteem hanteren (R2, 3, 4, 7, 8).

4.4.2. Controlemaatregelen

Als controlemaatregel is het in elk HH verplicht om zich zowel bij vertrek als bij aankomst schriftelijk te registreren (R1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10). Andere controlemaatregelen zijn doorgaans gelijkaardig, zoals telefonische check-ins bij verplaatsing of na bepaalde tijd in de gemeenschap (R1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10). Respondenten negen en tien hanteerden bijkomend fysieke check-ins tijdens vaste maaltijdmomenten. Tevens worden urineanalyses uitgevoerd in sommige HH's om te controleren op druggebruik (R3, 4, 6). In het huis van respondent zes mogen *counselors* (fungeren als *caseworkers* met specialisatie in verslavingszorg) nooit een urinetest opleggen aan hun toegewezen bewoner om de vertrouwensband te beschermen.

Daarnaast is er in de verschillende huizen CCTV aanwezig, namelijk buitenshuis, aan de voordeur, in gemeenschappelijke ruimtes en in de gang (R7, 8). Respondenten negen en tien gaven aan enkel CCTV buitenshuis te hebben. Respondent zeven vertelde dat camera's belangrijk zijn voor diefstallen in de keuken en voor de fentanyl- en opioïden crisis als veiligheidsmaatregel. Dit toont aan dat HH's mee evolueren doorheen de tijd, zoals volgend citaat verduidelijkt:

"(...) we've always kind of stayed away from the cameras. Like when I first started there were no cameras. There were screens on the windows and stuff, (...) because we didn't want to run it like a jail with the cameras (...) but, just as things evolved (...) A lot of times the cameras help us with the outside, because halfway houses aren't always in the greatest neighborhoods" (R7).

In de eerste interviews werd niet specifiek gesproken over camera's, dus deze aanwezigheid kan niet worden bevestigd. Opvallend was dat het huis van respondent zeven meer beveiligingsmaatregelen had, zoals alarmen op deuren, ramen voor een beter overzicht en ademtesten voor mensen met een alcoholverbod. Respondenten negen en tien dragen een *panic button* en hanteren 's nachts een *call-insysteem* naar het dichtstbijzijnde huis. De vraag hierbij kan gesteld worden of sommige huizen door bijvoorbeeld ouderdom minder goed beveiligd zijn of dat deze extra beveiligingsmaatregelen niet zijn meegedeeld tijdens de andere interviews.

"So there is a certain amount of security and it's like we always tell the guys that there is security in the house, that part is run like a jail, but we're here to help you. It's sort of a twofold" (R7).

4.4.3. Schendingen

Schendingen van huisregels omvatten verschillende gradaties van inbreuken. *Caseworkers* kunnen sancties geven bij kleine inbreuken, zoals het niet telefonisch inchecken en het niet uitvoeren van huishoudelijke taken (R1, 2, 3, 4, 5). Wanneer VI-voorwaarden geschonden worden zal de PO geraadpleegd worden of in ernstige gevallen zal de PBC oordelen over een eventuele terugkeer naar de gevangenis (R1, 2). Het HH heeft inspraak op het al dan niet implementeren van extra maatregelen om risico's te beperken zodat een persoon niet hoeft terug te keren naar de gevangenis (R2, 3, 4, 9, 10).

Indien de beslissing gemaakt wordt om desbetreffende persoon te schorsen zal deze terug naar de gevangenis gebracht worden. Respondenten drie en vier gaven aan dat een werknemer naar de gevangenis zal gaan en met de persoon in kwestie en diens PO zal samenzitten (R3, 4). Deze informatie werd in andere interviews niet meegedeeld. Vervolgens wordt een rapport opgemaakt door de PO waarin vermeld staat of de persoon al dan niet terug naar het HH mag en welke maatregelen ingevoerd zullen worden. Het is aan de PBC om te beslissen of de persoon al dan niet in gevangenschap blijft (R1, 2, 3, 4, 7, 9, 10).

Volgens respondent één heeft de dubbele rol van een *caseworker* wellicht een nadelig effect op de vertrouwensrelatie tussen *caseworker* en bewoner. *Caseworkers* zijn verplicht om meldingen te maken aan de PO wanneer inbreuken plaatsvinden. Respondent één omschrijft dit als volgt:

"We really do focus on building that relationship so that there can be that trust but we are always very transparent and let them know right away that we do work very closely with parole and we are required to do these things that's part of our role so that they are not surprised by it when it comes up" (R1).

Uit alle interviews blijkt dat de HH-medewerkers de bewoners écht trachten te ondersteunen. Zolang de veiligheid van het personeel, de inwonenden en de gemeenschap niet in direct gevaar zijn zullen bewoners nieuwe kansen krijgen. Daarbovenop is het in alle geïnterviewde huizen toegelaten dat een persoon terugkeert naar een halfway house na een periode in de gevangenis. Volgend citaat geeft dit duidelijk weer:

"The one thing that we, that I notice the changes. Recent like within the last two or three-four years has been the ability to keep people out if they have breached a condition. So for example, you know five years ago, if somebody used cocaine they were automatically sent back to prison. Now we can usually keep them out and just help them" (R8).

4.4.4. Geld en maaltijden

Na tien interviews met verschillende HH's kunnen we concluderen dat er, afhankelijk van de infrastructuur, twee hoofdmethoden zijn om maaltijden te voorzien. Sommige huizen bieden lunch en avondmaal aan via een keukenteam (R2, 5, 6, 7, 9, 10), terwijl andere HH's een weekbudget verstrekken per bewoners of per groep om zelf voedsel te kopen (R1, 3, 4, 5, 8). Respondent vijf en zes vallen in beide categorieën, waarbij het huis van respondent vijf aparte systemen hanteert voor mannen en vrouwen. In het weekend wordt men voorzien van maaltijden en doorheen de week worden maaltijden voor hen bereid. Daarnaast ontvangen bewoners een 'federal daily allowance' van de CSC van \$4,30 (= €3,99) per dag, hoewel tewerkgestelde bewoners hier geen recht op hebben. Dit bedrag stelt individuen in staat om extraatjes voor zichzelf te kopen. Interessant is dat in sommige huizen bewoners minder verantwoordelijkheid hebben inzake het voorzien van voedsel vanwege de aanwezigheid van een keukenteam. Na hun terugkeer zouden deze individuen moeten leren hoe ze zelf voedsel kunnen bereiden. In hoeverre draagt een keukenteam bij aan de *re-entry*?

4.4.5. Interne programma's

Uit elk interview blijkt dat er weinig tot geen interne programma's aangeboden worden omdat er geopteerd wordt voor programma's in de gemeenschap.

"We want our residents to be out in the community. There's no benefit in having someone sit under essentially house arrest or sitting all day in the halfway house" (R7).

Hoewel het niet zozeer als een programma wordt beschouwd door de respondenten zijn er alsnog enkele elementen die als intern programma kunnen doorgaan. Allereerst is er sprake van een *integration coach* in het huis van respondent één. De taak van een *integration coach* omvat het bieden van ondersteuning aan bewoners betreffende hun terugkeer naar de gemeenschap. Volgens

verschillende respondenten staat een groot deel van de personen angstig tegenover de samenleving na hun verblijf in de gevangenis. De *integration coach* ondersteunt hen bij onder andere het nemen van de bus (R1). Bij respondenten vijf en tien is er geen *integration coach* aanwezig, wel een *residential worker*. Deze zal ondersteuning bieden bij het uitvoeren van de dagelijkse taken. Respondent zeven hoopt deze werknemer vanaf volgend jaar ook te mogen verwelkomen (R5, 7, 10).

Een andere rol is die van de *caseworker*. Elke *caseworker* krijgt een aantal bewoners toegewezen waarmee hij/zij intensief samenwerkt. Er wordt een plan met haalbare doelen en ondersteuningsvormen opgesteld. Er zijn ook *caseworkers* aanwezig in de dagelijkse werking. In elk HH werken zij in shiften (R1-10).

Verder bieden enkel respondenten negen en tien het *maintenance* programma van de CSC aan (R9, 10). Hierbij kan de bedenking gemaakt worden dat grotere organisaties, zoals John Howard, deze in de gemeenschap aanbieden. De geografische ligging kan hiervan de oorzaak zijn. Tijdens het interview met het directielid heeft een aanwezige *counselor* even de tijd genomen om het CMP toe te lichten. De uitleg van het programma kwam overeen met wat eerder beschreven is.

"When they come to the community here with me, they have once a week sessions for 12 now after those 12, if their case management team determines that they need a little bit more, well then we'll put them in for additional sessions or extra rounds, depending on what their actual problem is. So for instance, we have a person right now who just got suspended. He's done a full round of maintenance, but because he was suspended, they're gonna make him do additional sessions now. I went through the 12 sessions and I cherry picked the exact sessions that he's going to need to address the factors that brought him to his suspension" (R9).

Het moeder-kindprogramma wordt enkel aangeboden in vrouwelijke HH's. Op basis van deze interviews kan hier geen uitspraak gedaan worden over de veralgemeenbaarheid van dit programma. Zowel respondent één als respondent acht hebben een moeder-kindprogramma in hun voorziening. In het huis van respondent één zal een geïndividualiseerde beslissing gemaakt worden betreffende de toelating van een minderjarige, terwijl respondent acht enkel kinderen tussen de leeftijd van nul en zeven jaar toelaat. Beide huizen accepteren geen zedendelinquenten wanneer er een minderjarige aanwezig is en vice versa. Verder is het bij respondent één wel mogelijk dat kinderen tijdens de weekends en/of feestdagen overnachten bij hun moeder.

4.4.6. Werking halfway house respondent zes

De werking in het HH van respondent zes is verschillend van de werking van de andere huizen. Dit huis fungeert als een behandelprogramma voor middelenmisbruik en is bovendien een evidence-based programma (gebaseerd op de sociale leertheorie) van acht weken waarin intensief wordt gewerkt rond middelenmisbruik van bewoners. Indien nodig is een verlenging van twee weken mogelijk. De bewoners voeren het programma uit en stromen daarna door naar een regulier HH. Individuen met een historie van drugsgelateerde feiten kunnen terecht in dit huis voor een behandeling.

Week één van het programma omvat een intakeperiode. Vervolgens zijn er zes weken waarin bewoners lessen volgen. De laatste week omvat een uittredingsweek. De lessen starten om 9u30 en lopen tot 15u30. De dag start met een groepssessie waarin de focus ligt op hervalpreventie en *re-entry*. Daarna volgt een gestructureerd programma dat bestaat uit verschillende thema's. Wekelijks wordt er één thema behandeld.

"Basically the idea that crime and substance use are socially learned behaviors and can be replaced and unlearned and replaced with healthy coping mechanisms, healthy behaviors, anger management (...)" (R6).

De tewerkgestelden zijn verslavingscounselors, geen *caseworkers* of psychologen, en richten zich door de korte verblijfsperiode vooral op verslavingsbehandeling in plaats van op mentale gezondheid. Verder is er ruimte voor gesprek, maar niet voor psychologische interventie. Het belang van deze centra kan teruggevonden worden in de hoge graad van middelengebruik in Canada en de opioïden- en fentanylcrisis. Er zijn echter slechts enkele centra beschikbaar. Door privatisering is behandeling moeilijk te vinden en duur. Hierdoor vallen mensen met een laag inkomen uit de boot. Bewoners zijn doorgaans gemotiveerd omdat men lang heeft gewacht op een plaats en men is er zich vooraf van bewust dat men geen inkomen kan verwerven tijdens de verblijfsperiode. Er werd bovendien louter één huis geïnterviewd dat handelt volgens deze werkwijze. Een verklaring hiervoor is te vinden in het feit dat er slechts een beperkt aanbod beschikbaar is. Respondent zes noemt één ander huis in de regio met een gelijkaardige werking.

4.4.7. Externe programma's

Het volgen van programma's *extra muros* wordt in elk interview sterk gepromoot (R1-10). Bewoners dienen volgens alle respondenten buiten de deuren ondersteuning te vinden, een netwerk op te bouwen en vooral opnieuw te leren leven in de gemeenschap (alle interviews). De programma's zijn beschikbaar voor eenieder, ongeacht het type voorwaardelijke invrijheidsstelling (R9, R10). Respondenten negen en tien geven duidelijk aan dat motivatie om programma's te volgen soms doorslaggevend is om toegang te krijgen tot het HH.

"So a lot of our programs are connected to community based programs. So we connect people to addiction programs and we connect them to anger management programs, we connect them to job search, caseworkers, we connect them to say legal aid as necessary, we connect them to Child and Family Services. We connect to life skills type programs, volunteering opportunities, we connect to community groups for their talents or interests, so we try to have interest based groups for people. We would connect people to groups like Alcoholics Anonymous or Narcotics Anonymous like that. Some of those we would do in-house and other ones, again remember the philosophy of having the connections and the support, outside of the house" (R5).

Uit interviews één, acht en zes kwam duidelijk naar voren dat tewerkstelling geen prioriteit is. Eerst dient de mentale gezondheid optimaal te zijn. Respondent twee deelde mee dat ongeveer 70% van haar bewoners momenteel werkt, anderen vinden geen werk of kunnen niet werken vanwege diverse barrières.

"Yeah, work is not necessarily a requirement. Work is in conjunction with other parts of their correctional plan. So you know, if they like, we have people here who are not working at both of the facilities because their mental health needs need to be addressed, that's priority or. Addictions need to be addressed as a priority to work. Work is more to help them build a structured living routine" (R8).

Enkel personen die een voorwaarde opgelegd krijgen betreffende psychologische ondersteuning hebben hier recht op. Personen zonder deze voorwaarde ondervinden doorgaans meer moeilijkheden in het vinden van betaalbare en toegankelijke psychologische hulp (R7).

"That there is a fund, the guy they all come out with certain special conditions. So if somebody has a condition for psychological counseling, then the parole officer will refer them. Corrections Canada has a psychologist that is contracted with them, so the parole officer would make a referral to that person. Not everybody gets that. Like if we have a guy out and he says he's struggling sometimes, if he doesn't have a condition for psychological counseling then it's hard to make a case for it. Just because it basically comes down to dollars" (R7).

4.5. Inclusie van inheemse groepen

Twee respondenten geven op basis van cijfers de oververtegenwoordiging van inheemse groepen in het gevangeniswezen weer (R6, 8). Dit wijst erop dat onze respondenten op de hoogte zijn van de huidige situatie omtrent de overrepresentatie van inheemse gemeenschappen in het Canadese correctionele systeem. Bijkomend kunnen we ons de vraag stellen of het *Truth And Reconciliation Program* hieraan heeft bijgedragen. Dit programma wordt door twee respondenten aangehaald. De Canadese overheid heeft de leiding over het programma en het heeft als doel om de schade die de kolonisten hebben veroorzaakt aan te kaarten en te erkennen (R5, 8).

"It's systemic, right, I mean. Basically, you know that the white culture or culture took everything away from an indigenous person, but then wouldn't let them assimilate. So how? How do you succeed in that? Yeah. How do you succeed in that as a population? How do you succeed?" (R7).

Deze overrepresentatie lijkt niet zozeer zichtbaar te zijn in HH's aangezien er vaak slechts één tot vier bewoners met een inheemse achtergrond aanwezig zijn in een HH (R6, 8). De reden waarom er niet meer inheemse personen aanwezig zijn heeft verschillende oorzaken, waaronder de toekenning van een VI (R8). Niet alle inheemse individuen hebben de mogelijkheid om voorwaardelijk te worden vrijgelaten vanwege systematische motieven (R6, 8). Inheemse personen worden vaker gearresteerd, aangeklaagd en schuldig bevonden dan niet-inheemse personen (R6).

"Because for systematic reasons, a lot of indigenous people are not always getting out on release. Actually, our men's facility (...) I started tracking our selection process (...) I started tracking that and we only had a 17% acceptance rate for indigenous males that come, which is not good. So we are now making strides to change that to bring people out, even if they're not necessarily the best on paper, right?" (R8).

"Sometimes people are a lot different in person than they show up on paper, right? So yeah, we are, we are taking steps to fix that. You know, there's still a lot of stereotypes out there and a lot of (...) almost seeing them as nonhuman and it's hopefully going to change, but not until, you know, the white population starts to realize what we've done wrong" (R8).

Verder groeien kinderen vaak op met ouders die kampen met een middelenverslaving. In deze opvoedingsmilieus is er tevens vaak sprake van mishandeling, verwaarlozing en armoede. Door deze geschiedenis en trauma's in kaart te brengen, is het voor medewerkers in HH's vaak eenvoudiger om te begrijpen waarom bepaalde feiten werden gepleegd en waarom deze meestal zo gewelddadig zijn. Het laat meer begrip toe voor de situatie en de persoon in kwestie (R7).

Overigens verwachten de respondenten dat er geen geweld wordt gebruikt en dat men elkaar respectvol behandelt (R3, 8). Geen enkel huis geeft aan dat er conflicten ontstaan wegens culturele verschillen. Wanneer er conflicten ontstaan, gaat het meestal om conflicten die tot uiting komen indien meerdere personen in groep samenleven, ongeacht hun herkomst en/of etniciteit (R3, 4, 8, 5). Respondent vier stelt tevens dat inheemse en niet-inheemse personen gemengd gehuisvest kunnen worden in eenzelfde voorziening. Iemand in een aparte voorziening plaatsen, specifiek voor inheemse overtredders, heeft volgens deze respondent geen zin. Het lijkt niet interessant om iemand te isoleren. Wel is het interessant om iemand de mogelijkheid te bieden om een specifiek cultureel pad te volgen, indien gewenst (R4).

Deze mogelijkheid wordt binnen verschillende huizen aangeboden. Zo kwam een *Elder* in verschillende interviews aan bod (R1, 5, 8, 9). Deze persoon komt uit de inheemse gemeenschap en engageert zich in workshops of activiteiten die de inheemse personen helpen om opnieuw te verbinden met hun inheemse roots (R5). Zowel inheemse als niet-inheemse personen kunnen in het huis van respondent één deelnemen aan cultuurspecifieke workshops. Hiervoor verwees de respondent uitdrukkelijk naar het *Truth and Reconciliation Program*, wat anderen moet helpen om te begrijpen wat inheemse personen hebben doorstaan (R5). Enkel respondent één stelt dat er een inheemse *Elder* in de huizen is tewerkgesteld, uit andere interviews komt naar voren dat er nauw wordt samengewerkt met inheemse gemeenschappen en organisaties, zoals een *Friendship Centre*. Zodra een bewoner laat blijken dat deze interesse heeft om het culturele pad te volgen, wordt de bewoner in contact gebracht met dergelijke organisaties (R3, 4, 9). Hieruit blijkt dat bewoners op een gelijke wijze worden behandeld en dat elk individu een gelijkaardige ondersteuning krijgt.

"We do keep in contact with their agencies and governments and we try to do as much support as we can with them and while they're in prison, there is an indigenous stream for programming, so if you want to do the indigenous stream inside, you can, right?" (R9).

Tot slot kunnen we stellen dat de Canadese overheid de laatste jaren een aantal inspanningen heeft geleverd in het ondersteunen van inheemse personen bij het verlaten van de gevangenis (R7). Zowel de TRC als samenwerkingen met *Elders* en inheemse organisaties uit de gemeenschap dragen hieraan bij. Eén respondent kaart tevens de aanwezigheid van een *Indigenous Review Board* aan. Wanneer een inheemse bewoner diens voorwaarden schendt, zal deze raad samenkomen om na te gaan of er al dan niet een mogelijkheid bestaat om een opsluiting in de gevangenis te voorkomen,

want wie zijn voorwaarden schendt wordt door de PO opnieuw naar de gevangenis gestuurd (Maier, 2020; R8). De raad zou bestaan uit een PO, hun supervisor en een *Elder*. Zij gaan op zoek naar manieren om een terugkeer naar de gevangenis te vermijden (R8).

"So yeah, is there work to be done? Absolutely. But I think Canada's on the right, the right path, or they're recognizing that more must be done" (R7).

4.6. Not In My Backyard (NIMBY)

Tijdens de interviews gaven alle respondenten aan niet aanwezig te zijn bij de opening van de huizen, wel waren sommige respondenten aanwezig bij een verplaatsing of een renovatie (R1, 7). Tevens is er bij het huisvesten van een overtreder met een hoog risicoprofiel doorgaans meer verzet (R2, 7, 8, 9).

"Like I know, it took uh over a year, maybe 2 for the original executive director to secure. Permission from the city to build here. (...) It would take again because he had talked about moving this place, but he's like it would take us at least a year to try to move this place, not including finding a place and buying it and funding all the changes to it. But it would take at least a year just in bureaucracy to get permission from not just the city, but that particular neighborhood" (R6).

Bewoners brengen veel tijd door in de gemeenschap met hun familie, zoeken naar een baan of nemen deel aan programma's. In dat opzicht is er veel contact met de gemeenschap. Echter, wat betreft het contact tussen de gemeenschap en het HH geeft elke respondent aan dat er weinig tot geen contact is (R1-10). In volgend citaat wordt dit duidelijker:

"Our neighbor, for example. He puts our decorations up for Christmas every year. He does all of our lawn care. They, you know, our neighbors will drop off gift cards for the residents, that sort of thing. So we have good relationships" (R8).

"But once they're (...) operating, it seems like it's a non issue" (R5).

Wat betreft de bekendheid van het huis is er een consensus onder de respondenten. De huizen worden eerder *low-key* gehouden. Zoals respondent zeven aangaf, zouden mensen het HH niet kunnen aanduiden indien men hen zou bevragen waar het HH gelegen is. Volgens enkele respondenten is sensibilisering cruciaal. Het publiek moet weten wat een HH doet en op welke manieren het bijdraagt aan een veiligere gemeenschap (R1, 3, 4, 7, 8). Toch komt deze sensibilisering in de praktijk niet zozeer tot uiting (R1-10). Andere respondenten denken dat het beter is om niet te veel informatie over het huis en diens werking vrij te geven wegens negatieve reacties (R2, 5, 9, 10).

"(...) you're always gonna have those individuals who are very, you know, strong headed with their opinion or whatever see things a little bit differently. But again, for the most part I think it's, you know, things have changed, especially in the community here in London. You know, it's not the most conservative city, I would say, whereas other locations may take a little bit of a harder stance and we typically see that in like rural communities" (R3).

"So that's, I think, a big part of our work and what needs to happen more is that education and letting people know about what a halfway house does and what the benefits are to actually having one and having them in your community. But that's a hard process" (R1).

80% van de huizen bevinden zich in een stadsomgeving (R2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10). Het huis van respondent één bevindt zich in een industriële gemeenschap en het HH van respondent negen bevindt zich op het platteland, in een kleine gemeenschap met zeer beperkt openbaar vervoer. De HH's in de steden hebben doorgaans een goede verbinding inzake openbaar vervoer. Het mannenhuis van respondent één bevindt zich in een industriezone wegens verzet van buurtbewoners. Een akkoord kwam tot stand door de efficiënte verbinding met het openbaar vervoer naar de stad vanuit het HH. Enkel respondent zeven gaf aan zich in een gemarginaliseerde buurt te bevinden. Andere respondenten bleven hier onduidelijk over.

"You know, we have flowers out front. The houses are nicely painted. Everything is clean right (...) but we're not in the best neighborhood" (R7).

5. Conclusie

In dit onderdeel zullen de onderzoekers op basis van zowel de literatuur als resultaten een antwoord formuleren op de hoofdonderzoeksvraag en de subvragen. In eerste instantie wordt het volledige onderzoek kort samengevat om een overzicht te schetsen van wat reeds werd besproken. Vervolgens wordt in de discussie elk subonderdeel kritisch geëvalueerd op basis van de literatuur en resultaten. De masterproef wordt afgesloten met aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

In de probleemstelling werd aangegeven dat de transitie van de gevangenis naar de gemeenschap voor velen een uitdaging is (Turnbull & Hannah-Moffatt, 2009). Zowel transitiehuizen als HH's zouden een oplossing bieden om deze tussenstap te vergemakkelijken. Zoals reeds vermeld, is ons idee aanvankelijk ontstaan vanuit de Belgische context, waar tot op heden twee transitiehuizen operatief zijn (CTRG, 2021; Regie der Gebouwen, z.d.). Helaas werd door het transitiehuis een aantal voorwaarden opgelegd wat betreft het gebruiken van data uit interviews. Eveneens is de toelichting van Canadese HH's het centrale onderwerp in deze thesis. Canada heeft immers een langere geschiedenis in het uitbaten van HH's (Bell & Trevethan, 2004; Marquis, 2012; The Correctional Investigator, 2014). Om deze reden is er geopteerd om een eerste inzicht te geven in de bredere

werking van Canadese HH's die als leidraad kunnen dienen in de evolutie van Belgische transitiehuizen.

Alvorens de onderzoeksvraag tot stand kwam, was het relevant om de gehanteerde terminologie te verduidelijken vermits een letterlijke vertaling van een transitiehuis naar het Engels een andere betekenis heeft dan een HH. Verder werd er gekozen om niet te spreken over "re-integratie", wel over "re-entry". Onderzoek toont namelijk aan dat een groot deel van de gedetineerden voorafgaand aan hun detentie onvoldoende geïntegreerd waren in de maatschappij (Griffiths et al., 2007).

Zoals aangegeven in het onderzoek van Bell & Trevethan (2004) openden de eerste HH's in Canada eind jaren 1940 en begin jaren 1950 door NGO's (Bell & Trevethan, 2004). Ook in andere landen is er sprake van dergelijke huizen waar gefocust wordt op een terugkeer naar de gemeenschap na een detentieperiode (Maier, 2020; LeMoel, 2008; Bell & Trevethan, 2004; Berger, 2016; Lee, 2013; Van Wingerden et al., 2017, Moerings et al., 2006; Van Wingerden & Moerings, 2007).

In wat volgt wordt een antwoord geformuleerd op de vraag hoe Canadese HH's vorm krijgen aan de hand van vier subvragen op basis van de verzamelde data.

1) *Hoe verloopt de aanmeldingsprocedure in Canadese halfway houses?*

Zowel de literatuur als interviews duiden op het feit dat HH's fungeren op een gelijkaardige manier, wat deels te wijten is aan het Statement of Work (R1-10; Statement of Work, 2018). Het Statement of Work omvat richtlijnen van de CSC waaraan HH's dienen te voldoen (Statement of Work, 2018).

Wanneer een persoon in aanmerking komt voor een overplaatsing van de gevangenis naar een HH, zal elk dossier individueel beoordeeld worden tijdens een CAT-commissie na het invullen van een aanmeldingsformulier (St. Leonard's Society, 2007). Indien mogelijk zal een *caseworker* zich naar de gevangenis verplaatsen voor een eerste kennismaking (Boone et al., 2016; R3, 4, 5). Leden uit de CAT-commissie zullen voorts bepalen of een persoon al dan niet geschikt is voor een verblijf in desbetreffend HH (R2, 3, 4, 8, 9, 10; St. Leonard's Society, 2007). Indien de mogelijkheden van het HH en de omgeving voldoen aan het profiel van het individu, zal een verblijf schriftelijk worden toegestaan door de CAT-commissie. Afhankelijk van de VI-datum zal het individu overgeplaatst worden naar een HH. Soms blijkt er echter sprake te zijn van een wachtlijst, waardoor men mogelijk niet meteen op de VI-datum naar een HH kan verhuizen (R1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

Hierbij aansluitend is er volgens de literatuur geen sprake van officiële uitsluitingscriteria. Desalniettemin spreekt de literatuur zichzelf tegen doordat bepaalde daderprofielen niet altijd in de mogelijkheid zijn om in elk gewenst HH te verblijven (Bell & Trevethan, 2004; St. Leonard's Society, 2007). Hierbij wordt gerefereerd naar zedendelinquenten, personen met een psychiatrische problematiek en personen met een fysieke beperking. Ook de respondenten duiden op het feit dat er

geen exclusiecriteria gehanteerd worden (R1, 2, 3, 4, 8) omdat men per individu bekijkt of deze past binnen de voorziening (R1-10).

2) *Hoe verloopt de werking in Canadese halfway houses?*

Aanvankelijk stelden wij de hypothese dat programma's, aangeboden in Canadese HH's, de belangrijkste component waren om de werking van een HH te omschrijven. Om deze reden legt onze literatuuranalyse een focus op programma's aangeboden door de HH's en hun bredere organisaties, alsook op programma's aangeboden door de CSC. Niettegenstaande bleek uit de eerste interviews dat er weinig tot geen interne programma's worden aangeboden. Tevens is wetenschappelijke informatie omtrent externe programma's zeer schaars. Enkel het ICPM, aangeboden door de CSC, kreeg tot op heden wetenschappelijke aandacht (Chadwick et al., 2021; Andrews & Bonta, 2007).

Deze programma's worden door de Canadese overheid als noodzakelijk geacht om recidivisme te voorkomen (Chadwick et al., 2021). Echter, uit Canadese overheidsdocumenten blijkt dat niet iedereen het ICPM-programma verplicht dient te volgen (Chadwick et al., 2021; Government of Canada, 2022h). Het belang van deze programma's bevindt zich nochtans in het aanleren van nieuwe en prosociale vaardigheden, gezien de literatuur duidt op het gegeven dat ex-gedetineerden hindernissen ondervinden op verschillende levensdomeinen door *prisonization* (Bell & Trevethan, 2004; De Vos, 2017; Zamble & Quinsey, 2010).

Daarnaast biedt het resultatenluik meer omkadering omtrent de schendingen van voorwaarden dan de Canadese wetgeving (Corrections and Conditional Release Act, art. 135, 1992). Uit verschillende interviews blijkt dat schendingen van regels diverse gradaties bevatten, zoals schendingen van huisregels en/of schendingen van VI-voorwaarden (R1, R2). Wanneer een schending plaatsvindt, dient de *caseworker* dit te melden aan de PO die indien nodig de PBC zal raadplegen. Afhankelijk van de ernst van de schending kan de PBC een terugkeer naar de penitentiaire inrichting opleggen (Corrections and Conditional Release Act, art. 135, 1992). De procedure van schendingen werd niet uitvoerig besproken in de interviews. De richtlijnen hieromtrent zijn omschreven in het Statement of Work (2018) waaraan elk HH dient te voldoen. De procedure zou dus op basis van dit document consistent moeten worden toegepast in alle HH's doorheen Canada.

Om schendingen te voorkomen worden controlematregelen gehanteerd, zoals telefonische check-ins, een avondklok, CCTV en urine-analyse (Backman, 2016; R1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10). Deze maatregelen kunnen bovendien verstrekt worden zodra iemand een regel overschrijdt, maar wel in het HH mag blijven. Indien een persoon toch terug naar de gevangenis dient te gaan, is een terugkeer naar het HH steeds mogelijk indien de veiligheid van personeel, medebewoners en gemeenschap opnieuw gewaarborgd is na de detentieperiode (R1-10).

3) *Hoe ziet de inclusie van inheemse volkeren in Canadese halfway houses eruit?*

Wat betreft de inclusie en aanwezigheid van inheemse groepen in HH's, is er weinig beschikbare informatie terug te vinden. Wel is er veel onderzoek verricht naar de overrepresentatie van inheemse groepen in Canadese gevangenen (Jackson, 1989; Clark, 2019; Statistics Canada, 2016). Deze overrepresentatie is niet terug te vinden in de verschillende HH's (R1-10). Tevens verloopt een aanmeldingsprocedure gelijkaardig als voor niet-inheemse personen (R1-10). Een onderzoek van Martel en collega's (2011) stelt dat inheemse overtreders doorgaans als hoger risico worden beschouwd, waardoor zij vaker in hoogbeveiligde instellingen terechtkomen en minder snel toegang krijgen tot correctionele programma's die een bijdrage leveren aan hun *re-entry* (Martel et al., 2011). Draagt dit tevens bij tot het "draaideureffect", waar Campbell (2018) naar verwijst?

Verder levert de Canadese overheid inspanningen om inheemse volkeren de mogelijkheid te bieden om hun cultuur te behouden en tradities uit te voeren, zoals het klein aantal healing lodges, die cultuursensitieve ondersteuning bieden aan inheemse personen en de contacten met *Elders* (Couture, 2000; Garnett et al., 2013; Zinger, 2023). Op basis van de resultaten stellen wij dat er reeds inspanningen geleverd zijn inzake het aanbieden van cultuursensitieve activiteiten en ondersteuning voor bewoners die het inheemse pad volgen (R1-10). Doch blijven deze zaken beperkt tot bepaalde activiteiten die bijna in elk HH worden aangeboden en is er alsnog nood aan een betere inclusie van inheemse groepen op alle gebieden, zowel voor, tijdens als na detentie.

4) *Hoe beïnvloedt het Not-In-My-Backyard-fenomeen de implementatie van Canadese halfway houses?*

Het NIMBY-fenomeen komt voort uit een onderliggende repressie van het bredere publiek jegens ongewenste ontwikkelingen in hun directe omgeving (Hubbard, 2009; Schively, 2007). Zowel literatuur als empirische resultaten illustreren dat het plaatsen, renoveren of openen van HH's een langdurig en complex proces is, voornamelijk vanwege het gemeenschapsverzet (R2, 7, 8, 9; The Correctional Investigator, 2014). Uit de resultaten blijkt tevens dat, eenmaal een HH operationeel is en er geen incidenten plaatsvinden, het protest van de gemeenschap afneemt (R5). Dit suggereert dat weerstand vaak gebaseerd is op angst en onbekendheid. Betere voorlichting en sensibilisering zou wellicht kunnen helpen deze angst weg te nemen. Desalniettemin kan er latent verzet blijven ontstaan, vooral bij controversiële kwesties, zoals het huisvesten van zedendelinquenten (R2, 7, 8, 9; The Correctional Investigator, 2014).

Verder toont de literatuur dat HH's zich voornamelijk in gemarginaliseerde buurten bevinden (Maier, 2018; Maier, 2020a). Overigens pleiten sommigen voor meer sensibilisering om het publiek bewust te maken van de voordelen van HH's (Garcia, 2024; R1, 3, 4, 7, 8, 10), terwijl anderen bang zijn voor negatieve reacties bij te veel openheid (R2, 5, 9; The Correctional Investigator, 2014). Hoewel

de literatuur (Garcia, 2024; The Correctional Investigator, 2014) sensibilisering verkiest, tonen de resultaten en het onderzoek van Maier (2018) dat velen niet op de hoogte zijn van de aanwezigheid van HH's (Garcia, 2024; Maier, 2018; R1, 3, 4, 7, 8; The Correctional Investigator, 2014). We kunnen concluderen dat gemeenschapsverzet een obstakel blijft bij de uitbreiding, implementatie en werking van HH's.

6. Discussie

In eerste instantie kunnen er vragen worden gesteld over de veralgemeenbaarheid van dit onderzoek omdat er slechts tien respondenten werden geïnterviewd, dewelke allen directieleden zijn en bovendien vaak deel uitmaken van eenzelfde organisatie (R1-10). Ondanks het doorvragen tijdens de interviews rijst de vraag in hoeverre directieleden sociaal wenselijke antwoorden gaven. Het lijkt ons daarom een meerwaarde voor vervolgonderzoek om zowel *caseworkers* als bewoners te interviewen omtrent hun ervaringen wat betreft het leven in een HH. In wat volgt wordt er kritisch stilgestaan bij de bekomen resultaten en de gehanteerde literatuur op basis van de vier subvragen.

1) *Hoe verloopt de aanmeldingsprocedure in Canadese halfway houses?*

Aangezien de gehanteerde bron dateert van 2018 kan de vraag gesteld worden of het Statement of Work recentelijk een update heeft ondergaan of dat er voor 2018 nooit sprake was van dergelijke richtlijnen. Hoewel het volgens ons onwaarschijnlijk lijkt dat er voor 2018 geen (publiek) Statement of Work bestond, ontbreekt de huidige literatuur aan duidelijkheid op dit punt (Statement of Work, 2018). Doch is een Statement of Work cruciaal aangezien het controlerend karakter van *caseworkers* en HH's zonder richtlijnen mogelijks overschaduwd worden door hun ondersteunende rol (Maier, 2020).

Hoewel de literatuur en de resultaten duiden op het feit dat er geen officiële exclusiecriteria gehanteerd worden, weerspiegelt een gedetailleerde bevraging tijdens de interviews dat bepaalde individuen wél worden uitgesloten. Dit voornamelijk indien zij als een hoger risico worden ingeschat of wanneer de noden van het individu de mogelijkheden en faciliteiten van het HH te boven gaan (Bell & Trevethan, 2004; Maier, 2018; R1-10; St. Leonard's Society, 2007). Kritisch gezien kunnen we ons afvragen of dit de toegang tot een HH voor hen bemoeilijkt en in hoeverre er dan geen sprake is van exclusiecriteria. Is dit tevens de reden waarom CCC's werden opgericht? Zij zijn immers niet in de mogelijkheid om personen te weigeren (Abracen et al., 2015). Aangezien er doorgaans geen verplegend personeel en/of psychiatrisch personeel aanwezig is in de HH's (R1-10), kan ook de kritische vraag gesteld worden in hoeverre HH's aan de noden van personen met een psychiatrische problematiek kunnen voldoen. Eveneens krijgen zedendelinquenten vaak bijkomende voorwaarden opgelegd die hen verbieden om zich naar bepaalde plaatsen te begeven waar

minderjarigen aanwezig zijn (R2, 3, 4; Tewksbury & Copes, 2012). In hoeverre beperkt dit hun *re-entry*?

Vervolgonderzoek naar de officieuze exclusiecriteria is noodzakelijk. Vermits het gedrag in een penitentiaire inrichting anders is dan in een HH, kan de bedenking gemaakt worden in hoeverre de risico-inschatting overeenstemt met het gedrag dat in een HH tot uiting zal komen. Het belang hiervan ligt in het feit dat er op basis van deze risico-inschatting bepaald wordt door de CAT-commissie of een persoon al dan niet wordt toegelaten (Bell & Trevethan, 2004; Parole Board of Canada, 2024; R1, 2, 3, 4, 8, 9, 10).

2) *Hoe verloopt de werking in Canadese halfway houses?*

Vermits slechts twee respondenten het ICPM aankaartten, rijst bij ons de vraag in hoeverre bewoners door de PBC worden opgelegd dit programma te volgen (R9, 10). Aangezien het *maintenance programma*, ook wel het programma dat in de HH's wordt aangeboden, voornamelijk herhaling bevat van de eerder aangeleerde vaardigheden in de gevangenis, kunnen we ons de vraag stellen of de PBC het voldoende belangrijk acht om het vervolgprogramma op te leggen voor bewoners. Zowel op basis van beschikbare informatie omtrent de inhoud van het programma, als de beperkte toelichting door respondenten, kunnen we concluderen dat de programma's in de gevangenis wellicht meer belangstelling krijgen. Aangezien het hebben van een baan en een inkomen behoren tot cruciale elementen die bijdragen aan de *re-entry*, vragen we ons af in welke mate het mogelijk is om dergelijke programma's te volgen én om gelijktijdig een inkomen te verwerven.

Vanuit een kritisch oogpunt licht volgende bedenking op: In hoeverre zorgt begrip voor de situatie van bewoners ervoor dat bepaalde zaken en schendingen getolereerd worden door *caseworkers* en dus niet steeds gemeld worden aan de PO? Hoe verschilt deze discretionaire bevoegdheid tussen *caseworkers* en verschillende HH's in heel Canada? Bijkomend kan de kritische vraag gesteld worden of voor bepaalde overtreeders sneller meldingen worden gedaan, zoals bij zedendelinquenten. Zij worden immers volgens Backman (2016) door personeel doorgaans als "erger" beschouwd. Draagt deze stigmatisering bij aan een moeizame terugkeer naar de gemeenschap (Backman, 2016)? Onderzoek naar de discretionaire bevoegdheid van *caseworkers* kan daarom bijdragen aan antwoorden op bovenstaande bedenkingen.

Overigens is het interessant om diepgaand te onderzoeken wat het effect is van keukenteams in HH's op de *re-entry* van bewoners. Wat is de onderliggende reden of zienswijze achter de implementatie van keukenteams? Tracht men bewoners opnieuw autonomie te geven, waarover zij minder beschikten in de gevangenis, door hen zelf te laten koken? Is koken een manier om het leven in het HH 'plezieriger' en huiselijker te maken? Of tracht men keukenteams in te schakelen zodat

bewoners zich voornamelijk kunnen richten op de twee centrale elementen: werken en rehabilitatie? Vervolgonderzoek hiernaar is interessant om een breder inzicht te verwerven in de werking van HH's en bovendien is het nuttig om dit mee te nemen naar de verdere uitbreiding van Belgische transitiehuizen.

3) *Hoe ziet de inclusie van inheemse volkeren in Canadese halfway houses eruit*

Zoals blijkt uit de resultaten zijn HH's voornamelijk gelokaliseerd in stedelijke en/of industriële gebieden (R2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10). Daarom kan de bedenking gemaakt worden in welke mate deze geografische ligging voldoende geschikt is voor inheemse groepen die een spiritueel pad volgen met bijhorende ceremonies (Dingwall, 2020; Maier, 2020a). Een aantal ceremonies, waaronder de *sweat lodge*, vinden idealiter plaats in de buurt van een meer of rivier om zich na de ceremonie te kunnen verkoelen (Kanai Board of Education, 2004). Gezien de beperkingen die de NIMBY-beweging met zich meebrengt, rijst de vraag in hoeverre dergelijke spirituele behoeften kunnen worden gefaciliteerd in de huidige locaties van HH's.

Hoewel Canada verschillende initiatieven aanbiedt aan de inheemse minderheidsgroepen (Couture, 2000; Garnett et al., 2013; Zinger, 2023), wordt dit nog steeds gedaan vanuit een dominante visie, aangezien de Canadese overheid steeds verantwoordelijk is voor financiering om dergelijke ceremonies en tradities te laten plaatsvinden. In welke mate is er dan écht inzicht in de schade die inheemse volkeren hebben geleden? Ook wordt er voornamelijk ingezet op culturele initiatieven na het opleggen van een straf, terwijl men zich minder afvraagt hoe maatschappelijke fenomenen in de eerste plaats bijdragen aan het ontstaan van deviant gedrag bij inheemse groepen. Wordt er voldoende gewerkt aan de maatschappelijk kwetsbare positie waarin deze groepen zich heden ten dage nog steeds bevinden?

4) *Hoe beïnvloedt het Not-In-My-Backyard-fenomeen de implementatie van Canadese halfway houses?*

Ondanks het feit dat Canada klaarblijkelijk inzet op *re-entry*-initiatieven kan er toch wel de vraag gesteld worden in welke mate er acceptatie is van de gemeenschap wanneer er steeds protest ontstaat bij de opening of renovatie van HH's. Om dit protest te vermijden, wordt er gewezen op het belang van sensibilisering (R1, 3, 4, 7, 8). Doch blijft het onduidelijk op welke manier sensibilisering in de praktijk tot uiting komt en of er überhaupt sensibiliseringcampagnes worden neergezet.

6.1. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Voorts werden alle interviews online afgenomen waardoor bepaalde informatie mogelijk onderbelicht bleef. Bij online interviews is het immers moeilijker om alle non-verbale signalen op te vangen. Voor vervolgonderzoek lijkt het daarom interessant om etnografisch onderzoek te verrichten zodat de werking van HH's in zijn geheel kan worden onderzocht. Geuren, kleuren, de omgeving, achtergrondgeluiden, de groepsdynamiek, et cetera zijn allemaal factoren waar wij als onderzoekers op afstand geen invloed op hebben, hoewel dit sterk bijdraagt aan de werking van een voorziening.

Verder werd in deze masterproef enkel toegespitst op HH's voor federale overtreeders omwille van diverse redenen. Om een beter totaalbeeld te schetsen van de Canadese situatie is het daarom interessant om ook vervolgonderzoek te verrichten naar de mogelijkheden voor provinciale overtreeders bij hun *re-entry*.

Daarnaast was het initieel de bedoeling om een vergelijking te maken tussen Belgische transitiehuizen en Canadese HH's. Omwille van de beperkte ruimte in het kader van deze thesis was een diepe vergelijking onmogelijk. Tevens stond het transitiehuis van Mechelen open voor een interview, hoewel de resultaten en data voor gebruik diende te worden gecontroleerd door hen. Deze vorm van controle roept vragen op bij de werking van Belgische transitiehuizen. Waarom is deze controle vooraf noodzakelijk? Worden bepaalde zaken verborgen gehouden? Zaken die mogelijk een impact hebben op hoe de gemeenschap kijkt naar transitiehuizen? Heeft het NIMBY-fenomeen hier iets mee te maken? Of kan dit te wijten zijn aan het feit dat transitiehuizen geprivatiseerd zijn? Vervolgonderzoek naar de werking van transitiehuizen zou kunnen bijdragen aan antwoorden op bovenstaande bedenkingen.

Tot slot is er in Canada reeds onderzoek verricht naar de werking van HH's. Dit onderzoek is gedateerd waardoor er meer recent onderzoek dient te worden verricht naar de huidige werking. Recenter wetenschappelijk onderzoek is cruciaal en dit liefst in de omgeving zelf en niet op afstand. Hierbij lijkt het een sterke meerwaarde om ervaringen van bewoners te onderzoeken. Zij zijn immers de personen die het systeem kennen en vanaf de eerste rij ervaren. Zij weten in hoeverre HH's hen helpen in hun weg naar huis.

7. Bibliografie

7.1. Wetgeving

7.1.1. Belgische wetgeving

Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006.

KB van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis, BS 7 augustus 2019.

7.1.2. Canadese wetgeving

Corrections and Conditional Release Act. (1992). Government of Canada.

Criminal Code. (1985). Government of Canada.

Statement of Work, Appendix D, Community Residential Facilities. (2018, juli). Correctional Service of Canada.

7.2. Wetenschappelijke bronnen

7.2.1. Nationale bronnen

Boone, M. (2016). Effectiviteit van straffen. In *Criminologie en Strafrecht*. Boom Studietoeken criminologie & veiligheid. Den Haag: Boom Criminologie, 215-247.

De Vos, H. (2019, 12 april) Strafwitvoering in commerciële handen: moreel onverantwoord. KU Leuven blogt. Geraadpleegd op 20 december 2023, van <https://kuleuvenblogt.be/2019/04/12/strafuitvoering-in-commerciele-handen-moreel-onverantwoord/>

Mine, B., & Robert, L. (2015). Recidive na een rechterlijke beslissing. Nationale cijfers op basis van het Centraal Strafregister. La récidive après une décision judiciaire. Des chiffres nationaux sur la base du Casier judiciaire central (Rapport 2015-38). Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie.

- Nelissen, P. (2019). Re-integratie van ex-justitiabelen als speerpunt voor een herstelgerichte reclasseringspraktijk. *Tijdschrift voor Herstelrecht*, (19)2. <https://doi.org/10.5553/TvH/1568654X2019019002003>
- Nelissen, P. (2008). Interventies op basis van bevindingen uit de levensloopcriminologie: een nieuw paradigma voor verbetering? *Proces*, 87(3), 78-89.
- Noom, S., Van den Berg, J-W., & Breij, M. (2021). Risico- versus herstelgericht werken met delinquenten: duivels dilemma of verrijking van de behandeling? *Tijdschrift Klinische Psychologie*, 51(4), 350-357.
- Vanhouche, A., & Nederlandt, O. (2020). De Belgische transitiehuizen: nood aan een terugkeer naar het originele concept van detentiehuizen. *FATIK*, 167, 6-18.
- Van Kerckvoorde, J., Vettenburg, N., & Walgrave, L. (1984). Over de justitiële en maatschappelijke kwetsbaarheid van jonge werklozen. *Panopticon*, 5(4), 296-310.

7.2.2. Internationale bronnen

- Abracen, J., Gallo, A., Looman, J., & Goodwill, A. (2015). Individual Community-Based Treatment of Offenders With Mental Illness: Relationship To Recidivism. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(10), 1-17. DOI:10.1177/0886260515570745
- Abracen, J., & Looman, J. (2017). The risk-need-responsivity model: An expansion and revision with an emphasis on groups of high-risk, high-need offenders. In D. P. Boer, A. R. Beech, T. Ward, L. A. Craig, M. Rettenberger, L. E. Marshall, & W. L. Marshall (Eds.), *The Wiley handbook on the theories, assessment, and treatment of sexual offending*, pp 399-419. Wiley Blackwell.
- Andrews, D-A & Bonta, J., (2007). Risk-Need-Responsivity Model for offender assessment and rehabilitation (e-book). Public Safety Canada. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van https://www.researchgate.net/publication/310747116_Risk-Need-Responsivity_Model_for_Offender_Assessment_and_Rehabilitation#_fullTextFileContent
- Atienza, A., Tejpar, S., Shulman, T., & Sunderland, J. (2019). *A halfway house for indigenous men: Moving towards individual healing and public safety*. John Howard Society Hamilton.
- Backman, K. (2016). *Discretionary Decision-Making in Community Based Residential Facilities: An Exploratory Study of the Dynamics Between Halfway House Staff and Offenders on Conditional Release* [Masterproef, Simon Fraser University]. Library Simon Fraser University.

- Baldry, E., McDonnell, D., Maplestone, P., & Peeters, M. (2003). *Ex-prisoners and accommodation: what bearing do different forms of housing have on social reintegration?* (Final report, 46). Australian Housing and Urban Research Institute
- Bandura, A., Walters, H. R. (1969). *Social learning and personality development*. Holt Rinehart and Winston: New York.
- Bell, A., & Trevethan, S. (2004). *Community Residential Facilities in Canada: A Descriptive Profile of Residents and Facilities* (Report, 157). Correctional Service Canada.
- Bennet, N. (2000). Improving partnerships with aboriginal communities. In L. Motiuk & D. Jones (Eds), *Aboriginal people in corrections*, 12(1), 5-6. Correctional Service Canada.
- Berger, R. (2016). *Kriminalomsorgen: A Look at the World's Most Humane Prison System in Norway* [Seminariewerk, Duke University]. SSRN.
- Bonta, J., LaPrairie, C., & Wallace-Capretta, S. (1997). Risk prediction and re-offending: aboriginal and non-aboriginal offenders. *Canadian Journal of Criminology*, 39(2), 127-144.
- Boone, M., Althoff, M., & Koenraadt, F. (2016). *Het leefklimaat in justitiële inrichtingen*. BoomJuridisch.
- Campbell, C-M. (2018). *Correctional social work with Canada's indigenous people*. [Practicum Report, University of Northern British Columbia]. doi:10.24124/2018/58862
- Canadian Institutes of Health Research., Natural Sciences and Engineering Research Council of Canada., & Social Sciences and Humanities Research Council. (2018). *Tri-Council Policy Statement: Ethical Conduct for Research Involving Humans (TCPS 2)*. Government of Canada.
- Chadwick, N., Guarino, D., Johnson, S., & Wanamaker, A. (2021). *The Correctional Programs - supplementary evaluation of the Integrated Correctional Program Model: Community Program*. (Evaluation report). Correctional Service Canada. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.canada.ca/content/dam/csc-scc/migration/005/009/092/005009-0008-en.pdf>

- Clark, S. (2019). *Overrepresentation of Indigenous People in the Canadian Criminal Justice System: Causes and Responses*. Research and Statistics Division, Department of Justice Canada. Geraadpleegd op 5 december 2023, van <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/jr/oip-cjs/oip-cjs-en.pdf?fbclid=IwAR1DWzHGK0bOl9UASQAegBTPpSc0M65XAik9aH8j3LZ4PiTaEimycm2IUGk>
- Correctional Service Canada. (2010). *Evaluation report: Community Maintenance Program* (Evaluation report). Geraadpleegd op 24 april 2024 van, <https://publications.gc.ca/site/eng/449377/publication.html>
- Costanza, S.E., Cox, S.M. & Kilburn, J. (2015). The Impact of Halfway Houses on Parole Success and Recidivism. *Journal of Sociological Research*. 6(2). 39-55.
- CSOM. (2007). Managing the challenges of sex offender reentry. *Center for Sex Offender Management*. Geraadpleegd op 1 mei 2024, van <https://cepp.com/wp-content/uploads/2021/04/Managing-The-Challenges-of-Sex-Offender-Reentry-2007.pdf>
- Couture, J-E. (2000). Elder/Healer: The elements of promise. In L. Motiuk & D. Jones (Eds), *Aboriginal people in corrections*, 12(1), 38-39. Correctional Service Canada.
- Dingwall, G. (2020). Welcome home: using housing to address recidivism among indigenous people in Canada. *McGill Centre for Human Rights and Legal Pluralism*, 9(1), 6-40.
- Garcia, I. (2024). The value of reentry housing, zoning, and "not in my backyard" (NIMBY) obstacles, and how to overcome them. *MDPI*, 13(3). <https://doi.org/10.3390/land13030275>
- Garnett, K., Walsh, C-A., & Badry, D. (2013). Section 84 - Corrections and Conditional Release Act: Recommendations for reform. *A Journal of Aboriginal and Indigenous Community Health*, 11(2), 307-324.
- Griffiths, C-T., Dandurand, Y., & Murdoch, D. (2007). *The Social Reintegration of Offenders and Crime Prevention* (Research report). National Crime Prevention Centre.
- Grossi, L. (2017). Sexual offenders, violent offenders, and community reentry: challenges and treatment considerations. *Aggression and Violent Behavior*, 34, 59-67. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.04.005>

- Heckbert, D., & Turkington, D. (2001). *Turning points: a study of the factors related to the successful reintegration of aboriginal offenders* (Research report). Correctional Service Canada. Geraadpleegd op 24 april 2024, van publications.gc.ca/pub?id=9.568343&sl=0
- Hubbard, P. (2009). NIMBY. In R. Kitchin & N. Thrift. (Eds.) *International Encyclopedia of Human Geography*, pp 444-449. Elsevier Science.
- Hyatt, A-E. (2013). Healing through culture for incarcerated aboriginal people. *First peoples child & family review*, 82(2), 40-53.
- Jackson, M. (1989). Locking up Natives in Canada. *University of British Columbia law review*, 23(2), 215-300.
- Jeffries, S., & Stenning, P. (2014) Sentencing Aboriginal offenders: Law, policy, and practice in three countries. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 56(4), 447-494. <https://doi.org/10.3138/cjccj.2014.S03>
- Lee, L.M. (2023). Halfway Home? Residential Housing and Reincarceration. *American Economic Journal: Applied Economics*, 15(3). <https://doi.org/10.1257/app.20200150>
- LeMoel, K. (2008). Working the Frontlines: A Case Study of Job Dissatisfaction Among Paid Employees in the John Howard Society [Masterproef, Simon Fraser University]. Library Simon Fraser University. Geraadpleegd op 24 april, van <https://summit.sfu.ca/item/12926>
- Leroux, C-L. (2019). "Women don't belong to prison, they belong to communities": Governing the Criminalized Mother under the Auspices of Canada's Institutional Mother-Child Program [Doctoraat, University of Waterloo]. University of Waterloo Library. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://uwspace.uwaterloo.ca/handle/10012/15040?show=full>
- Lussier, P., & Mathesius, J. (2019). Not in My Backyard: Public Sex Offender Registries and Public Notification Laws. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 61(1), 105-116. doi:10.3138/cjccj.2018-0026
- Maier, K. (2018). Halfway to freedom: The role of the halfway house in Canada's penal landscape. [Doctoraat, University of Toronto]. Geraadpleegd op 24 april 2024, van https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/102913/3/Maier_Katharina_201811_PhD_thesis.pdf

- Maier, K. (2020). Intermediary workers: Narratives of supervision and support work within the halfway house setting. *Probation Journal*, 67(4), 1-7. <https://doi.org/10.1177/0264550520962191>
- Maier, K. (2020a). Mobilizing prisoner reentry research: halfway houses and the spatial-temporal dynamics of prison release. *Theoretical Criminology*, 25(4), 1-18. <https://doi.org/10.1177/1362480619896371>
- Martel, J., & Brassard, R. (2008). Painting the prison 'red': Constructing and experiencing aboriginal identities in prison. *The British Journal of Social Work*, 38(2), 340-361. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcl335>
- Martel, J., Brassard, R., & Jaccoud, M. (2011). When two worlds collide: aboriginal risk management in Canadian Corrections. *The British Journal of Criminology*, 51, 235-255. doi:10.1093/bjc/azr003
- Marquis, B. (2012). *Evaluation report: community corrections operations: Chapter 2: Community supervision strategies and staff safety* (Report). Correctional Service Canada.
- Mental Health Commission of Canada. (2021). *National Inventory of Mental Health and Substance Use Services and Supports for People Transitioning Out of the Criminal Justice System* (Final report). Geraadpleegd op 24 april 2024, van https://mentalhealthcommission.ca/wp-content/uploads/2021/11/Transition-services-and-supports-inventory-final-report-FINAL_ENG.pdf
- Milward, D-L. (2009). Raven grows new feathers: realizing contemporary indigenous visions of justice in Canada through the culturally sensitive interpretations of legal rights. [Masterproef, University of British Columbia].
- Milward, D-L. (2011). Sweating it out: Facilitating Corrections and parole in Canada through Aboriginal Spiritual Healing. *The Windsor Yearbook of Access to Justice*, 29. <https://doi.org/10.22329/wyaj.v29i0.4479>
- Mincke, C. (2016, 13 december). *It takes a border to escape* [Conference]. *General Geography Conference, Birmingham*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van https://dial.uclouvain.be/pr/boreal/object/boreal%3A178932/datastream/PDF_01/view
- Moerings, L. & M., Wingerden, S-G-C. & Vijfhuize, P-J. (2006). *Exodus, op de goede weg? Eindrapportage van het evaluatieonderzoek naar Exodus*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

- Murphy, L., & Fedoroff, J-P. (2013). Sexual offenders' views of Canadian sex offender registries: A survey of a Clinical sample. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 45(3), 238-249. 10.1037/a0033251
- Native Women's Association of Canada. (2019). CSC healing lodges and section 81 healing lodges policy backgrounder. Geraadpleegd op 24 april 2024, van https://nwac.ca/assets-knowledge-centre/NWAC_HealingLodges_v7_Interactive-1.pdf
- Nelken, D. (2010) *Comparative Criminal Justice: Making Sense of Difference*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446251546>
- Office of the Provincial Health Officer. (2013). *Health, Crime, and Doing Time: Potential impacts on the safe streets and communities Act (Former Bill C-10) on the Health and Well-being of Aboriginal People in BC (Report)*. PHO.
- Palis, H., Hu, K., Rioux, W., Korchinski, M., Young, P., Greiner, L., Nicholls, T-L., & Slaunwhite, A. (2022). Association of Mental Health Services: Access and Reincarceration Among Adults Released From Prison in British Columbia, Canada. *JAMA Network Open*. doi:10.1001/jamanetworkopen.2022.47146
- Paynter, M., Heggie, C., Martin-Misener, R., Iftene, A., & Murphy, G-T. (2022). Advocates' perspectives on the Canadian prison mother child program. *SSM - Qualitative Research in Health Journal*, 2. <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2022.100189>
- Paynter, M., Jefferies, K., McKibbin, S., Martin-Misener, R., Iftene, A., & Murphy, G-T. (2020). Mother-Child Programs for Incarcerated Mothers and Children and Associated Health Outcomes: A scoping Review. *Nursing Leadership*, 33(1), p 81-99.
- Rader, N. (2017). *Fear of crime*. Mississippi State University. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.10>
- Ricciardelli, R., & Moir, M. (2013). Stigmatized among the stigmatized: sex offenders in Canadian penitentiaries. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 55(3), 353-385. <https://doi.org/10.3138/cjccj.2012.E22>
- Ricciardelli, R., & Spencer, D. (2014). Exposing 'Sex' offenders: precarity, abjection and violence in the Canadian federal prison system. *The British Journal of Criminology*, 54(3), 428-448. 10.1093/bjc/azu012

- Robinson, P., Small, T., Chen, A., & Irving, M. (2023). Over-representation of indigenous persons in adult provincial custody, 2019/2020 and 2020/2019. *Juristat*. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2023001/article/00004-eng.htm>
- Schively, C. (2007). Understanding the NIMBY and LULU Phenomena: Reassessing Our Knowledge Base and informing Future Research. *Journal of Planning Literature*, 21(3), 255-266 <https://doi.org/10.1177/0885412206295845>
- Sioui, R., & Thibault, J. (2002). Examining reintegration potential for aboriginal offenders. In L. Motiuk & D. Jones & S. Trevethan. (Eds), *Focusing on Aboriginal issues* 14(3), pp. 49-51. Correctional Service Canada.
- Smith, M-A. (2020). Social Learning and Addiction. *Journal* pre-proof. doi: 10.1016/j.bbr.2020.112954
- Stanton, K. (2011). Canada's Truth and Reconciliation Commission: settling the past? *International Indigenous Policy Journal*, 2(3), <https://doi.org/10.18584/iipj.2011.2.3.2>
- Statistics Canada. (2016). Victimization of aboriginal people in Canada, 2014. *Juristat*.
- St. Leonard's Society. (2007). Principles to practice: Residential Services for the 21st century. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://stleonards.ca/wp-content/uploads/Good-Practices-Manual-Principles-to-Practice-2007.pdf>
- The Correctional Investigator. (2014). *Overcoming barriers to reintegration: An investigation of federal community correction centres* (Final Report). Public Safety Canada.
- Tewksbury, R., & Copes, H. (2012). Incarcerated Sex Offenders' expectations for reentry. *The Prison Journal*, 93(1), 102-122. DOI: 10.1177/0032885512467318
- Turnbull, S., & Hannah-Moffat, K. (2009). Under these Conditions: Gender, Parole and the Governance of Reintegration. *British Journal of Criminology*, 49(4), 532-551. <https://doi.org/10.1093/bjc/azp015>
- Van Wingerden, S. & Moerings, M. (2007). Het succes van Exodus; evaluatieonderzoek naar resocialisatie en recidive van oud-bewoners. *PROCES* 2007, (1), 2-8.
- Van Wingerden, S., Verweij, S. Wartna, B. & Moerings, M. (2017). *Exodus: Naar een leven zonder criminaliteit?* (rapport). Universiteit Leiden/Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

- Waldram, J. (1997). *The way of the pipe: Aboriginal spirituality and symbolic healing in Canadian prisons*. University of Toronto Press.
- White, E. (2003). Halfway Houses for federal offenders: What do we know about them? *Forum on Corrections Research*, 15(1), 22-24.
- Williams, F-P., & McShane, M-D. (2014a). Social Learning Theory. In F-P. Williams & M-D. McShane (Eds). *Criminological Theory*, pp. 181-194. Pearson.
- Wilton, G., Nolan, A., & Stewart, L. (2015). *The additive effects of participation in multiple correctional interventions and services for federally sentenced men* (Report R-363). Correctional Service Canada.
- Wong, J.S., Bouchard, J., Gushue, K. & Lee, C. (2018). Halfway Out: An Examination of the Effects of Halfway Houses on Criminal Recidivism. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 63(7), 1-20. <https://doi.org/10.1177/0306624X18811964>
- Zamble, E., & Quinsey, V-L. (2010). *The Criminal Recidivism Proces*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527579>
- Zinger, I. (2022) *Office of the Correctional Investigator Annual Report 2021-2022* (49th Report). The Correctional Investigator.
- Zinger, I. (2023). *Thematic Investigation: The rising costs of living behind bars annual report 2022-2023* (50th Report). The Correctional Investigator.
- Zorzi, R., Scott, S., Doherty, D., Engman, A., Lauzon, C., McGuire, M., & Ward, J. (2006). *Housing options upon discharge from correctional facilities* (Final Report). Canada Mortgage and Housing Corporation.

7.3. Overheidsdocumenten

7.3.1. Nationale overheidsdocumenten

- CTRG. (2021). Bezoek aan de transitiehuizen te Mechelen en Edingen (Visitatierapport).
- Federale Overheidsdienst Justitie. (2023, 11 januari). Detentiehuizen. Justitie.Belgium. Geraadpleegd op 11 december 2023, van <https://ap.lc/vCXwf>
- Huishoudelijk Reglement. (2019) Huishoudelijk reglement transitiehuis Mechelen. De huizen.

Regie der Gebouwen. (z.d.). *Transitiehuis*. Geraadpleegd op 9 november 2023, van <https://www.regiedergebouwen.be/nl/over-ons>

Transitiehuis (2021). *Visie en aanpak*. Geraadpleegd op 18 januari 2024, van <https://transitiehuizen.be/wp-content/uploads/2021/04/Visie-en-aanpak.pdf>

Agentschap Justitie en Handhaving. (2020). *Vlaams strategisch plan: hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025*. Vlaanderen. Geraadpleegd op 28 mei 2024, van https://www.departementwvg.be/sites/default/files/media/strap_2020_2025.pdf

7.3.2. Internationale overheidsdocumenten

Canada Border Services Agency. (2023, 23 oktober). *Detentions and alternatives to detention*. Government of Canada. Geraadpleegd op 10 oktober 2023, van <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/security-securite/detent/menu-eng.html>

Government of Canada. (2013a, november). *Fact sheet - Statutory Release and the Parole Board of Canada*. Geraadpleegd op 10 oktober 2023, van <https://ap.lc/ktSFn>

Government of Canada. (2024b, 10 mei). *Corporate Information*. Geraadpleegd op 14 februari 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/corporate.html>

Government of Canada. (2018c, 19 oktober). *Types of Conditional Release*. Geraadpleegd op 14 februari 2024, van <https://www.canada.ca/en/parole-board/services/parole/types-of-conditional-release.html>

Government of Canada. (2017d, 26 september). *What you need to know about parole if you're in Provincial/Territorial Custody*. Geraadpleegd op 18 april 2024, van <https://www.canada.ca/en/parole-board/corporate/publications-and-forms/what-to-know-if-in-provincial-territorial-custody.html>

Government of Canada. (2024e, 19 februari). *Community-based residential facilities (CBRFs)*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/corporate/facilities-security/community-facilities.html>

Government of Canada. (2021f, 20 december). *Correctional Programs for men*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/programs/offenders/programs/correctional-programs-men.html#5>

Government of Canada. (2023g, 13 april) *Federal program responses for women*. Department of Justice. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.justice.gc.ca/socjs-esjp/en/women-femmes/fpr-rpf>

Government of Canada (2022h, 23 maart). *Guideline 726-2: National correctional program referral guidelines*. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/corporate/acts-regulations-policy/commissioners-directives/guidelines/726-2.html#16>

Government of Canada. (2020i, 5 maart). *Correctional programs for women*. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/programs/offenders/women/correctional-programs-women.html>

Government of Canada. (2024k, 16 januari). *Indigenous people and communities*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.rcaanc-cirnac.gc.ca/eng/1100100013785/1529102490303>

Government of Canada. (2021l, 22 maart). *Indigenous healing lodges*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/programs/offenders/indigenous-corrections/healing-lodges.html>

Government of Canada. (2021m, 20 december). *Correctional programs for indigenous offenders*. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/programs/offenders/programs/indigenous.html>

Parole Board of Canada. (2018, 31 maart). *Performance Monitoring Report*. (Rapport 2017-2018). Government of Canada. Geraadpleegd op 10 oktober 2023, van <https://www.canada.ca/en/parole-board/corporate/transparency/reporting-to-canadians/performance-monitoring-report/2017-2018.html>

Parole Board of Canada. (2024, 2 januari). *Decision-Making Policy Manual for Board Members, third edition: Annex A glossary*. Government of Canada.

7.4. Maatschappelijke bronnen

7.4.1. Nationale maatschappelijke bronnen

Centrum Algemeen Welzijnswerk. (z.d.). *Vrouwenopvang*. CAW. Geraadpleegd op 20 december 2023, van <https://www.caw.be/hoe-wij-helpen/opvang/opvang-voor-vrouwen/>

De Wilde, B. (2021, 16 september). Van Quickenborne wil 15 detentiehuizen openen voor het eind van deze legislatuur. *VRT*. Geraadpleegd op 9 november 2023, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/09/16/van-quickenborne-wil-15-detentiehuizen-openen-voor-eind-legislat/>

7.4.2. Internationale maatschappelijke bronnen

BC Housing. (z.d.). *Women's transition housing and support program*. Geraadpleegd op 20 december 2023, van <https://www.bchousing.org/housing-assistance/women-fleeing-violence/womens-transition-housing-supports#:~:text=Transition%20houses%20-%20Transition%20houses%20provide,crisis%20intervention%20and%20safety%20planning>

Bensadoun, E.. (2019, juli 7). "Could be 48 hours.. or five years": Five things to know about Canadian immigration detention centres. *The Canadian Press*. Geraadpleegd op 10 oktober 2023, van <https://nationalpost.com/news/canada/five-things-to-know-about-canadian-immigration-detention-centres>

Black Press Media Staff. (2023, 5 november). B.C. Child sex offender wanted Canada-wide, missing from halfway house. *Victoria News*. <https://www.vicnews.com/news/bc-child-sex-offender-wanted-canada-wide-missing-from-halfway-house-6831937>

Chapman, J. (2013, 13 augustus). Counselors blocking halfway house upgrades, says agency. *CBC*. <https://www.cbc.ca/news/canada/hamilton/headlines/councillors-blocking-halfway-house-upgrades-says-agency-1.1385715>

Cuthbertson, R. (2019, 28 mei). Halfway houses across Canada refused to take this high-risk offender - except one. *CBC*. Geraadpleegd op 30 april 2024, van <https://www.cbc.ca/news/canada/nova-scotia/chris-watts-halifax-prison-transfer-1.5148988>

- Frew, N.. (2022, 31 december). Sex Offender to stay in Regina halfway house for 180 more days, weekend leave granted: parole board. *CBC News*.
<https://www.cbc.ca/news/canada/saskatchewan/parole-board-canada-furi-sex-offender-regina-1.6700435>
- Government of Canada. (2024j, 19 maart). *Halfway house worker in Ontario*. jobbank.gc.ca. Geraadpleegd op 24 april 2024, van https://www.jobbank.gc.ca/explore_career/job_market_report/occupation_report.xhtml
- GTL. (z.d.). *Offender Management System*. Geraadpleegd op 2 mei 2024, van <https://www.gtl.net/correctional-facility-services/enterprise-management-solutions/offender-management-system/>
- Kainai Board of Education. (2004). *Aboriginal Perspectives: Aboriginal studies 10*. Thomson Duval.
- MDH. (z.d.). *Home. Maison Decision House*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.decisioncanada.com>
- Oxford House. (z.d.). *Oxford house application*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.oxfordhouse.ca/oxford-application>
- RHHA. (2024). *Facility Index*. Geraadpleegd op 15 februari 2024, van <https://halfwayhouses.ca/en/region/ohha/>
- SLSS. (z.d.). *St. Leonard's Society of Sudbury Admission Policy*. St. Leonard Society of Sudbury. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://sudbury.stleonards.ca>
- Smith, C. (2017, 27 oktober). Yet another sex offender doesn't return to Vancouver halfway house. *The Georgia straight*.
<https://www.straight.com/news/987226/yet-another-sex-offender-doesnt-return-vancouver-halfway-house>
- The John Howard Society (z.d.) *The Integrated Correctional Program Model Community Maintenance Program (ICMP-CMP)*. The John Howard Society of Newfoundland & Labrador. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.johnhowardnl.ca/services/intervention/the-integrated-correctional-program-model-community-maintenance-program-icmp-cmp/>

8. Bijlagen

8.1. Bijlage 1: Belgische transitiehuizen

Vermits het transitiehuis een brug vormt tussen de opsluiting in een gevangenis en vaak een andere strafuitvoeringsmodaliteit, wordt er niet gesproken van “gedetineerden”, maar wel van “deelnemers”. Deze woordkeuze is belangrijk, vermits de werking van het transitiehuis zich voornamelijk richt op het leven buiten de muren (Transitiehuis Mechelen, z.d.). Dit huis in Mechelen wordt gerund door G4S Care en Exodus Nederland (Sillis, 2020). Deze uitbesteding van de overheid hoeft niet zozeer een probleem te zijn vermits het bijdraagt aan de maatschappelijke betrokkenheid. Niettemin rijzen er een aantal vragen bij het kiezen van een commerciële partner voor de uitvoering van transitiehuizen. Zo ging de voorkeur naar een maatschappelijke organisatie vermits een delict een indruk nalaat op de maatschappij. Toch werd er geopteerd voor een commerciële partner die goedkopere diensten kan aanbieden (De Vos, 2019; Vanhouche & Nederlandt, 2020). Volgens De Vos (2019) draagt dit bij tot twee problemen. Enerzijds wordt de vrijheidsberoving – de zwaarste straf die in België kan worden opgelegd – uitgevoerd door een commerciële organisatie. Met andere woorden is een bedrijf in de mogelijkheid om winst te maken door middel van de vrijheidsstraf. Is hier dan wel sprake van maatschappelijke betrokkenheid of enkel van winstbejag? Anderzijds bestaat de mogelijkheid dat winstmaximalisatie zal leiden tot wantoestanden (De Vos, 2019; Vanhouche & Nederlandt, 2020).

Verder is ook de integratie van het transitiehuis in de buurt en in de stad van groot belang. Op basis van buurtgericht werken maken de deelnemers gebruik van het reguliere aanbod in de samenleving (Transitiehuis Mechelen, z.d.). Normalisering wijst er immers op dat het leven in de instelling zoveel mogelijk moet worden gelijkgesteld aan het leven buiten de instelling (Beyens et al., 2014). Deze normalisering is binnen het penitentiair beleid een belangrijk concept. Net zoals differentiatie, individualisering en responsabilisering draagt het bij tot het bevorderen van re-integratie in de maatschappij. Volgens het normaliseringsprincipe worden gedetineerden of bewoners behandeld als volwaardige burgers en blijven hun rechten intact. Vanuit het perspectief van normalisering maken gedetineerden optimaal gebruik van lokale hulp- en dienstverlening, liefst buiten het huis. Dit bevordert de nabijheid, maar ook verhoogt dit de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van zowel gedetineerden als de samenleving (Beyens et al., 2014).

De visie van het transitiehuis te Mechelen legt een focus op drie factoren om de re-integratie te ondersteunen, namelijk: kracht, herstel en verbinding. Door krachtgericht te werken probeert het transitiehuis deelnemers te ondersteunen in het herstelproces (Transitiehuis, 2021; Wolf, 2016). De focus ligt op de individuele krachten en beschermende factoren, maar ook de criminogene factoren worden meegenomen. In dit proces bepalen de deelnemers zo veel mogelijk de vorm, richting en

inhoud van de ondersteuning. Het is van groot belang dat er een gelijkwaardige positie is tussen deelnemers en medewerkers. Dit om vertrouwen, respect en authenticiteit te waarborgen (Transitiehuis, 2021; Wolf, 2016). Verder zijn de gestelde doelen gebaseerd op tien levensdomeinen⁸. Er wordt gewerkt aan de hand van drie fasen waarin men prioritaire doelen zal bepalen, ondersteuning biedt in het behalen van de doelen en als laatste de behaalde doelen evalueert en afrondt (Transitiehuis, 2021).

Eveneens wordt er binnen het transitiehuis herstelgericht gewerkt, ook wel *restorative justice* genoemd (Marshall, 1998; Transitiehuis, 2021). Deviant gedrag wordt beschouwd als een sociaal conflict waarbij verschillende partijen betrokken zijn: de deelnemer zelf, het slachtoffer, het sociaal netwerk en de gemeenschap (Marshall, 1998; Transitiehuis, 2021). Verder zullen er duidelijke herstelacties opgesteld worden (Transitiehuis, 2021).

Als laatste staat 'verbinding' centraal in dit proces (Transitiehuis, 2021). Het transitiehuis laat toe dat deelnemers met elkaar leren samenleven en hierbij alsnog hun eigen ruimte kunnen behouden. Door samen te leven leren deelnemers om gezamenlijk problemen op te lossen, te communiceren en om te gaan met frustraties en conflicten (Transitiehuis, 2021). Tevens draagt ook de locatie van het transitiehuis bij aan het re-integratieproces waarbij verbinding centraal staat. Sociale inclusie van de deelnemer verwijst naar het volwaardig deel uitmaken van de gemeenschap (Transitiehuis, 2021). In de bron van Nelissen (2019) wordt verwezen naar het belang van de actieve rol van de gemeenschap in het re-integratieproces (Nelissen, 2019). Deze band wordt mogelijks verstoord door delinquent gedrag, hoewel dit een belangrijk draagvlak is dat aanwezig moet zijn. Enerzijds dient de deelnemer verantwoordelijkheid te nemen voor herstel. Anderzijds dient de samenleving deze persoon te accepteren en nieuwe mogelijkheden te bieden zodat deze persoon weer kan fungeren als een volwaardig lid van de samenleving (Nelissen, 2019). Ook de anomietheorie van Merton (1938) benadrukt het belang van een maatschappelijk draagvlak (Williams & McShane, 2014b). Bepaalde sociale structuren kunnen er namelijk voor zorgen dat welbepaalde personen minder mogelijkheden hebben waardoor succesvol zijn in de maatschappij wordt bemoeilijkt. Vanuit deze visie is criminaliteit een product van anomie (Williams & McShane, 2014b).

Overigens zijn transitiehuizen onderworpen aan "De Wet Externe Rechtspositie van 2006" en "Het KB van 22 juli 2019". Het transitiehuis kan hierdoor worden beschouwd als een strafuitvoeringsmodaliteit, namelijk een Uitgaansvergunning (UV) of Penitentiair Verlof (PV) (Huishoudelijk Reglement, 2019).

⁸ Wonen, geld en inkomen, werk en leren, vrij tijd, sociaal netwerk, partnerrelatie en seksualiteit, kinderen en opvoeding, zingeving, gezondheid/zelfzorg en veilig.

Verder blijkt dat er in de praktijk sprake is van extra plaatsingsvoorwaarden die niet in een wetgeving zijn opgenomen, noch officieel zijn meegedeeld. Het gaat dan voornamelijk om het gegeven dat gedetineerden die voor gemediatiseerde feiten en/of seksuele delicten werden veroordeeld. Ook veroordeelden die illegaal op Belgisch grondgebied verblijven of een behandeling voor middelengebruik ondergaan komen niet in aanmerking voor een plaatsing in dit kleinschalig woonproject (CTRG, 2021). Eveneens bestaat het risico dat enkel de personen die hun re-integratie al hebben gestart, en dus een grote slaagkans hebben, toegelaten worden tot de transitiehuizen (CTRG, 2021). Echter kan hierbij de vraag worden gesteld of personen met een groter risico en hogere kwetsbaarheid minder toegang krijgen tot een transitiehuis wegens de strikte toegangsvoorwaarden, terwijl deze doelgroep in de praktijk meer nood heeft aan een residentievoorwaarde om de overstap naar de maatschappij te vergemakkelijken (CTRG, 2021). Volgens het verslag van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen van 2021 lijkt een gelijke toegang tot een transitiehuis hierdoor niet gegarandeerd (CTRG, 2021). Ook speelt de moedergevangenis een rol in het verkrijgen van toegang tot een transitiehuis. Momenteel kunnen enkel de gedetineerden die in de gevangenis van Mechelen verblijven een plaats krijgen in het transitiehuis van Mechelen (CTRG, 2021).

Hoewel er sprake is van een meer huishoudelijke sfeer, zijn transitiehuizen alsnog gesloten en beveiligde omgevingen. In deze huizen zijn dan ook strikte regels van toepassing. Deze zijn terug te vinden in het huishoudelijk reglement van elk huis. Overigens hebben deelnemers in het huis meer vrijheden dan in een klassieke gevangenis, maar kunnen niet steeds op eigen houtje binnen of buiten (Federale Overheidsdienst Justitie, 2023).

Transitiehuizen zijn onderworpen aan "De Wet Externe Rechtspositie" en het "KB van 22 juli 2019". Het transitiehuis kan hierdoor worden beschouwd als een strafuitvoeringsmodaliteit, namelijk een Uitgaansvergunning (UV) of Penitentiair Verlof (PV) (Huishoudelijk Reglement, 2019). De beslissing om een persoon over te plaatsen naar een transitiehuis ligt bij de Minister van Justitie, in concreto de Directie Detentiebeheer. Dit omwille van het feit dat de plaatsing deel uitmaakt van de penitentiaire capaciteit, waarvoor de Minister van Justitie verantwoordelijk wordt geacht (CTRG, 2021).

Bovendien vereist een overplaatsing een aantal voorwaarden waaraan de veroordeelde moet voldoen. Deze staan omschreven in artikel 9/3 van de Wet Externe Rechtspositie (2014) en luiden als volgt:

"1° De veroordeelde bevindt zich, op achttien maanden na, in de tijdsvoorwaarden voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling;

2° De veroordeelde beschikt over de vaardigheid om in een open gemeenschapsregime te verblijven;

3° Er bestaan geen tegenaanwijzingen waaraan men niet kan tegemoet komen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; deze tegenaanwijzingen hebben betrekking op het gevaar dat de veroordeelde zich tijdens de periode van plaatsing in een transitiehuis aan de strafuitvoering zou onttrekken, ernstige strafbare feiten zou plegen of de slachtoffers zou lastig vallen;

4° De veroordeelde stemt schriftelijk in met het plaatsingsplan en de daaraan verbonden voorwaarden;

5° De veroordeelde stemt schriftelijk in met het huishoudelijk reglement.”

Een plaatsing gebeurt telkens op schriftelijk verzoek van de directeur. Binnen de veertien dagen na ontvangst van het dossier neemt de Minister van Justitie of diens gemachtigde een beslissing. Deze beslissing wordt vervolgens binnen de 24 uur meegedeeld aan de veroordeelde. Het Openbaar Ministerie en de directeur worden hieromtrent ingelicht. Ook wordt de toekenning tot plaatsing in een transitiehuis binnen de 24 uur meegedeeld aan de Procureur des Konings van het arrondissement waar de veroordeelde zal verblijven. De Wet externe rechtspositie (2014) voorziet geen beroepsmiddel tegen een negatieve beslissing (CTRG, 2021).

Bronvermelding bijlage 1

Beyens, K., Claus, H., & Naessens, L. (2014). Meer van hetzelfde: is dat wel een goed idee? *Panopticon*, 35(3), 213-218.

CTRG. (2021). Bezoek aan de transitiehuizen te Mechelen en Edingen (Visitatierapport).

De Vos, H. (2019, 12 april) Strafuitvoering in commerciële handen: moreel onverantwoord. *KU Leuven blogt*. Geraadpleegd op 20 december 2023, van <https://kuleuvenblogt.be/2019/04/12/strafuitvoering-in-commerciele-handen-moreel-onverantwoord/>

Federale Overheidsdienst Justitie. (2023, 11 januari). *Detentiehuizen*. Justitie.Belgium. Geraadpleegd op 11 december 2023, van <https://ap.lc/vCXwf>

KB van 22 juli 2019 tot bepaling van de normen voor de erkenning als transitiehuis en houdende de exploitatievoorwaarden voor een transitiehuis, BS 7 augustus 2019.

Marshall, T. (1998) *Restorative Justice: An Overview*. Ctr for Restorative Justice and Mediation (Report). Home Office Research Development and Statistics Directorate.

- Nelissen, P. (2019). Re-integratie van ex-justitiabelen als speerpunt voor een herstelgerichte reclasseringspraktijk. Tijdschrift voor Herstelrecht, (19)2. <https://doi.org/10.5553/TvH/1568654X2019019002003>
- Huishoudelijk Reglement. (2019) Huishoudelijk reglement transitiehuis Mechelen. De huizen.
- Sillis, M. (2020). Op bezoek in het transitiehuis: 'Hoe leger het hier is, hoe beter'. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 9 november 2023, van <https://sociaal.net/verhaal/op-bezoek-in-het-transitiehuis/> Transitiehuis (2021). Visie en aanpak. Geraadpleegd op 18 januari 2024, van <https://transitiehuizen.be/wp-content/uploads/2021/04/Visie-en-aanpak.pdf>
- Vanhouche, A., & Nederlandt, O. (2020). De Belgische transitiehuizen: nood aan een terugkeer naar het originele concept van detentiehuizen. FATIK, 167, 6-18.
- Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, BS 15 juni 2006.
- Williams, F-P., & McShane, M-D. (2014b). Anomie Theory. In F-P. Williams & M-D. McShane (Eds). Criminological Theory, pp. 80-93. Pearson.
- Wolf, J. (2016). Krachtwerk. Coutinho.

8.2. Bijlage 2: Externe programma's

Zoals eerder aangehaald zijn er in Canada verschillende NGO's die halfway houses en andere diensten aanbieden aan kwetsbare personen. De bekendste en grootste organisaties zijn: the John Howard Society, Elizabeth Fry Society, St. Leonard's Society en the Salvation Army (St. Leonard's Society, 2007). Vermoedelijk zijn er nog andere organisaties die voor ons onbekend zijn gebleven of die doorgaans kleiner zijn en minder informatie vrijgeven op het internet. De grotere organisaties bieden vaak verschillende programma's aan vanuit hun organisatie. Echter is dit afhankelijk qua regio. Zo is er bijvoorbeeld John Howard Ontario, John Howard Calgary, John Howard Toronto, John Howard BC, en verder. Hier is een uiteenzetting terug te vinden van een aantal programma's op basis van de beschikbare maatschappelijke bronnen.

Om deze reden opteerden wij ervoor om na te gaan welke programma's allemaal worden aangeboden en om bovendien bondig de programma's van één enkele organisatie uit te werken die in verschillende organisaties wordt aangeboden. Verder zal worden gekeken of bepaalde programma's eerder uitzonderlijk worden aangeboden. Los van deze organisaties zijn er tevens een heleboel programma's die aangeboden worden, met name Anonieme Alcoholiekers (AA), Anonieme Verslaafden (NA) en verder. Nogmaals zullen wij ons beperken tot de programma's die worden aangeboden door de ietwat grotere organisaties in Canada en dewelke naar onze mening het meest relevant lijken. Echter is een volledige omschrijving van alle aangeboden programma's terug te vinden op de websites van de desbetreffende organisaties.

Ten eerste is er een anger managementprogramma (agressiehanteringsprogramma) dat wordt aangeboden door de John Howard Society. Dit is een groepstraining om de kandidaten te leren om zichzelf te beheersen. Bijkomend worden er ook zelfbeheersingsvaardigheden aangeleerd die ervoor kunnen zorgen dat ze de frequentie en duur van hun frustraties kunnen beperken. De verschillende sessies behandelen onder andere het begrijpen van woede, het identificeren van woede, op welke manier dit een invloed heeft op onze emoties en hoe we deze gevoelens kunnen verminderen. De groepssessies worden hier doorgaans in de ochtend of in de namiddag gegeven. Opvallend is wanneer men deze sessies individueel wilt volgen, hier een hoog kostenplaatje aan is verbonden, namelijk 375 dollar. Eerder in dit onderzoek is aangehaald dat deelnemers soms meer nood hebben aan individuele sessies. Wanneer iemand zonder inkomen in een halfway house verblijft, kan deze mogelijks het bedrag van individuele sessies niet betalen. Bij de groepssessies gaat het om een "degressieve schaal", met andere woorden is dit doorgaans goedkoper en bovendien dus haalbaarder (John Howard Society, z.d.).

Ten tweede zijn er bij bijna elke organisatie werknemerprogramma's. Deze bieden individuele ondersteuning bij het vinden en behouden van een baan. De wensen en/of doelen van de deelnemers worden opgelijst en er worden verschillende workshops aangeboden om te helpen bij het

schrijven van een CV, het zoeken naar werk, helpen voorbereiden op een interview, enzovoort. Deze ondersteuningstools kunnen ook online gevolgd worden en de deelnemers krijgen hier een certificaat van waarmee ze kunnen aantonen dat ze de lessen gevolgd hebben. Om meer jobmogelijkheden te creëren voor deze personen werkt men samen met werkgevers om de gepaste sollicitanten te vinden voor hen (John Howard Society, z.d.). Een voordeel van dit programma is dat het deels individueel is. Een ander voordeel is dat men de mogelijkheid heeft om het programma online te volgen. Door de nauwe samenwerking met werkgevers zijn er meer mogelijkheden en is de stap kleiner voor de kandidaat. De kandidaat hoeft niet ergens alleen binnen te gaan. Hij/zij wordt namelijk ondersteunt doorheen het proces en ontwikkelt bovendien meer zelfvertrouwen door de verschillende workshops. In deze workshops en tijdens één op één-gesprekken kunnen specifieke struikelblokken waarmee ex-overtreders kampen, besproken worden (John Howard Society, z.d.). Neem bijvoorbeeld het dilemma van een strafblad. Moet men dit bezorgen aan de werkgever of niet? Dit zijn specifieke problematieken die organisaties zoals John Howard Society mee in rekening nemen (John Howard Society, 2019). Het employment-programma is tevens niet één programma. Het programma bestaat immers uit verschillende onderdelen. Deze zijn opnieuw verschillend per regio. De vraag kan wel gesteld worden of de personen die verblijven in een meer rurale gemeenschap dezelfde mogelijkheden hebben als personen die in een stadsomgeving wonen. De website geeft niet aan of deelname aan het programma betalend is. Dit kan mogelijks per regio en per programma verschillen (John Howard Society, z.d.). Zal het gebrek aan een inkomen tijdens deelname aan een behandelingsprogramma ervoor zorgen dat de meerderheid van de bewoners in een halfway house gaat werken?

Een derde reeks programma's wordt aangeboden door de Elizabeth Fry Society (Elizabeth Fry Society, z.d.). Deze organisatie biedt verschillende diensten aan voor vrouwen. Ze hebben onder andere een "Community In-Reach"-programma voor vrouwen in de gevangenis en na het verlaten van de gevangenis. Deze organisatie ondersteunt vrouwen in de gemeenschap, helpt hen zoeken naar een woning, gaat mee naar afspraken, helpt hen in het contact met hun kinderen, et cetera. Dit programma omvat eveneens verschillende domeinen. Doordat het contact reeds in de gevangenis begint, trachten men een vertrouwensrelatie op te bouwen (Elizabeth Fry Society, z.d.). Verder is er weinig informatie beschikbaar omtrent dit traject en specifieke modules die gehanteerd worden.

Een vierde en eerder "uitzonderlijk" programma is "Caring Dads". Dit programma wordt aangeboden aan vaders die zelf initiatief hebben genomen, zijn aangemeld via de rechtbank, Children's Aid Society of via probatie. In dit programma leren vaders aangepaste manieren om met hun kind(eren) te communiceren en ze te ondersteunen in hun noden (John Howard Society, z.d.). Dit programma duurt 17 weken en is doorgaans voor een overtreder die zijn kinderen fysiek en emotioneel heeft misbruikt of verwaarloosd. Alvorens een persoon kan deelnemen aan dit programma is er een intakegesprek om te evalueren of men al dan niet geschikt is. Dit programma wordt aangeboden in

verschillende regio's (John Howard Society, z.d.). In de regio van Waterloo en Wellington wordt dit programma omschreven als "vrijwillig", hierbij kan de vraag worden gesteld of dit wel zo vrijwillig is wanneer men doorverwezen wordt door de rechtbank.

Een vijfde onderdeel omvat de middelenmisbruikprogramma's. Tijdens het onderzoek naar deze programma's werd al snel duidelijk dat deze niet simpelweg voor iedereen beschikbaar zijn. Een programma in Toronto van John Howard heeft een programma genaamd "Anger Management Substance Abuse Community Justice Program". Dit programma is enkel beschikbaar voor personen die aangemeld zijn via de "Community Justice Programs". Met andere woorden moeten personen dus een middelenmisbruikprogramma opgelegd krijgen (John Howard Society, z.d.). Hierbij kan de vraag gesteld worden of voldoende personen dergelijk programma opgelegd krijgen. Verschillende NGO's bieden programma's aan voor individuen met een verslaving. Echter komen deze vaak vanuit een harm reduction-filosofie tot stand (Government of Canada, 2023). Een deel van deze programma's zijn voor ex-overtreders niet aangeraden aangezien zij een voorwaarde opgelegd kregen die hen verbiedt drugs te gebruiken. Verder kunnen we ervan uitgaan dat er in de halfway houses zelf gewerkt wordt aan de onthouding van drugs en alcohol, maar is dit voldoende? Bijkomend kan er ook de vraag gesteld worden of de websites van deze organisaties beperkte informatie bevatten of er simpelweg niet meer aangeboden wordt tijdens de sessies.

Een zesde programma dat zeker niet mag ontbreken aan deze analyse is de "general counseling service" die de Elizabeth Fry Society organiseert voor vrouwen die zich in een situatie van sociale, economische of juridische achterstelling bevinden. Deze dienst bevat ondersteuning in het verwerken van een trauma, het aanleren van ouderschapsvaardigheden, agressiebeheersing, huishoudelijk geweld, middelenmisbruik, gokverslaving en verder verschaft het ook informatie wat betreft rechten, gezondheid en veiligheid. Deze ondersteuning wordt zowel één op één als in groepsverband aangeboden. Vrouwen kunnen eveneens bepaalde workshops volgen die bij hun problematiek(en) aansluiten. Deze service bevat geen kostenplaatje (Elizabeth Fry Society, z.d.).

Verder biedt Elizabeth Fry ook een specifiek emotieregulatie- en agressiebeheersingsprogramma aan voor meerderjarige vrouwen. Dit programma tracht de emotionele disregulatie, die leidt tot woedeaanvallen, aan te pakken. De individuen leren over hun irrationele gedachten die bijdragen aan het ontstaan van woedeaanvallen. Het doel van dit programma is om de deelnemers tools en alternatieve methodes aan te leren om met deze gedachten en gevoelens om te gaan. Aan dit programma zijn geen kosten verbonden en dit kan eveneens online aangeboden worden. Om aan dit programma deel te nemen dient men zichzelf aan te melden, doorverwezen te worden door een andere organisatie of aangemeld te worden via een mandaat van de rechtbank (Connex Ontario, z.d.; Elizabeth Fry Society, z.d.).

Tot slot biedt The Salvation Army "the positive lifestyle program" aan (The Salvation Army, z.d.). Voorafgaand aan dit programma vindt een intakegesprek plaats met het desbetreffende individu. Het programma bestaat uit 12 modules, elke één op één sessie neemt doorgaans één uur in beslag. Een persoon kan zich zelf aanmelden voor dit programma of kan doorverwezen worden door een professional. Het doel van dit programma is om mensen te ondersteunen in een nieuwe start. Door middel van gesprekken en opdrachten tracht men zelfontdekking, zelfinzicht en persoonlijke ontwikkeling te bekomen (The Salvation Army, z.d.).

Bronvermelding bijlage 2

Connex Ontario. (z.d.) *Elizabeth Fry Society, Emotion Regulation Program*. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.connexontario.ca/Program-Details?ProgramId=35314>

Elizabeth Fry Society. (z.d.) *Reintegration Services*. Elizabeth Fry Society North-Western Ontario. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://elizabethfrynwo.org/programs-services/reintegration/>

Elizabeth Fry Society. (z.d.) *Counseling Services*. Elizabeth Fry Toronto. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://efrytoronto.org/programs-services/counselling-services/>

Elizabeth Fry Society. (z.d.) *Individual Counseling and Group Programming*. Elizabeth Fry Society of Ottawa. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://efryottawa.com/programs-and-services/individual-counselling-and-group-programming/>

John Howard Society. (z.d.) *Programs & Services*. John Howard Society Ontario. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://johnhoward.on.ca/find-services/programs-services-lookup/>

John Howard Society. (2019). *Criminal Record Disclosure E-Learning*. John Howard Society Ontario. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://policerecordhub.ca/en/arrest-disclosure/>

John Howard Society. (z.d.) *Caring Dads*. John Howard Society of Kawartha Lakes & Haliburton. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://johnhoward.on.ca/kawartha/caring-dads/>

The Salvation Army. (z.d.) *Positive Lifestyle Program*. [Brochure]. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <http://www.ottawaboothcentre.org/Content/Positive-Lifestyle-Program-Brochure-1-1.pdf>

8.3. Bijlage 3: Culturele tradities inheemse volkeren

Een belangrijk onderdeel in ceremoniële bijeenkomsten is het geven van offers, waarbij mensen traditioneel gezien hun meest waardevolle bezittingen schenken of uitdelen aan gasten en/of leden uit hun gemeenschap. Dergelijke geschenken zijn een erkenning dat middelen bedoeld zijn om te delen, wat opnieuw het belang van gift-giving aantoont. Vrijgevige mensen verwerven immers status en er wordt verwacht dat men hierdoor zegeningen ontvangt van spirituelen. Over het algemeen is het vanzelfsprekend dat men als ontvanger iets teruggeeft, zodat er sprake is van een wisselwerking tussen de gever en de ontvanger. Indien de ontvanger niet in de mogelijkheid is om iets te schenken, kan deze een loyaliteit of een dienst als alternatief aanbieden. Het gaat voornamelijk om het gebaar en niet zozeer om het geschenk. Verder zijn traditionele ceremoniële bijeenkomsten van inheemse gemeenschappen seizoensgebonden in plaats van gericht op specifieke data. Zo werd bijvoorbeeld een ceremonie gehouden om de gift van de zalm te vieren, toen de eerste zalm van het jaar werd gevangen (Kainai Board of Education, 2004). Om meer helderheid te creëren omtrent deze praktijken en ceremonies zullen enkele van deze in wat volgt bondig uiteengezet worden.

Een eerste, en ietwat oudere, ceremonie binnen een aantal Inheemse culturen is de Mâhtâhitowin, ook wel de "Weggeefdans" genoemd. Mensen bidden tijdens dergelijke dansen voor een goed en lang leven. De ceremonie vindt overigens vlak voor de winter plaats, wat geen toeval is aangezien er ook wordt gebeden voor een goede jacht. De dans eindigt met het uitdelen van verschillende zaken, zoals dekentjes, geld, paarden, et cetera (Kainai Board of Education, 2004).

Verder maken heel wat ceremonies gebruik van heilige of symbolische objecten die een diepe betekenis hebben en die de kernwaarden van de cultuur en overtuigingen weerspiegelen. Zo is bijvoorbeeld de 'Dene Tha', of de trommel, meer dan gewoonweg een muziekinstrument. Het vertegenwoordigt namelijk de identiteit, spiritualiteit en communicatie met de schepper. Ook representeert het respect voor ouderen, moeders, kinderen en de natuur (Kainai Board of Education, 2004). Daarnaast worden tabak en de pijp in ceremonies gesymboliseerd als communicatie met de schepper. Tabak staat voor eerlijkheid en integriteit en de rook stuurt zichtbare gedachten vooruit alvorens woorden worden uitgesproken. Dit om respect en eerlijkheid in communicatie te waarborgen (Kainai Board of Education, 2004).

Een tweede ceremonie is de "Theedans". Deze dient ter herkenning van belangrijke gebeurtenissen zoals onder andere sterfgevallen, seizoensveranderingen of succesvolle jachten. Een Theedans omvat doorgaans gebed, feesten, dansen, sociaal contact, het vertellen van verhalen en toespraken van Elders. Het doel van elke dans wordt aan profeten, dewelke spirituele leiders zijn, onthuld via dromen. De liedjes die tijdens de ceremonie worden gezongen staan centraal in de dans omdat deze het belangrijkste middel blijken te zijn om te communiceren met spirituelen (Kainai Board of Education, 2004).

Een derde ceremonie is de "Sweat Lodge". Deze ceremonie omvat fysieke en spirituele zuivering en kan op diverse manieren plaatsvinden. Verschillende soorten hutten worden gebouwd met verschillende doeleinden en volgens protocollen die overeenstemmen met de desbetreffende gemeenschap, maar meestal in de vorm van een schildpad. Vandaag de dag worden sweat lodges gebruikt door inheemse personen om spirituele oplossingen te zoeken voor zichzelf en voor hun gemeenschappen. Ter voorbereiding van een sweat lodge ceremonie wordt een heilige plaats uitgezocht om de ceremonie te laten plaatsvinden. Dit is vaak in de buurt van een rivier, vijver of meer. Een rotskuil bevindt zich in het midden van de heilige plek waarrond de hut is gebouwd. De hutten zijn meestal bedekt met dierenhuiden, dekens, geweven matten, schors en dergelijke. Alvorens de "baarmoeder van Moeder Aarde" of de hut wordt betreed, kleden de deelnemers zich uit. Vervolgens nemen de deelnemers plaats in de heilige cirkel, die de cirkel van het leven voorstelt. Hierna worden heilige stenen in de hut gebracht om nadien de hut af te sluiten om de duisternis van onze geest en onwetendheid te symboliseren. Om licht te krijgen dient onze geest gezuiverd te worden. De heilige stenen worden in de rotskuil verhit onder verantwoordelijkheid van een Vuurmeester. Meestal gaat de ceremonie van start met een stilte die door sommigen wordt beschouwd als de ware stem van de schepper. Na het toespreken van zowel de Grote Geest, Moeder Aarde als de vier windrichtingen, wordt een kruidenmengsel over de verhitte rotsen gegoten. De pijp wordt met de klok mee doorgegeven van persoon tot persoon. Dit ritueel wordt meerdere keren herhaald terwijl de deelnemers bidden voor hun families, vrienden, elkaar en zichzelf, waarbij men vraagt voor genezing, sterkte, bescherming en vergeving voor elke vorm van schade die ooit aan een persoon werd berokkend. Tijdens de ceremonie worden liedjes gezongen of er worden problemen besproken. Na de ceremonie verlaten de deelnemers de hut en zoeken verkoeling op in het nabijgelegen water en reflecteren met elkaar over hun ervaringen met de ceremonie (Kainai Board of Education, 2004; Garrett et al., 2011).

Onderzoek van Colmant et al. (2006) toont bovendien aan dat het effect van zweten zowel fysieke als psychologische effecten heeft. In hun onderzoek naar de effecten van zweetprocessen op groepsdynamieken wijzen zij op toenemend bewijs dat sauna's en sweat lodges bijdragen aan een gezondere huid en een betere immuniteit. Andere effecten hiervan zijn bijvoorbeeld spierrelaxatie, een betere nachtrust, pijnbestrijding en verder. Daarnaast hebben sauna's een positief effect op de mentale gezondheidstoestand van zowel mannen als vrouwen. Deze effecten waren onder andere verbeteringen in de mentale energie, relaxatie, frustratie en spanningen/angsten (Colmant et al., 2006). Ook gedetineerden stellen zelf dat sweat lodges bijdragen aan hun fysieke en mentale genezing (Hyatt, 2013).

Een vierde ceremonie is de Smudging-ceremonie. Deze genezingsceremonie vereist het verbranden van bepaalde kruiden om een rook te ontwikkelen. De rook wordt beschouwd als een zeer krachtige,

reinigende geest om mensen, terreinen, huizen en objecten te zuiveren. Diverse inheemse groepen hebben hun eigen methoden om kruiden en/of grassen te mengen (Portman & Garrett, 2006).

Bronvermelding bijlage 3

Colmant, S-A., Eason, A-E., Winterowd, C-L., Jacobs, S-C., & Cashel, C. (2006). Investigating the effects of sweat therapy on group dynamics and affect. *The journal for specialists in group work*, 3(4), 329-342. 10.1080/01933920500184931

Garrett, M-T., Torres-Rivera, E., Brubaker, M., Portman, T-A-A., Brotherton, D., West-Olatunji, C., Conwill, W., & Grayshield, L. (2011). Crying for a vision: The Native American Sweat Lodge Ceremony as Therapeutic Intervention. *Journal of Counseling & Development*, (88)3, 318-325. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2011.tb00096.x>

Hyatt, A-E. (2013). Healing through culture for incarcerated aboriginal people. *First peoples child & family review*, 82(2), 40-53.

Kainai Board of Education. (2004). *Aboriginal Perspectives: Aboriginal studies 10*. Thomson Duval.

Portman, T-A-A., & Garrett, M-T. (2006). Native American healing traditions. *International journal of disability, development and education*, 53(4), 453-469. 10.1080/10349120601008647

8.4. Bijlage 4: Programma's aangeboden door CSC voor inheemse groepen

Onderzoek wijst uit dat Inuit-mannen als hoger risico worden beschouwd dan de andere twee inheemse groepen. Zij zouden een lager re-integratiepotentieel en motivatieniveau hebben (MacDonald & Ritchie, 2014). Omwille van de uniekheid en specifieke behoeften van Inuit-mannen is er daarom sprake van een programma voor mannelijke Inuits. Het "Inuit Integrated Correctional Program - IICP" behandelt de specifieke noden van Inuit-mannen. Dit programma loopt doorheen het volledige traject van de overtreder en behandelt bovendien meerdere risicofactoren. Het programma bestaat tevens uit een voorprogramma, hoofdprogramma en een onderhoudsprogramma. Het programma erkent de eigenheden van deze specifieke groep, biedt de juiste culturele activiteiten aan en is daarom cultuursensitief. Verder spelen Elders een belangrijke rol in de uitwerking van dit programma. Ook dit programma biedt zowel groepssessies als individuele sessies aan volgens verschillende intensiteitsniveaus (Government of Canada, 2021m).

Overigens bestaat er een aparte stroming voor inheemse vrouwen. Gedurende hun verblijf in de gevangenis is er sprake van een engagementsprogramma, dat tevens tot het voorprogramma behoort. Dit programma beoogt vrouwen te motiveren om hun leven te verbeteren door het aanleren van vaardigheden. Ook wordt problematisch gedrag geïdentificeerd. Daarbovenop introduceert men tijdens circa 12 groepssessies het "healing plan". Dit plan leert hen positieve copingvaardigheden aan met als doel een positieve levensstijl te bekomen. Het engagementsprogramma wordt voor geheel aangeboden onder begeleiding van een Elder. Verder is er ook sprake van een Indigenous Women Offender Correctional Program, met een gemiddeld en hoog intensiteitsniveau, dat kan worden gevolgd in de gevangenis na het voorprogramma (Government of Canada, 2021m). In het kader van deze thesis wordt hierop niet dieper ingegaan.

Tot slot is er ook sprake van het IWO-SMP (Indigenous Women Offender Self-management Programma). Dit programma helpt de vaardigheden, die in voorgaande programma's werden aangeleerd, te onderhouden. Het programma legt een focus op het versterken van de copingvaardigheden, het vergroten van het zelfbewustzijn, het stellen van doelen, het oplossen van problemen en zowel het ontwikkelen en herzien van "healing plans". Zowel in de gemeenschap als in de gevangenis wordt dit programma aangeboden aan vrouwen die de voorgaande programma's reeds hebben gevolgd. Vrouwen die de voorgaande programma's niet hebben gevolgd, kunnen wel verplicht worden om dit te volgen in de gemeenschap. Ook dit programma bestaat uit 12 sessies in groepen van maximaal 10 deelnemers, waarbij ook een Elder is betrokken (Government of Canada, 2021m).

Bronvermelding bijlage 4

Government of Canada. (2021m, 20 december). *Correctional programs for indigenous offenders*. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.canada.ca/en/correctional-service/programs/offenders/programs/indigenous.html>

MacDonald, S-F, & Ritchie, M-B. (2014). Inuit men offenders: characteristics, institutional adjustment, and post-release outcomes. Government of Canada. Geraadpleegd op 8 mei 2024, van <https://www.canada.ca/content/dam/csc-scc/migration/library/research/rs14-23-en.pdf>

8.5. Bijlage 5: Vragenlijst

We will start this interview with some general questions.

1. Can you briefly introduce yourself?
2. What is your role within the Halfway House?
 - a. Which education did you have?
3. Where did you work before?
 - a. What is the reason you work in this Halfway House?
4. In what year did the Halfway House open?
5. Where is the Halfway House you work now located? Is it easily accessible (public transfer, car...)?
 - a. What does the community look like (city/village/rural)?
6. What is the purpose of this Halfway House? Do you welcome a specific group of offenders?
 - a. Has this changed over the years?
 - b. Are there certain things specific to this target group? What kinds of crime?
7. What do you call the people who stay at the Halfway House?
8. What do you think is the importance of Halfway Houses in the Canadian correctional (penal) landscape?
9. How does this Halfway House compare to other Halfway Houses (other finalities, target audience...)?
10. Are there any general rules for the operation of the house?
 - a. If so, why?
 - b. What are the main points of this law for your operation?
 - c. Are there certain difficulties in implementing this law in the Halfway House?
11. What terms are used for the sleeping quarters, living quarters and the house itself?

Now we will ask some questions regarding the operation of the Halfway House

12. How many staff are present during the day?
 - a. What is their role? Is there differentiation within the staff?
 - b. What is the importance of the different roles?
 - c. Are these parole officers or is there another designation for these people? What is the difference?
 - d. Do you think you have enough staff?

13. How many staff are present at night?
 - a. What is their role?

14. How many people currently reside in the Halfway House?
 - a. What is the maximum capacity?
 - b. Why this number?

15. Is there room for both federal (+2 years) and county (-2 years) offenders?
 - a. Why? Why not?

16. What are the admission criteria?
 - a. What do you think about them?

17. Do you have certain exclusion criteria?
 - a. If so, which ones?
 - b. Do you have room for people with psychiatric problems, how many beds are there for them?
 - c. Do you have room for people with addiction problems? How many beds are there for them? Is there also room for people with substance abuse problems?
 - d. What is your opinion about the criteria?

18. Do you have adapted staff for people with psychiatric problems, people of old age or people with physical disabilities? (for example: nursing staff, social workers...)?

19. What is the application process like?
 - a. What are the steps?
 - b. How long does it take on average?

20. Does the Halfway House have an admissions committee?
 - a. If so, who are the members and what is their function?
 - b. Can you explain the rules for parole?

21. From whom do you typically receive referrals from for a stay at the Halfway House (e.g.: CSC, offenders, Parole officers)?
 - a. What happens to offenders that get refused?
 - b. Do cases that are very present in the media get refused more?

22. Is your facility funded by the state (CSC)?
 - a. If so, does this lead to additional rules regarding admission criteria or the provision of certain programs?

23. Do residents have to pay for residence and treatment?
 - a. What is the cost?
 - b. What does this amount include?
 - c. Are people without or with very low income taken into account?
 - d. What do you think about this cost?
 - e. Do residents get money for groceries?

24. Can you describe the house rules used in your facility? Is there a set of internal regulations?
 - a. If so, is it possible to provide us with this document digitally after the interview?

25. What happens when residents do not comply with their conditions?

26. The research shows that there is a waiting list: is this still the case?
 - a. What is your opinion regarding the waiting list?
 - b. Do you know how long the waiting list is at the moment?

27. Are there many residents in the Halfway House who live far from home?
 - a. If so, does this negatively impact their well-being, trajectory and motivation?
 - b. Can you describe a day in the halfway house?
 - c. What time do they get up?

28. Are repeat offenders also entitled to a place in Halfway House?

29. What type of conditional release do the residents have?

30. On average, how long do the residents stay with you?
 - a. What is your opinion about their stay? Long enough? Too short?
31. Are children of residents also housed in your facility?
 - a. If so, what is your opinion about this?
 - b. Are there enough houses that accept children living with their mother or father?
32. Can you describe the types of programs offered at your Halfway House?
 - a. How do these programs work (time, internal/external, availability)
 - b. Do you work according to a particular methodology? Is there a theoretical framework associated with this methodology?
33. Are indigenous people staying in this Halfway House?
 - a. Do you have a lot of indigenous people?
 - b. What is the application process like for them?
 - c. If so, what are your experiences with them?
 - d. What is your opinion on healing lodges for indigenous people?
 - e. Which theoretical framework do you use for these people?
 - f. Are there any specific cultural and/or spiritual activities for this group?

The last section includes several questions about community and safety

34. Is there much contact with the community?
 - a. If so, in what ways?
 - b. Do you think there is enough contact with the community? Why?
35. In what ways does the community contribute to reintegration, are many services consulted from the community?
 - a. Are certain programs also available to people outside a halfway house?
36. How does the community deal with the presence of a Halfway House?
 - a. Is there much resistance?
 - b. How has this been over the years?
 - c. How did the Not-In-My-Backyard movement go?
37. Do you think the community experiences feelings of unsafety?

38. Do you think the people in the Halfway House experience a lot of fear of the community?

39. What safety measures are in place to maintain safety in the community? Eg: When residents leave the Halfway House.

40. Do you offer certain services from the Halfway House to the community (e.g.: bicycle repair)?

41. Do you feel there are enough Halfway Houses?

42. In Belgium, there are currently two transition houses that operate similarly to a Halfway House. We see that there are many more Halfway Houses in Canada. What is your opinion on this?

Then we have come to the end of the interview, we would like to thank you for your time and cooperation. Would you like to add any information of your own?

8.6. Bijlage 6: Informed Consent

Informed consent – *Digital*

Dear

We would like to invite you to participate in a semi-structured online interview, which is part of a study we are currently conducting on the comparison between Transition Houses in Belgium and Halfway Houses in Canada. We conduct the study in the framework of obtaining the degree of Master in criminological sciences at the Vrije Universiteit Brussel. The interview will last approximately one hour.

With this study, we aim to draw a picture of Canadian policy regarding the operation of Halfway Houses, community acceptance and the admission of (former) detainees with various profiles. These insights can contribute to the further development of Belgian Halfway Houses. Likewise, this information will be used to try to gain more knowledge on efficient reintegration for various profiles of detainees in Belgium.

Given the geographical distance, it was chosen to conduct the interview digitally via Microsoft Teams.

The following guarantees are assured after conducting the interview:

- Your anonymity will be guaranteed. Under no circumstances will your answers or data be shared with third parties or unauthorized persons, with the exception of the supervisors involved at the Vrije Universiteit Brussel.
- You can refuse to answer a question or ask to stop the interview at any given time. Also, within 24 hours of the interview being conducted, you may request to change or withdraw your participation and/or answers.
- During your participation in the interview, under no circumstances will you be confronted with intentional deception, offensive material or inconveniences. You are free to indicate at any time if you perceive anything to be inappropriate and are free to refuse an answer.

If there are any matters you would like to have added to this informed consent, please feel free to pass them on so that we can add them before you sign for agreement.

Hoping to have informed you sufficiently, we would like to thank you in advance for your interest and participation in this study.

With kind regards
Helsen Liesbeth
Van den Heuvel Camille

-
- I hereby declare that I have been clearly informed of the purpose of this research.
 - I hereby declare that I am aware of the importance of this interview and that I have taken note of my role in the study.
 - My participation in this interview and research is entirely voluntary.
 - As an interviewee, I am aware of the right to be able to refuse this interview or to refuse to answer certain questions. As an interviewee, I can decide at any time when I wish to terminate the interview.
 - I agree that the interview will be conducted through Microsoft Teams.
 - I agree that the interview will be recorded. The recordings will be transcribed and deleted from the computer as soon as possible.
 - I will remain anonymous at all times in the study and my name will not be mentioned anywhere.
 - My personal information will not be given or accessed to third parties unless with my express permission.

I understand the above issues and hereby sign for my participation in the study.

Read and approved to (place) on (date).

Name + signature students

Name + signature respondent

Helsen Liesbeth

Van den Heuvel Camille

8.7. Bijlage 7: Codeboom

Anmelding / Exclusiecriteria	Inclusie minderheidsgroepen	Programma's / werking	Not in my backyard	Purpose of the halfway house
<p>Admission application (respondent 9 en 10) -> wordt gegeven aan parole officers</p> <ul style="list-style-type: none"> Huidige overtreding Eerdere veroordelingen Gezondheidsproblematieken Familie - steunnetwerk Welke programma's reeds volbracht? <p>Application process</p> <ul style="list-style-type: none"> A for D - Assessment for a Decision (R8) CA (community assessment) gaat naar director of community corrections Offender Management System Duurt ongeveer 2-3 dagen <p>CAT - Community Assessment Team 6 tot 7 leden</p> <p>Commissie</p> <ul style="list-style-type: none"> Residential manager RCMP (Royal Canadian Mounted Police) REP (Recognized Employer Pilot) Ex-regional director Community member Parole officer of classification officer <p>=>> Respondent 9 en 10 telefonisch, geen fysiek contact</p> <p>Community Advisory Board</p> <ul style="list-style-type: none"> Politie Health officials Member of council housing departments <p>Institutional behavior - Risk assessment - Client centered approach</p> <ul style="list-style-type: none"> Mensen w niet sneller geweigerd door gedrag binnen instituties. Geen voorspelling voor toekomstig gedrag. Iedereen wordt beoordeeld van geval tot geval (Respondent 9, 10) Welke programma's doorlopen? Past dit risico binnen de instelling? <p>Psychiatrische problematieken, ouderen, fysieke beperking</p> <ul style="list-style-type: none"> Indien mogelijk: ja (bv. lift) Respondent 8 accepteert iedereen, maar is nog niet rolstoelvriendelijk Bijkomende funding voor personen die extra ondersteuning nodig hebben <p>Application process</p> <ul style="list-style-type: none"> 2/3 van straf eerst uitzitten. Dan kan men aanvraag indienen Iemand die straf v 2 jaar heeft gekregen moet +/- 6 maanden uitzitten in de GV en dan mogen ze naar HH. <p>Prerelease fair in institutions: om informatie te verschaffen van HH's.</p> <p>Federal offenders: Respondent 8, 9, 10, 2</p> <p>Provincial offenders: enkel Respondent 9 en 10</p> <p>Toelating Sex offenders</p> <p>Verwijzingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> CSC - government 2 gevangenis (Respondent 8) -> als ze uit andere gv komen, dan worden ze geweigerd <p>Vrijwillige deelname: Soms</p> <p>UAL-Risks: wsegloopgedrag. Niet zozeer reden om iemand niet te accepteren.</p>	<p>Programma's voor inheemse volkeren</p> <ul style="list-style-type: none"> Friendship Centre <p>Smudging: -> plaats voorzien Kralen -> wordt voorzien</p> <p>Verbinden met bredere connecties in gemeenschap + met elder person</p> <p>Ceremony Magma (indigenous people in Nova Scotia) = sweat lodge</p> <ul style="list-style-type: none"> Buiten ruimte creëren om ceremonies te kunnen laten doorgaan <p>Overrepresentatie - systematisch probleem</p> <p>Indigenous review board (!)</p> <ul style="list-style-type: none"> Specifieke raad voor wanneer inheemse volkeren voorwaarden breken als ze in HH zijn om hen uit te GV te laten. Werken samen met parole officer, hun supervisor, een elder van inheemse gemeenschap. -> Komen samen om te manieren te bekijken om te voorkomen dat iemand terug naar GV wordt gestuurd <p>Theoretisch kader inheemse volkeren</p> <ul style="list-style-type: none"> Vaak geen apart theoretisch kader Men probeert de cultuur beter te begrijpen om hen op die manier te ondersteunen <p>Indigenous elders</p> <ul style="list-style-type: none"> Workshops Verbinden met inheemse roots <p>Conflict indigenous vs non-indigenous</p> <ul style="list-style-type: none"> Strikte regels omtrent respect, ongeacht gender of ras! <p>Truth & Reconciliation program</p>	<p>Correctional Service Canada:</p> <ul style="list-style-type: none"> ICPM Vroeger meer programma's nu alles samengevoegd naar 1 <p>In house programs:</p> <ul style="list-style-type: none"> Integration coach Wekelijkse diner/activiteiten Moeder-kind programma Verslavingsprogramma (respondent 6 alleen!) MOSH (medische outreach) respondent 8 <p>Externe programma's:</p> <ul style="list-style-type: none"> John Howard programma's <ul style="list-style-type: none"> Emotie management Sex offenders Seeking safety Interpersonal violence program Werknemers programma Substance use program AA - NA <p>Theorieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> Harm reduction Sociale leertheorie 	<ul style="list-style-type: none"> Opening of verplaatsing huis Onwetendheid Good neighbour agreement Inclusie gemeenschap 	<ul style="list-style-type: none"> Oorzaken van crimineel gedrag aanpakken Support Create a better life Prisonization

8.8. Bijlage 8: Data management plan (DMP)

Wordt er nieuwe data verzameld en/of wordt er gebruik gemaakt van bestaande data?

Aan de hand van semi-gestructureerde diepte-interviews zal er nieuwe data verzameld worden op kwalitatieve wijze. De interviews worden online afgenomen bij Canadese directieleden van halfway houses.

Wat is de origine en de aard van deze data?

De data verkregen door de interviews bevat mondelinge informatie betreffende Canadese halfway houses. De online gesprekken werden opgenomen en zowel beeld als klank is waarneembaar op deze opnames. Indien er toestemming werd verkregen om de data te gebruiken via een informed consent formulier, werd deze data naderhand letterlijk getranscribeerd in Word.

Zal er persoonlijke data verzameld worden? Zo ja, welke?

Er wordt persoonlijke data verkregen, zoals onder andere de functie die de respondent inneemt, in welk halfway house de respondent te werk is gesteld, waar de respondent eerder heeft gewerkt, waarom de respondent ervoor koos om in een halfway house te werken en welke studies de respondent heeft gevolgd.

Waar wordt de verzamelde data opgeslagen?

De verzamelde data wordt opgeslagen in een map op Google Drive waar zowel Liesbeth als Camille toegang tot hebben. Deze transcripties en opnames zullen vernietigd worden na een positieve evaluatie van de masterproef.

Zal de verzamelde data later hergebruikt worden?

De verzamelde data zal later niet hergebruikt worden.

Indien gewerkt werd met een informed consent formulier, voeg dit dan hieronder toe.

Zie bijlage 6.

9. Taakverdeling

Abstract	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Woord van dank	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Inleiding met probleemstelling	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Literatuurstudie 2.1 t.e.m. 2.5	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Literatuurstudie 2.6	Camille Van den Heuvel
Literatuurstudie 2.7	Liesbeth Helsen
Literatuurstudie 2.8	Camille Van den Heuvel
Literatuurstudie 2.9	Liesbeth Helsen
Methodologie	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Resultatenluik	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Conclusie	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel
Discussie	Liesbeth Helsen Camille Van den Heuvel